

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА”**

Факультет обліку та податкового менеджменту

Кафедра аудиту

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА "Облік і аудит"

Галузь знань:	07 "Управління та адміністрування"
Спеціальність:	071 "Облік і оподаткування"

Форма навчання: заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему: « Бухгалтерський баланс та аналіз фінансового стану підприємства »

здобувача	ДЗЕРИН Віті Федорівні	
-----------	------------------------------	--

Науковий керівник: д.е.н., професор, Кузьмінський Юрій Анатолійович

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д.е.н., професор, Петрик Олена Анатоліївна

(підпис)

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПОРЯДКУ СКЛАДАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1 Теоретико-методичні підходи до порядку складання бухгалтерського балансу на підприємстві ТОВ «РУШ»	6
1.2 Методика та організація аналізу фінансового стану підприємства ТОВ «РУШ»	15
1.3 Дослідження порядку складання бухгалтерського балансу та методики його аналізу на основі міжнародної практики	29
Висновки до розділу 1	36
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА, ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРАКТИКА СКЛАДАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ ТА ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «РУШ»	39
2.1 Практичні питання порядку, методики і організації складання бухгалтерського балансу на підприємстві ТОВ «РУШ»	39
2.2 Пропозиції та шляхи удосконалення методики та організації складання бухгалтерського балансу підприємства	49
Висновки до розділу 2	56
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЇ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «РУШ» ТА ШЛЯХИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ	58

3.1 Дослідження практики організації та методики аналізу бухгалтерського балансу на підприємстві ТОВ «РУШ»	58
3.2 Розробка пропозиції щодо шляхів удосконалення методики та організації аналізу бухгалтерського балансу	72
Висновки до розділу 3	85
ВИСНОВКИ	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	90
ДОДАТКИ	98

ВСТУП

Актуальність теми. Важливість ролі аналізу фінансового стану підприємства обумовлена нестабільними економічними умовами в країні, погіршення платоспроможності контрагентів підприємств. Проведення аналізу фінансового стану підприємства дозволяє приймати найоптимальніші управлінські рішення, і навіть виявляти чинники які впливають на підвищення чи зниження фінансових результатів. Основним джерелом інформації для аналізу фінансового стану є фінансова звітність підприємства. Одним з найбільш зрозумілих та доступних користувачеві об'єктів аналізу фінансової звітності є бухгалтерський баланс.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В роботах вітчизняних та закордонних науковців, таких як Андрієнко В.М., Берест М.М., Білик М.Д., Бабіч В.В., Бутинець Ф.Ф., Мних Є.В., Назаренко О. В., Огійчук М.Ф., Шеверя Я.В. та ін. започатковано розв'язання проблеми складання бухгалтерського балансу, а також питання щодо проведення аналізу фінансового стану підприємства. На сьогоднішній день є досить багато різної літератури з бухгалтерського обліку та фінансового аналізу, аналізу фінансової звітності, та інших джерел, де дуже докладно вивчено питання

формування звітності підприємства та проведення на його основі аналізу фінансового стану підприємства. Проте постійне вдосконалення методи фінансового обліку в Україні задля максимального її наближення до міжнародних стандартів обумовлює проведення подальших досліджень з цього питання та визначення напрямів із вдосконалення методики та організації складання бухгалтерського балансу підприємства та організації аналізу бухгалтерського балансу.

Мета і завдання дослідження. Мета кваліфікаційної магістерської роботи спрямована на визначення методів та підходів щодо вдосконалення методики та організації складання бухгалтерського балансу підприємства й організації аналізу бухгалтерського балансу.

Завдання кваліфікаційної магістерської роботи:

- дослідити теоретико-методичні підходи до порядку складання бухгалтерського балансу на підприємстві;
- визначити методику та організацію аналізу фінансового стану підприємства;
- дослідити порядок складання бухгалтерського балансу та методики його аналізу на основі міжнародної практики;
- дослідити практичні питання порядку, методики і організації складання бухгалтерського балансу на підприємстві ТОВ «РУШ»;
- розробити пропозиції та шляхи удосконалення методики та організації складання бухгалтерського балансу підприємства;
- дослідити практику організації та методики аналізу бухгалтерського балансу на підприємстві ТОВ «РУШ»;
- розробити пропозиції щодо шляхів удосконалення методики та організації аналізу бухгалтерського балансу.

Об'єкт дослідження: процес складання бухгалтерського балансу та аналізу фінансового стану на підприємстві ТОВ «РУШ».

Предмет дослідження: методи та підходи до складання бухгалтерського балансу та проведення аналізу фінансового стану підприємства.

Методи дослідження. У кваліфікаційній магістерській роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи: наукової абстракції, аналізу й синтезу, спостереження і групування у першому розділі для дослідження теоретико-методичні підходи до порядку складання бухгалтерського балансу та аналізу фінансового стану підприємства; економіко-статистичний, табличне та графічне представлення аналітичних даних, порівняння, групування у другому розділі для дослідження фінансового стану підприємства ТОВ «РУШ»; економіко-математичного моделювання у третьому розділі для розробки рекомендації щодо удосконалення методики та організації аналізу бухгалтерського балансу; абстрактно-логічний для теоретичних узагальнень результатів і формування висновків та рекомендацій.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Кваліфікаційна магістерська робота має як прикладне, так і теоретико-методичне значення та полягають у можливості застосування основних положень, результатів та рекомендацій при формуванні бухгалтерського балансу підприємства та здійснення аналізу фінансового стану за розробленими пропозиціями щодо удосконалення методики проведення аналізу.

Інформаційна база дослідження: праці вітчизняних та зарубіжних науковців і практиків, ресурси мережі «Інтернет», наукові статті з періодичних видань з теми дослідження, фінансовий звіт підприємства ТОВ

«РУШ». Методологічною основою даної роботи були обрані праці вчених та спеціалістів, таких як Андрієнко В.М., Берест М.М., Білик М.Д., Бабіч В.В., Бутинець Ф.Ф., Мних Є.В., Назаренко О. В., Огійчук М.Ф., Шеверя Я.В., які спрямовані дослідження складання бухгалтерського балансу та проведення аналізу фінансового стану підприємств за даними звітності.

Структура роботи обумовлена метою, завданнями, внутрішньою логікою дослідження. Кваліфікаційна магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПОРЯДКУ СКЛАДАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ЙОГО ДАНИМИ

1.1 Теоретико-методичні підходи до порядку складання бухгалтерського балансу на підприємстві ТОВ «РУШ»

У відповідності до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (ч. 1, ст. 11) фінансову звітність, у тому числі бухгалтерський баланс, мають складати всі підприємства, які зобов'язані вести бухгалтерський облік [54]. Бухгалтерський баланс підприємства ТОВ «РУШ» є обов'язковим елементом фінансової звітності. Він є однією з

формою звітності; це список активів підприємства та джерел його фінансування.

Бухгалтерський баланс (звіт про фінансовий стан) на підприємстві ТОВ «РУШ» складається головним бухгалтером відповідно до вимог національних стандартів обліку та звітності, зокрема НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначає мету, склад і принципи складання фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів [45].

Роль бухгалтерського балансу в діяльності підприємства ТОВ «РУШ» важко переоцінити. Адже він є фінансовим звітом, який відображає реальний фінансовий стан підприємства ТОВ «РУШ» та на підставі якого можна зробити висновок про діяльність підприємства за певний період часу.

Згідно з пунктом 3, розділу 1 НП(С)БО 1, Баланс (звіт про фінансовий стан) – це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання та власний капітал [45]. Баланс підприємства складають на кінець останнього дня звітного періоду. Тому річний Баланс складають станом на кінець дня 31 грудня. Квартальні форми (станом на 31 березня, 30 червня, 30 вересня та 31 грудня) Балансу НП(С)БО 1 називаються проміжними, їх заповнюють наростаючим підсумком із початку звітного року.

Бухгалтерський баланс складається з активів (майна підприємства) і пасивів (джерел фінансування майна). Бухгалтерський баланс характеризується балансом сторін, оскільки активи повинні дорівнювати пасивам. Це означає, що активи компанії повинні мати чітке джерело фінансування.

Бухгалтерський баланс повинен включати:

- найменування та адресу організації, для якої складається баланс,
- основний вид діяльності;

- код ЄДРПОУ та інші коди;
- дата, на яку були оцінені зобов'язання та активи;
- одиницю виміру (грн. або тис. грн.);
- найменування та зміст груп активів та пасивів;
- сукупні активи та пасиви (включаючи балансове сальдо);
- підписи осіб, відповідальних за фінансове управління діяльністю;
- дата та місце складання бухгалтерського балансу.

Структура бухгалтерського балансу складається з активів та пасивів.

До активів належать, зокрема:

1) кошти (нематеріальні активи, матеріальні активи, довгострокова дебіторська заборгованість, довгострокова передоплата);

2) оборотні активи (запаси, короткострокова дебіторська заборгованість, короткострокові інвестиції, короткострокові передоплати);

3) власний капітал (фонд) (статутний капітал, належні внески в основний капітал (фонд), власні паї (акції), додатковий капітал, капітал переоцінки, інший резервний капітал, прибуток/збиток минулих років),

4) довгострокові та поточні зобов'язання та забезпечення. У зобов'язаннях розрізняють: зобов'язання та резерви під зобов'язання (резерви під зобов'язання, довгострокові зобов'язання, короткострокові зобов'язання, нарахування).

Отже, бухгалтерський баланс є двостороннім звітом, який відображає вартість майнових ресурсів, тобто активів та джерела фінансування активів, тобто пасивів. Крім того, баланс складається на дату закриття бухгалтерських книг. Щодо книг бухгалтерського обліку, то вони закриваються наприкінці фінансового року і щоквартально. Упорядкування бухгалтерського балансу передбачає проведення напередодні інвентаризації. Інвентаризація перед складанням річної звітності обумовлена вимогою Закону України «Про

бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (ч.1 ст. 10) [54] та Положення «Про інвентаризацію активів та зобов'язань» № 879 (пп. 5, 7 розд І) [53].

За фактом інвентаризація перед складанням річної бухгалтерської звітності проводиться задля забезпечення достовірності даних. Завданнями інвентаризації перед складанням звітності є перевірка та підтвердження документально наявності активів, а також оцінити їхній стан; перевірка та підтвердження документально наявності зобов'язань підприємства.

Бухгалтерський баланс включає числові показники в нетто-оцінці, тобто віднімаються регулюючі величини, що наводяться в поясненнях до Бухгалтерського балансу та Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід). У бухгалтерському балансі активи, за якими нараховано амортизацію, наводять за залишковою вартістю, тобто за вирахуванням нарахованих амортизаційних відрахувань.

Перед упорядкуванням балансу підприємства проводиться закриття рахунків бухгалтерських рахунків бухгалтерськими проводками. Складаються звані підсумкові проведення шляхом підбиття підсумків діяльності підприємства, за даними яких визначають фінансовий результат діяльності. Також керуються Планом рахунків бухгалтерського обліку, положеннями Податкового Кодексу України та даними податкових реєстрів.

В табл. 1.1 представлено основні правила складання бухгалтерського балансу (форми 1) підприємства, які беруться до уваги головним бухгалтером підприємства ТОВ «РУШ». Вихідними даними для складання бухгалтерського балансу підприємства ТОВ «РУШ» є залишки за рахунками синтетичного обліку на початок року та кінець звітного періоду (року, кварталу).

Таблиця 1.1 – Загальними правилами складання балансу за формою 1 (за НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»)

Правило (вимога)	Примітка
Складається баланс в тисячах гривень без десяткового знаку	Сума 15656,75 грн. по рядку грошових коштів та їх еквівалентів має бути відображена як 16 (тис. грн.)
Суми в балансі відображається по неокруглених цифрах.	В іншому випадку баланс не зійдеться через похибку в округленнях. Суми підбиваються по неокруглених даних, а вже потім округлюються
Баланс підприємства складається на кінець останнього дня звітного періоду.	Для I кварталу – 31 березня. Для II кварталу – 30 червня. Для III кварталу – 30 вересня. Для IV кварталу – 31 грудня.
Дозволяється використовувати додаткові рядки (відповідно до Додатку 3 НП(С)БО 1).	Можна надати інформацію по виробничим запасам, незавершеному виробництву, готовій продукції, товарам, векселям виданим тощо.
Не дозволяється наводити статті, інформація по яким відсутня	Крім ситуацій, коли інформація за даною статей була відображена в попередньому звітному періоді
Забороняється проводити взаємне згортання статей активів і зобов'язань.	Наприклад, не можна згортати суми взаємної дебіторської та кредиторської заборгованості між підприємствами
Перед складанням балансу обов'язковим є проведення річної інвентаризації;	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (ч.1 ст. 10). Положення «Про інвентаризацію активів та зобов'язань» № 879 (пп. 5, 7 розд I)
Перед складанням балансу мають бути закритими рахунки обліку доходів і витрат і визначений річний результат – прибуток/збиток	Доходи: 7 клас рахунків. Витрати: 8, 9 клас рахунків Рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Джерело: згруповано за інформацією [49; 56]

Для зручності головний бухгалтер користується оборотно-сальдовою відомістю (оборотно-сальдовий баланс за рахунками). Форма такого документа не є обов'язковою, кожне підприємство визначає її самостійно. За автоматизованою формою організації бухгалтерського обліку на

підприємстві ТОВ «РУШ» вся регістри, у тому числі і оборотно-сальдова відомість за всіма рахунками формується у програмі «BAS Бухгалтерія». Далі представлено методичні підходи до порядку складання бухгалтерського балансу на підприємстві ТОВ «РУШ». Сам бухгалтерський баланс на 31 грудня 2020 року представлено в Додатку А.

В табл. 1.2 представлено методичні підходи до порядку складання необоротних активів бухгалтерського балансу на підприємстві ТОВ «РУШ» у відповідності до вимог Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності (№433) та ч. 2 ст. 6 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Таблиця 1.2 – Методичні підходи до порядку складання необоротних активів бухгалтерського балансу на підприємстві ТОВ «РУШ»

Стаття активу балансу	Код рядка	Зміст статті (джерело інформації рахунками синтетичного обліку)	пункт Методичних рекомендацій № 433
Нематеріальні активи	1000	Залишкова вартість нематеріальних активів, ряд. 1001 – ряд. 1002	2.7
Первісна вартість	1001	Дебетове сальдо по рахунку 12	2.7
Накопичена амортизація	1002	Кредитове сальдо субрахунку 133 (в душках)	2.7
Незавершені капітальні інвестиції	1005	Дебетове сальдо по рахунку 15	2.8
Основні засоби	1010	Залишкова вартість основних засобів ряд. 1011- ряд. 1012	2.9
Первісна вартість	1011	Дебетове сальдо субрахунків 101-109 + дебетове сальдо рахунку 11	2.9
Знос	1012	Кредитове сальдо субрахунків 131 + 132, в душках	2.9
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі ін. підпр-ств	1030	Дебетове сальдо субрахунку 141	2.12
Довгострокова	1040	Дебетове сальдо субрахунку 181,	2.13

дебіторська заборгованість		182, 183	
Інші необоротні активи	1090	Дебетове сальдо субрахунку 184	2.18
Усього за розділом I	1095	Сума рядків 1000, 1005, 1010, 1015, 1020, 1030, 1035, 1040, 1045, 1050, 1090	

Джерело: згруповано за інформацією [21; 45; 49; 56]

До складу необоротних активів входять активи, в яких кошти знерухомлені на період понад дванадцять місяців. Наприклад, необоротними активами вважаються основні засоби та нематеріальні активи, які беруть участь у господарській діяльності протягом кількох років. У ході експлуатації дані основні засоби втрачають свою вартість і зношуються, і через певний час виникає потреба їх заміни на нові. Вартість використаного основного засобу необхідно списати на собівартість виробництва. Списання можна зробити двома способами: одноразово та в повній сумі або частинами протягом терміну експлуатації основного засобу.

В табл. 1.3 представлено методику запису оборотних активів в балансі підприємства.

Таблиця 1.3 – Методичні підходи до порядку складання оборотних активів бухгалтерського балансу на підприємстві ТОВ «РУШ»

Стаття активу балансу	Код рядка	Зміст статті (джерело інформації рахунками синтетичного обліку)	пункт Методичних рекомендацій № 433
Запаси	1100	Дебетове сальдо рахунку 20, 22, 23, 25, 26, 27, 28, крім субрахунку 285 та 286.	2.19
Виробничі запаси	1101	Дебетове сальдо рахунку 20, 22, до розрахунку рядка 1195 не включається	2.20
Товари	1104	Дебетове сальдо рахунку 28 (крім 285 та 286)	2.23
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари,	1125	Дебетове сальдо рахунку 36 за мінусом резерву сумнівних боргів на рахунку. 38.	2.27 2.33

роботи, послуги		Дебетове сальдо рахунку 34 за мінусом резерву на цю заборгованість	
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	Дебетове сальдо субрахунку 371.	2.28
з бюджетом	1135	Дебетове сальдо субрахунку 641 та 642	2.29
у т.ч. з податку на прибуток	1136	Дебетове сальдо субрахунку 641/податок на прибуток	2.29
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	Дебетове сальдо субрахунку 372, 374-379, 65, 66 та інших рахунків, які не включено до рядків 1125-1135, за мінусом резерву сумнівних боргів на рахунку 38	2.32 2.33
Гроші та їх еквіваленти	1165	Дебетове сальдо рахунку 30, 31, субрахунку 333, 334, 335, 351	2.35
Інші оборотні активи	1190	Дебетове сальдо субрахунку 331, 332, 643, 644 та інших рахунків, які не включено складу оборотних активів	2.38
Усього за розділом II	1195	Сума рядків 1100, 1110, 1120, 1125, 1130, 1135, 1155, 1160, 1165, 1170, 1190	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	Дебетове сальдо субрахунку 286.	2.39
Баланс	1300	Сума рядків 1095, 1195, 1200	

Джерело: згруповано за інформацією [21; 45; 49; 56]

До оборотних активів відносяться активи, які повністю та одночасно витрачаються в рамках виробничого процесу. Вартість оборотних активів списується на собівартість у повній сумі. Отже, щоб виробничий процес не переривався, ці активи потрібно постійно відновлювати шляхом вкладення у них коштів. Тобто представлено методику складання тих рядків бухгалтерського балансу, які відображено станом на 31.12.2020 р. у Додатку А.

Балансові статті групують до відповідних розділів бухгалтерського балансу. Угрупування статей бухгалтерського балансу провадиться виходячи з економічної сутності статей балансу. Також черговість розташування на конкретній стороні бухгалтерського балансу визначається вертикальними та

горизонтальними взаємозв'язками між статтями розділами. Вертикальні взаємозв'язки балансових рядків активу забезпечують градацію активів, виходячи зі збільшення рівня ліквідності. На початку балансу відбиваються найменш ліквідні активи, а кінці – найбільш ліквідні активи.

Таким чином, до активу бухгалтерського балансу включаються статті, які відображають кошти підприємства ТОВ «РУШ», підрозділені на групи у відповідність до їх стадій кругообігу та ліквідності на необоротні та оборотні активи.

Отже, активи, що використовуються у фінансово-господарській діяльності підприємства ТОВ «РУШ» по-різному беруть участь у формуванні собівартості виробленої продукції. Тому вищеописані підрозділ активів на необоротні та оборотні є виправданим та доцільним.

Далі представлено методичні підходи до порядку складання пасивів бухгалтерського балансу на підприємстві ТОВ «РУШ» у відповідності до вимог Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності (№433) та ч. 2 ст. 6 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

В табл. 1.4 представлено методичні підходи заповнення Розділу I «Власний капітал» у пасиві балансу.

Стаття пасиву «Власний капітал» відбиває сукупну заборгованість підприємства перед засновниками. Власний капітал є абсолютною вартістю активу або групи активів. Ця категорія виключає будь-які зобов'язання щодо активів.

Таблиця 1.4 – Методичні підходи до порядку складання власного капіталу в пасиві бухгалтерського балансу на підприємстві ТОВ «РУШ»

Стаття пасиву балансу	Код рядка	Зміст статті (джерело інформації)	пункт Методичних
-----------------------	--------------	--------------------------------------	---------------------

		рахунками синтетичного обліку)	рекомендацій № 433
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	Кредитове сальдо рахунку 40, крім субрахунку 404	2.40
Капітал у дооцінках	1405	Кредитове сальдо рахунку 41	2.41
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	Кредитове сальдо субрахунку 441 або дебетове сальдо 442	2.44
Усього за розділом I	1495	Сума рядків 1400, 1405, 1410, 1415, 1420 (прибуток) за мінусом рядків 1420 (збиток), 1425, 1430	

Джерело: згруповано за інформацією [21; 45; 49; 56]

Акції компанії формують чисті активи компанії. Двома іншими основними класами активів є інструменти з фіксованим доходом, а також кошти та їх еквіваленти. В табл. 1.5 представлено методику заповнення Розділу II «Довгострокові зобов’язання і забезпечення» в балансі.

Таблиця 1.5 – Методичні підходи до порядку складання довгострокових зобов’язань та забезпечень в пасиві бухгалтерського балансу на підприємстві ТОВ «РУШ»

Стаття пасиву балансу	Код рядка	Зміст статті (джерело інформації рахунками синтетичного обліку)	пункт Методичних рекомендацій № 433
Відстрочені податкові зобов’язання	1500	Кредитове сальдо рахунку 54	2.48
Довгострокові кредити банків	1510	Кредитове сальдо субрахунку 501, 502, 503, 504	2.50
Інші довгострокові зобов’язання	1515	Кредитове сальдо рахунку 51, 52, 53 та субрахунку 505, 506, 53, 55	2.51
Усього за розділом II	1595	Сума рядків 1500, 1510, 1515, 1520, 1525	

Джерело: згруповано за інформацією [21; 45; 49; 56]

До складу довгострокових зобов'язань включається заборгованість перед третіми сторонами, обов'язкова до погашення на строк понад дванадцять місяців.

До складу короткострокових зобов'язань включається заборгованість перед третіми сторонами, що має короткостроковий погашення.

Таблиця 1.6 – Методичні підходи до порядку складання довгострокових зобов'язань та забезпечень в пасиві бухгалтерського балансу на підприємстві ТОВ «РУШ»

Стаття пасиву балансу	Код рядка	Зміст статті (джерело інформації рахунками синтетичного обліку)	пункт Методичних рекомендацій № 433	Стаття пасиву балансу
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	Кредитове сальдо рахунку 61, а також субрахунку 605, 606 (у частині простроченої довгостр. заборгованості)	2.61	
товарами, роботами, послугами	1615	Кредитове сальдо рахунку 63	2.62	
розрахунками з бюджетом	1620	Кредитове сальдо рахунку 64	2.63	
у тому числі з податку на прибуток	1621	Кредитове сальдо рахунку 64 у частині податку на прибуток	2.63	до рядка 1195 не включається
розрахунками зі страхування;	1625	Кредитове сальдо рахунку 65	2.64	
розрахунками з оплати праці	1630	Кредитове сальдо рахунку 66	2.65	
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	Кредитове сальдо субрахунку 681	2.66	
Доходи майбутніх періодів	1665	Кредитове сальдо рахунку 69	2.71	
Інші поточні зобов'язання	1690	Кредитове сальдо субрахунку 605, 606 (у	2.73	інші зобов'язання,

		частині простр. короткостр. заборгованості), 643, 644, 683, 684, 685		що не потрапили до інших статей розділу III
Усього за розділом III	1695	Сума рядків 1610, 1615, 1620, 1625, 1630, 1635, 1665, 1690		
Баланс	1900	Сума рядків 1495, 1595, 1695, 1700		

Джерело: згруповано за інформацією [21; 45; 49; 56]

Отже, пасив бухгалтерського балансу показує величину джерел формування активів. Джерела утворення активів також поділяються на власний та позиковий капітал. Позиковий капітал, своєю чергою, підрозділяється на короткострокові і довгострокові зобов'язання за рівнем терміновості погашення.

Отже, бухгалтерський баланс – це форма фінансової звітності, що відображає майновий стан та структуру зобов'язань підприємства ТОВ «РУШ» на певну дату. Бухгалтерський баланс підприємства ТОВ «РУШ» розкривається для формування як річний, і проміжної бухгалтерської звітності.

Бухгалтерський баланс складається з таблиці, де спочатку показані активи організації – її майно, та був пасиви – джерела формування цього майна.

Бухгалтерський баланс складається із балансових статей звітності. Балансова стаття показує значення майна та джерел їх фінансування на звітну дату, на 31 грудня попереднього року та на 31 грудня року, що передує попередньому.

Зараз бухгалтерський баланс підприємства ТОВ «РУШ» є основним звітом про майно, капітал та зобов'язання підприємства. Структура та склад бухгалтерського балансу дозволяє надати необхідну інформацію різним

категоріям користувачів. Бухгалтерський баланс як форма звітності не є комерційною таємницею. Відповідно, будь-який користувач звітності може використовувати бухгалтерський баланс для проведення аналітичних заходів для виявлення порівняльних характеристик організацій, які ведуть свою діяльність в одній галузі.

1.2 Методика та організація аналізу фінансового стану підприємства ТОВ «РУШ» за даними бухгалтерського балансу

Фінансовий стан є одним з основних показників економічної діяльності підприємства. За його допомогою можна визначити здібності підприємства у співпраці з іншими підприємствами, а також його конкурентні переваги, інвестиційну привабливість та можливості.

Фінансовий стан характеризується задовільною фінансовою стійкістю та ліквідністю підприємства та є базисом стабільності підприємства ТОВ «РУШ» у сучасних ринкових умовах. Стійке підприємство, що розвивається, більш привабливе для інвесторів, кредиторів і постачальників. За сучасних економічних умов наявність даних чинників допомагає підприємству виділитися серед інших господарюючих організацій.

Стійкий фінансовий стан формується у процесі всієї виробничо-господарської діяльності та фінансової діяльності підприємства [47]. Головна мета фінансової діяльності зводиться до однієї стратегічної мети – збільшення активів підприємства, при цьому воно має постійно підтримувати платоспроможність і рентабельність, і навіть оптимальну структуру активу і пасиву.

Фінансовий стан характеризується наявністю фінансових ресурсів, що забезпечують нормальне функціонування підприємства, доцільністю їх розміщення та ефективністю використання, а також діловою активністю, платоспроможністю, фінансовою стійкістю та рентабельністю.

Для визначення ступеня фінансової стійкості та ліквідності організації необхідний грамотно проведений аналіз фінансового стану організації. Фінансовий стан оцінюється за допомогою фінансового аналізу. Фінансовий аналіз здійснюється, маючи на меті отримання відповіді на питання, наскільки добре працює дане підприємство. Для цього проводиться робота за такими напрямками:

1) виявлення ступеня збалансованості між рухом матеріальних та фінансів ресурсів, проводиться оцінка потоків власного та позикового капіталу в процесі економічного кругообігу, який націлений на отримання прибутку, підвищення фінансової стійкості підприємства;

2) проводиться оцінка правильності використання коштів на підтримку ефективної структури капіталу;

3) здійснюється контроль оптимальності складання фінансових потоків організації, доцільності здійснення тих чи інших витрат [30, с. 82].

Аналіз фінансового стану проводиться задля досягнення таких цілей:

- визначення рівня фінансової стійкості;
- оперативне виявлення загрози банкрутства;
- результативність споживання джерел фінансування.

Результати аналізу фінансового становища організації використовуються для виявлення труднощів, із якими стикається керівництво організації, для підбору вектору розвитку капітальних вкладень, і для оцінки діяльності керівництва організації.

Результати аналізу надають керівництву інформацію щодо складу та структури майна, оборотності обігових коштів, частки найбільш ліквідних активів в складі майна підприємства. За даними фінансової звітності користувач може встановити ступінь придатності основних засобів. За результатами аналізу пасивів користувач отримує інформацію щодо джерел формування мана підприємства, їх співвідношення: скільки власних, а скільки позикових та залучених.

Своєчасність проведення аналізу фінансового становища організації також допомагає виявити проблеми з платоспроможністю вчасно. Відповідно на підприємстві буде час формування та виконання плану коригувальних заходів. Саме тому нині роль аналізу фінансового становища організації значно зростає.

Саме аналіз фінансового стану допомагає розробці та вдосконаленню фінансової та інвестиційної політики організації.

Основні цілі фінансової політики підприємства ТОВ «РУШ» такі:

- збільшення прибутку організації;
- вдосконалення складу капіталу організації;
- залучення додаткового потоку інвестицій;
- набуття зручності сприйняття результатів фінансової діяльності різними категоріями користувачів;
- забезпечення результативного управління фінансами організації.

Вибір стратегії фінансового розвитку визначається з допомогою обробки результатів аналізу. Бухгалтерський баланс є основним ресурсом щодо фінансового аналізу, оскільки його побудова ґрунтується на відображенні майна підприємства та джерел формування на звітну дату. Методика аналізу фінансового стану включає три основні блоки (рис. 1.1).

Рисунок 3.2 – Основні блоки аналізу фінансового стану за даними бухгалтерського балансу

Джерело: згруповано за інформацією [62; 63]

Оцінка фінансового стану та його зміни за звітний період щодо порівняльного аналітичного балансу, а також аналіз показників фінансової стійкості складають вихідний пункт, з якого має логічно розвиватися заключний блок аналізу фінансового стану.

Аналіз бухгалтерського балансу підприємства дозволяє вивчити майнове становище підприємства, його фінансову стабільність, платоспроможність і ліквідність, і навіть оцінити задовільність структури її бухгалтерського балансу.

Аналіз майнового стану включає у собі дослідження змін складу майна, і навіть темпів зростання майна підприємства. У процесі діяльності майно підприємства постійно змінюється за своєю структурою.

Найчастіше дослідження структури та динаміки фінансового стану підприємства виробляється з допомогою порівняльного аналітичного балансу. Схему побудови порівняльного аналітичного балансу подаємо у табл. 1.7.

Як видно з табл. 1.7 порівняльний аналітичний баланс цінний тим, що він представляє зведені воєдино і систематизовані ті розрахунки, які проводять для ознайомлення з бухгалтерським балансом.

Таблиця 1.7 – Схема побудови порівняльного аналітичного балансу підприємства

Найменування статей	Код рядк	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	Зміни
---------------------	----------	-----------------------------	----------------------------	-------

	а	Абсолютні величини	Відносні величини (питома вага)	Абсолютні величини	Відносні величини (питома вага)	В абсолютних величинах	В структурі, %	Базисні темпи змін, %
1	2	3	4	5	6	7	8=6-4	9
Актив								
A ₁		A ₀	A ₀ / B ₀ * *100%	A ₁	A ₁ / B ₁ * *100%	ΔA= A ₁ - A ₀	(A ₁ / B ₁ - A ₀ / B ₀)* *100%	A ₀ / A ₀ * 100%
...								
A ₁								
Валюта балансу (Б)		B ₀	100	B ₁	100	ΔB= B ₁ - B ₀	0	B ₁ / B ₀ * 100%
Пасив								
П ₁		P ₀	P ₀ / B ₀ * 100%	P ₁	P ₁ / B ₁ * 100%	ΔP= P ₁ - P ₀	(P ₁ / B ₁ - P ₀ / B ₀)* *100%	P ₁ / P ₀ * 100%
...								
П ₁								
Валюта балансу (Б)		B ₀	100	B ₁	100	ΔB= B ₁ - B ₀	0	B ₁ / B ₀ * 100%

Джерело: згруповано за інформацією [23]

Схемою порівняльного аналітичного балансу охоплено такі важливі показники, як:

- відносна величина структури (графа 4 та графа 6), що показує, яка частка тієї чи іншої статті активу (пасиву) у майні підприємства (валюти балансу);
- показник абсолютного приросту (графа 7), що показує на скільки збільшилася (зменшилася) величина статті в абсолютному вираженні;
- базисний темп зростання (графа 9);
- показник, що відображає відносну зміну статей балансу за звітний період по відношенню до базисного (графа 8).

Дані горизонтального аналізу балансу представлені в табл. 1.4 у графах 7 та 9. За наявності необхідної інформації, бажано аналізувати базисні темпи зростання (графа 9) за декількома звітними періодами, що дозволяє не лише провести аналіз окремих показників, а й спрогнозувати їхнє значення на майбутнє.

Таким чином, отримати достатній висновок про склад та структуру майна організації можна за допомогою проведення вертикального та горизонтального аналізу бухгалтерського балансу. Вертикальний аналіз може показати склад активів та зобов'язань організації. Горизонтальний аналіз дозволяє порівнювати показники в динаміці та визначати темпи зростання та приросту. Горизонтальний та вертикальний аналізи необхідно застосовувати спільно для отримання репрезентативних результатів.

За результатами аналізу майнового стану підприємства можна отримати висновок про доцільність складу активів організації, чинників перетворення, і навіть кореляції даних перетворень із фінансовою політикою.

Фінансова стійкість підприємства залежить від пропорції власних та позикових коштів у обсязі капіталу та кваліфікує рівень її незалежності від позикових коштів. Стійкість фінансового стану підприємства ґрунтується на раціональності інвестування коштів.

Фінансова стійкість організації є базисом стабільності організації у досить конкурентних умовах. Фінансова стійкість показує, за якої кількості фінансових ресурсів, що ефективно використовуються, організація зможе забезпечити безперервний процес виробництва та реалізації власної продукції. Результатом аналізу фінансової стійкості є висновок щодо рівня фінансового ризику підприємства.

В табл. 1.8 представлено методику розрахунку основних показників (коефіцієнтів) для визначення рівня фінансової стійкості підприємства. Для

аналізу використовуються дані бухгалтерського балансу, зокрема пасиви підприємства, як джерела формування майна (активів) підприємства. Коефіцієнти показують, з яких джерел переважно сформовано майно підприємства.

Таблиця 1.8 – Показники аналізу фінансової стійкості підприємства

Найменування	Формула (ряд. балансу) та рекомендоване значення (тенденція змін)	Економічний зміст та інтерпретація
Коефіцієнт фінансової автономії (незалежності)	$K_{авт.} \geq 0,5$	Характеризує частку власних коштів (власного капіталу) у сумі коштів, авансованих у діяльність
Коефіцієнт фінансової залежності	$K_{зал.} \leq 2$ Якщо значення знижується до 1, це означає, що власники повністю фінансують своє підприємство	Зростання означає збільшення частки позикових коштів у фінансуванні підприємства.
Коефіцієнт фінансового ризику	$K_{ф.р.} \leq 0,5$ Зростання свідчить про посилення залежності від зовнішніх інвесторів і кредиторів, зниження фінансової стійкості	Показує, скільки одиниць залучених коштів посідає кожна одиницю власних.
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	Зростання в динаміці	Яка частина власного оборотного капіталу (ВОК) перебуває у обороті, у формі, що дозволяє вільно маневрувати цими засобами, а яка капіталізована.
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	Збільшення коефіцієнта у поступовій динаміці свідчить про посилення залежності підприємства від зовнішніх інвесторів.	Яка частина НА профінансована зовнішніми інвесторами.

Джерело: згруповано за інформацією [79; 82]

Коефіцієнти, розраховані за даними пасиву балансу, є основними в цьому блоці аналізу. Однак характеристика фінансової стійкості за допомогою таких показників навряд чи буде повною – важливо не лише те, звідки залучено кошти, а й куди вони вкладені, якою є структура вкладень.

Важливим показником, який характеризує фінансову стійкість підприємства, є вид джерел фінансування матеріальних оборотних коштів. Для характеристики джерел формування матеріальних оборотних засобів (запасів) використовують кілька показників, які й характеризують види джерел. Методика визначення типу фінансової стійкості підприємства показана в табл. 1.9.

Таблиця 1.9 – Методика визначення типу фінансової стійкості підприємства

Показник, розрахунок	Тип фінансової стійкості (S)			
	абсолютна стійкість	нормальна стійкість	нестійкий стан	кризовий стан
Надлишок (+) або недолік (-) власних оборотних коштів: $\pm \Phi C = K_{c.ob} - Z$ де $K_{c.ob}$ – різниця між власним капіталом та необоротними активами (ряд. 1495 – ряд. 1095) Z – запаси (ряд. 1100)	$\Phi^c \geq 0$	$\Phi^c < 0$	$\Phi^c < 0$	$\Phi^c < 0$
Надлишок (+) або недолік (-) власних оборотних коштів та довгострокових позикових джерел формування запасів: $\pm \Phi T = K_{c.dz} - Z$ де $K_{c.dz}$ – $K_{c.ob}$ і довгострокові зобов'язання й забезпечення (ряд. 1495 – ряд. 1095 + ряд. 1595)	$\Phi^m \geq 0$	$\Phi^m \geq 0$	$\Phi^m < 0$	$\Phi^m < 0$
Надлишок (+) або недолік (-) загальної величини основних джерел формування запасів: $\pm \Phi O = K_o - Z$ де K_o – $K_{c.dz}$ і сума поточних	$\Phi^o \geq 0$	$\Phi^o \geq 0$	$\Phi^o \geq 0$	$\Phi^o < 0$

зобов'язань і забезпечень (ряд. 1495 – ряд. 1095 + ряд. 1595 + ряд. 1695))				
Трикомпонентний показник типу фінансової стійкості підприємства:	$S = \{1,1,1\}$	$S = \{0,1,1\}$	$S = \{0,0,1\}$	$S = \{0,0,1\}$

Джерело: згруповано за інформацією [73; 74]

Після проведення розрахунків наведених вище показників за критерієм фінансової стійкості підприємство може бути віднесено до одного із чотирьох типів:

1) Абсолютна фінансова стійкість (трикомпонентний показник типу фінансової стійкості має такий вигляд: $S = \{1,1,1\}$), Такий тип фінансової стійкості характеризується тим, що всі запаси підприємства покриваються власними оборотними коштами, тобто організація не залежить від зовнішні кредиторів. Така ситуація трапляється вкрай рідко. Більше того, вона навряд чи може розглядатися як ідеальна, оскільки означає, що керівництво компанії не вміє, не бажає чи не має змоги використати зовнішні джерела коштів для основної діяльності.

2) Нормальна фінансова стійкість (показник типу фінансової стійкості – $S = \{0,1,1\}$). У цій ситуації підприємство використовує покриття запасів, крім власних оборотних засобів, ще й довгострокові залучені кошти. Такий тип фінансування запасів є «нормальним» із погляду фінансового менеджменту. Нормальна фінансова стійкість є найбільш бажаною підприємствам.

3) Нестійке фінансове становище (показник типу фінансової стійкості має вигляд: $S = \{0,0,1\}$). Така ситуація характеризується недоліком підприємства «нормальних» джерел для фінансування запасів. У цій ситуації існує можливість відновлення рівноваги з допомогою поповнення джерел

власні кошти, скорочення дебіторську заборгованість, прискорення оборотності запасів.

4) Кризовий фінансовий стан ($S = \{0,0,0\}$). Характеризується ситуацією, за якої підприємство має кредити та позики, не погашені в строк, а також прострочену кредиторську та дебіторську заборгованість. І тут можна говорити у тому, що це підприємство перебуває межі банкрутства.

Ключовим параметром фінансового стану організації є її платоспроможність, під якою слід розуміти здатність організації розплачуватись за власними зобов'язаннями. Рівень платоспроможності організації визначає здатність організації закривати свої короткострокові зобов'язання з допомогою своєчасного переказу коштів. Платоспроможність організації виявляється у присутності необхідної кількості коштів щодо своєчасних виплат контрагентам, співробітникам, податкової та банкам. Отже, щоб зробити висновок про рівень платоспроможності організації необхідно оцінити яке майно організація може використовуватиме майбутніх платежів.

Також вивчається ліквідність бухгалтерського балансу, під якою слід розуміти темп оборотності активів організації з метою отримання фінансової винагороди подальшого погашення короткострокових зобов'язань.

Аналіз ліквідності балансу має оцінити поточну платоспроможність та давати висновки про можливість збереження фінансової рівноваги та платоспроможності в майбутньому. Порівняльний аналітичний баланс та показники фінансової стійкості відображають сутність фінансового стану.

Ліквідність балансу характеризує зовнішні прояви фінансового становища, які зумовлені його сутністю.

При оцінці ліквідності балансу доцільно скласти баланс ліквідності за формою, яка показана в табл. 1.10.

Таблиця 1.10 – Аналіз ліквідності балансу підприємства

Актив	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду	Пасив	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду	Платіжний надлишок (+); нестача (-)	
						На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4	5	6	7 = 2-5	8 = 3 - 6
1. Найбільш ліквідні активи	A1п	A1к	1. Найбільш термінові зобов'язання	П1п	П1к	A1п – П1п	A1к – П1к
2. Швидко реалізовані активи	A2п	A2к	2. Короткострокові пасиви	П2п	П2к	A2п – П2п	A2к – П2к
3. Повільно реалізовані активи	A3п	A3к	3. Довгострокові пасиви	П3п	П3к	A3п – П4п	A3к – П3к
4. Важко реалізовані активи	A4п	A4к	4. Постійні пасиви	П4п	П4к	A4п – П4п	A4к – П4к
Баланс	Бп	Бк	Баланс	Бп	Бк	х	х

Джерело: згруповано за інформацією [69]

До найбільш ліквідних активів (A1) відносяться всі статті коштів підприємства та поточні фінансові інвестиції (ряд. 1160 + ряд. 1165)

До групи швидко реалізованих активів (A2) відносяться активи, для обігу яких у грошову форму потрібно більш тривалий час: готова продукція, товари, дебіторська заборгованість, векселі отримані (ряд.ряд. 1103 + 1104 + 1105 + 1125 + 1130 + 1155). Ліквідність цих активів залежить від ряду суб'єктивних та об'єктивних факторів: своєчасності відвантаження продукції, оформлення банківських документів, швидкості документообігу в банках, від попиту на продукцію та її конкурентоспроможності,

платоспроможності покупців, форм розрахунків. Ця група розраховується так:

Повільно реалізовані активи (А3) – це активи, для яких знадобиться більший термін для у кошти (запаси (ряд. 1101) і витрат у незавершеному виробництві на готову продукцію (ряд. 1102)). Крім того, до цієї групи активів відносяться витрати майбутніх періодів (ряд. 1170).

Важко реалізовані активи (А4) – це активи, які належать до необоротних активів підприємства, вартість яких відображена у першому розділі активу балансу (ряд. 1095).

Пасиви балансу групуються за рівнем настання їх оплати. Використовуючи цей критерій, зобов'язання підприємства можна згрупувати так:

Найбільш термінові зобов'язання (П1): кредиторська заборгованість з придбаних товарів, робіт, послуг (ряд. 1615).

До групи короткострокових пасивів (П2) належать короткострокові позикові кошти, поточні зобов'язання за розрахунками та інші поточні зобов'язання. Іншими словами, до цієї групи належать статті розділу III пасиву балансу за вирахуванням кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги (ряд. 1695 – ряд. 1615).

Група довгострокових пасивів (П3) представлена довгостроковими зобов'язаннями підприємства, відображеними у другому розділі пасиву балансу (ряд. 1195).

Для визначення ліквідності балансу необхідно зіставити підсумки наведених груп з активу та пасиву. Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо дотримуються такі нерівності:

$$\begin{aligned}
 A1 &\geq П1 \\
 A2 &\geq П2 \\
 A3 &\geq П3 \\
 A4 &\leq П4
 \end{aligned}
 \tag{1.1}$$

Якщо виконуються перші три нерівності у цій системі, це тягне і виконання четвертої нерівності. Тому важливо зіставити підсумки перших трьох груп за активом та пасивом. Іншими словами, при розрахунку оцінки ліквідності балансу до розрахунку приймаються оборотні активи підприємства та залучені джерела фінансування. Якщо одна або кілька нерівностей системи мають протилежний знак від зафіксованого в оптимальному варіанті, ліквідність балансу більшою або меншою мірою відрізняється від абсолютної. При цьому теоретично нестача коштів по одній групі активів компенсується їх надлишком по іншій групі у вартісній оцінці, в реальній ситуації менш ліквідні активи не можуть замінити повною мірою більш ліквідні.

Зіставлення підсумків першої групи з активу і пасиву, т. є. $A1$ і $П1$ відбиває співвідношення поточних платежів і надходжень. Порівняння другої групи з активу і пасиву ($A2$ і $П2$) показує тенденцію збільшення чи зменшення поточної ліквідності у майбутньому. Зіставлення підсумків за активом та пасивом для третьої та четвертої груп відображає співвідношення платежів та надходжень у відносно віддаленому майбутньому.

Темп оборотності активів організації відповідає періоду покриття заборгованості. Оскільки майно організації має різну рівень і термін оборотності, платоспроможність організації слід класифікувати за рівнями ліквідності різних категорій активів бухгалтерського балансу.

Результати аналізу ліквідності балансу організації використовуються як визначення стратегії розвитку організації так заходів щодо ліквідації організації та відповідно розрахунку наявних ліквідних активів організації.

Крім того, проводиться оцінка задовільності структури бухгалтерського балансу організації за затвердженою системою критеріїв. Для цього необхідно розрахувати та оцінити виконання нормативних вимог показників, які охарактеризують структуру бухгалтерського балансу як задовільну, а саму організацію як платоспроможну.

Аналіз, який проводиться за запропонованою схемою, є наближеним. Більш детальним є аналіз ліквідності з допомогою фінансових коефіцієнтів (табл. 1.11).

Таблиця 1.11 – Показники аналізу платоспроможності підприємства

Найменування	Формула та рекомендоване значення (тенденція змін)	Економічний зміст та інтерпретація
Коефіцієнт термінової ліквідності	$K_{т.л.} = 0,7-0,8$	На скільки можливо буде погасити поточні зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних та швидко реалізованих активів
Коефіцієнт загальної ліквідності	$K_{з.л.} = 1-2$	Скільки гривень оборотних активів припадає на кожну гривню поточних зобов'язань і забезпечень; достатність ресурсів оборотних активів для погашення короткострокових зобов'язань.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$K_{абс.л.} = 0,2-0,35$	Характеризує ту частину короткотермінових фінансових зобов'язань, яка може бути сплачена за рахунок найбільш ліквідних активів (грошових коштів та їх еквівалентів), тобто спроможність негайно погасити заборгованість

Джерело: згруповано за інформацією [62; 67]

Оцінюючи ліквідності підприємства слід також пам'ятати, що різні показники ліквідності як дають характеристику стійкості фінансового

становища підприємства за різного ступеня обліку ліквідності коштів, а й відповідають інтересам різних зовнішніх користувачів аналітичної інформації. Наприклад, для постачальників сировини та матеріалів найбільший інтерес становить коефіцієнт абсолютної ліквідності. Банк, який дає кредит підприємству, більше уваги приділяє проміжному коефіцієнту ліквідності. Покупці більшою мірою оцінюють ліквідність підприємства за коефіцієнтом загальної ліквідності. Коефіцієнт загальної ліквідності застосовується також у тому випадку, коли необхідно оцінити зміни фінансової ситуації на підприємстві з точки зору ліквідності, а також при виборі найбільш надійного партнера з безлічі потенційних партнерів на основі звітності.

Аналіз сутнісних характеристик фінансових результатів полягають у дослідженні рівня, структури та динаміки їх абсолютних показників. Поглиблення цього напрямку у межах внутрішнього аналізу призводить до вивчення та оцінки факторів прибутку від реалізації продукції (робіт, послуг). Аналіз зовнішніх проявів фінансових результатів відбувається у ході дослідження відносних показників рентабельності та ділової активності.

Нормативні рівні даних показників вивчаються у межах внутрішнього аналізу оптимальних значень обсягів виробництва, прибутку та витрат. При аналізі динаміки фінансових коефіцієнтів, що обчислюються на основі балансу, та відносних показників рентабельності та ділової активності з'ясовуються різноманітні взаємовпливи даних двох типів показників між собою, що відображають тісний взаємозв'язок фінансового стану та фінансових результатів діяльності підприємства, досліджуючи можливості зміцнення стійкості та підвищення ефективності фінансової діяльності.

Показники ділової активності також мають значення для оцінки фінансового стану підприємства, оскільки швидкість обороту коштів безпосередньо впливає на платоспроможність фірми.

Ділова активність – це характеристика діяльності підприємства, яка включає оцінку ступеня напруженості і виконання плану по всіх видах показників діяльності; сукупність зусиль, спрямованих на зростання прибутковості підприємства та його інвестиційної привабливості, пошук можливих резервів підвищення ефективності виробництва, аналіз ефективності використання трудових, нематеріальних та фінансових ресурсів, прагнення лідерства на ринку [19, с. 44]. Для оцінки рівня ефективності використання ресурсів підприємства, зазвичай, використовують різні показники оборотності (табл. В.1. Додаток В).

У підсумку, хотілося б зазначити, що сьогодні є проблема інформативності бухгалтерського балансу організації для аналізу. Наприклад, після всіх реформувань бухгалтерської звітності з балансу зникли детальні розшифрування дебіторської та кредиторської заборгованості у бухгалтерському балансі організації. Це зниження інформативності бухгалтерського балансу позбавляє можливості оцінити терміновість погашення дебіторської та кредиторської заборгованості лише з балансу.

Бухгалтерський баланс дає можливість оцінити структуру власного та позикового капіталу організації, терміни їх погашення. Також бухгалтерський баланс дає можливість оцінити напрямок фінансової політики організації, види та характер капітальних вкладень. Наявність лише зрізу даних про величину майна та капіталу організації не дає змоги повністю оцінити фінансовий стан організації.

Баланс надає можливість провести глибокий та детальний аналіз даних, зробити необхідні розрахунки для отримання висновків про структуру

та динаміку майна та капіталу організації. Результати аналізу використовуються для побудов короткострокових стратегій відповідно до фінансової політики організації. Також для побудови прогностної та бюджетної бухгалтерської звітності керівництву організації необхідно розуміти причини поточних змін у бухгалтерському балансі. Щоб мати такі дані, необхідно організувати проведення аналізу фінансового становища на регулярній основі. Для різних категорій користувачів бухгалтерський баланс залишається однією з найпростіших і зрозуміліших форм бухгалтерської звітності.

Отже, значення застосування бухгалтерського балансу з метою аналізу фінансового становища організації вкрай велике. Бухгалтерський баланс – це базис, що формує основу уявлення про майно та капітал організації, що використовує як доповнення інші форми бухгалтерської звітності. Для поліпшення репрезентативності та показовості результатів оцінки фінансового стану необхідно удосконалювати форму бухгалтерського балансу щодо виконання вимог щодо складання бухгалтерської звітності, а саме достовірності, повноти, несуперечності та зручності використання.

1.3 Дослідження порядку складання бухгалтерського балансу та методики його аналізу на основі міжнародної практики

Серед звітних форм найбільший інформаційний потенціал має бухгалтерський баланс, на підставі якого розраховується більшість аналітичних показників, що використовуються для оцінки майнового та фінансового стану організацій. далі здійснено порівняння розділів, з яких складається бухгалтерський баланс в різних країнах.

Так, баланси західних компаній за своїм складом відрізняються один від одного. Розділи бухгалтерського балансу в Україні та в зарубіжних країнах, таких як США та Великобританія розглянуті в табл. 1.12.

Таблиця 1.12 – Порівняння розділів бухгалтерського балансу (українська та міжнародна практика)

Україна	США	Великобританія
I. Необоротні активи	I. Поточні активи	I. Основний капітал
II. Оборотні активи	II. Загальні поточні активи	II. Поточні активи
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	III. Власність, будівлі та обладнання	III. Авансові платежі та накопичений капітал
I. Власний капітал	IV. Загальна сума власності	IV. Кредитори
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	V. Чиста сума власності	V. Резерви майбутніх платежів
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	VI. Поточні пасиви	VI. Накопичення та доходи майбутніх періодів
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	VII. Довгострокові пасиви	VII. Капітал і резерви
—	VIII. Акціонерна власність	—

Джерело: згруповано за інформацією [34; 35; 36]

У різних країнах існують певні традиції послідовності розміщення активів у балансі. У вони відбиваються, починаючи з грошових коштів і далі – порядку зменшення їх ліквідності. В Україні і Великобританії та інших країнах, навпаки – від найменш ліквідних (основні кошти) до найбільш ліквідних (грошових коштів), тобто в порядку збільшення їх ліквідності.

З табл. 1.10 видно, що розділи бухгалтерського балансу України значно відрізняються формулюванням їх назв та послідовністю. Якщо

порівняти український баланс із типовим балансом, складеним у фірмах США, можна побачити, що баланс США складається з восьми розділів, а український баланс – з семи. Однак ми можемо спостерігати відносну схожість у їхньому складанні. Деякі розділи балансу Великобританії схожі на розділи українського балансу. У балансі Великобританії прийнято будувати баланс за такими розділами: «Основний капітал», «Поточні активи», «Авансові платежі та накопичений капітал», «Кредитори», «Резерв майбутніх платежів», «Накопичення та доходи майбутніх періодів», «Капітал та резерви».

Таким чином, порівняльний аналіз розділів бухгалтерського балансу України і різних країн свідчить про їх відмінності. Усі розвинені країни прагнуть використовувати єдині стандарти та правила складання звітності. З розглянутої зарубіжної практики можна назвати, що звітність цих країн надає повну, достовірну, правильну, точну інформацію, тому Україні необхідно переходити на ці стандарти.

Останні кілька десятиліть в Україні постійно відбувається реформування нормативно-правової бази, регулюючої системи бухгалтерського обліку та бухгалтерської фінансової звітності. Зумовлено дане явище зростанням ділових взаємин українських організацій з іноземними контрагентами. І тому українським організаціям потрібно складати фінансову звітність, зрозумілу як економічним суб'єктам у нашій країні, так і іноземним партнерам. Ця проблема почала хвилювати міжнародне співтовариство значно раніше. Саме тому в 1973 року було створено Комітет із міжнародних стандартів фінансової звітності. Завдяки утворенню та функціонуванню цієї організації було розроблено найважливіші для вирішення вищезгаданої проблеми документи – Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ). Міжнародні стандарти

фінансової звітності – це набір документів (стандартів та інтерпретацій), що регламентують складання фінансової звітності, необхідної не тільки внутрішнім, а й більшою мірою зовнішнім користувачам інформації для прийняття економічних рішень щодо даної організації [36]. Необхідність їхньої розробки неможливо применшити. Головною метою їх створення є уніфікація системи бухгалтерського обліку, за допомогою якої буде досягтися прозорість та однаковість відображення фактів господарського життя в різних країнах, що в значній частині сприятливо позначиться на розвитку економіки різних держав, оскільки звітність організацій, складена відповідно до цих стандартів, стане зрозумілою для зовнішніх зацікавлених користувачів, наприклад, як інвестори.

Природно, в ході розвитку ринкових відносин в Україні виникла потреба використання МСФО у системі українського обліку. Реформування звітності в Україні передбачало, що вся система обліку перейде на нові концептуальні основи, що відповідають сучасним вимогам економіки. Проте, як бачимо, цього не сталося. Національні та міжнародні стандарти обліку ще мають деякі відмінності. Однією з таких відмінностей є форми бухгалтерської фінансової звітності. Розглянемо дані відмінності на прикладі бухгалтерського балансу, що застосовується в українському обліку, та звіту про фінансове положенні, що застосовується відповідно до міжнародних стандартів обліку.

Звіт про фінансовий стан, складений відповідно до МСФЗ, відображає фінансове становище компанії на звітну дату. Бухгалтерські статті групуються за економічно однорідними характеристиками. Необхідно зазначити, що міжнародні стандарти не встановлюють уніфіковану форму цього звіту, а лише закріплюють мінімальну кількість інформації, яка має

відображатися у звіті, а також закріплюють основні засади подання цієї інформації.

Складання та подання звіту про фінансове становище регулюється МСФЗ (IAS) 1 «Подання фінансової звітності». Цей стандарт чітко прописує склад та структуру фінансової звітності. Адресна частина звіту про фінансове становище має містити такі елементи: назва компанії, її юридичний статус та дату складання, при цьому дата складання звіту може бути будь-якою. Єдина вимога – єдність обраної дати. Таким чином, ми бачимо вже першу різницю з українським бухгалтерським балансом, який має бути складений суворо на останній день звітного періоду, тобто на 31 грудня [5].

Порядок розташування розділів у звіті про фінансове становище може значною мірою відрізнитися залежно від того, яким способом складався. Наприклад, у США актив балансу перебуває з лівої сторони, а пасив – із правої. У Великобританії застосовується зворотна система, а останнім часом вони розташовані одна за одною. Крім того, у практиці Німеччини та Франції статті звіту розташовуються в порядку збільшення ліквідності так само, як і в українській практиці складання звітності, а ось в англomовних країнах – у порядку її зменшення [5].

Основними елементами звіту про фінансове становище є активи, зобов'язання та капітал.

Актив – це ресурси, що під контролем організації в результаті минулих подій, що призведе до появи економічної вигоди, тобто буде використано у процесі виробництва продукції, виконання робіт чи надання послуг.

Зобов'язання – це існуючі заборгованості організації, які виникли в результаті минулих подій та призведуть до зменшення економічної вигоди.

Капітал – це частка в активах компанії після погашення зобов'язань, тобто активи мінус зобов'язання.

Відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності, активи організації у звіті про фінансове становище класифікують на поточні (або оборотні) та необоротні, а зобов'язання – на короткострокові та довгострокові [3]. За винятком тих випадків, коли звіт про фінансове становище складають згідно принципом ліквідності.

Чи слід окремі об'єкти чи групи товарів розкривати окремо у фінансовій звітності чи примітках, залежить від рівня суттєвості. Вирішальним фактором є, як і в українській практиці, чи буде дане нерозкриття чи спотворення впливати на рішення, що приймаються зацікавленими користувачами на підставі даної звітності. Організації, що складають звітність відповідно, як правило, розкривають у звіті про фінансовий стан більшу кількість показників, ніж необхідно. Однак, помітивши цю тенденцію, Рада МСФЗ зазначає, що значна кількість розкритої несуттєвої інформації може відвернути увагу зацікавлених користувачів від суттєвої інформації і, отже, необхідно контролювати та уникати цієї ситуації.

Отже, за МСФЗ Звіт про фінансовий стан складають за ступенем збільшення ліквідності активів та зобов'язань. Виходячи з цього, звіт має таку структуру: у першій частині (в активі) балансу першими будуть йти необоротні активи, потім оборотні, у другій частині (капітал і зобов'язання) спочатку розташовуватимуться капітал, потім довгострокові зобов'язання, а на завершення короткострокові зобов'язання, а останнім, як найліквідніша група розділу. Таким чином, звіт про фінансовий стан, складений відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності, виглядатиме, як показано в табл. Д.1 Додатку Д.

Як бачимо, Звіт про фінансовий стан складено в порядку збільшення ліквідності, що також міститься і бухгалтерському балансі, складеному за національними стандартами в Україні. У графах 3 -5 подаються дані на наступні дату:

графа 3 – за звітний період (наприклад, на 31.12.2021 р.);

графа 4 – за період, що передує звітному (наприклад, на 31.12.2020 р.);

графа 5 – період, що передує попередньому звітному року (наприклад, на 31.12.2019).

Виділяють дві складові з переходу до міжнародних: технічну та інтелектуальну. «Технічна» складова включає перерахунок показників з однієї валюти в іншу (наприклад, з гривні в долари або євро).

Інтелектуальна складова реформації звітності – це безпосередньо процес виявлення та коригування відхилень між українськими стандартами обліку та міжнародними стандартами фінансової звітності. Цей етап роботи є індивідуальним кожної організації залежно від масштабу діяльності, оскільки в одній організації можуть бути поодинокі коригування, в іншій – більше кількох сотень. При виконанні даної роботи можна виділити ряд важливих аспектів, від яких залежить швидкість і якість виконання цього етапу:

1) знання національних положень з бухгалтерського обліку, що застосовуються в українському обліку, та міжнародних стандартів фінансової звітності;

2) грамотне та раціональне складання облікової політики організації, що зводить до мінімуму відхилення національного обліку від міжнародних.

Останній аспект можна реалізувати лише за належної компетентності і старанню головного бухгалтера, що становить облікову політику.

Як бачимо із назви рядків у 1 розділі Звіту (табл. 1.13) зустрічається поняття «гудвілл», яке в українській практиці обліку не застосовується, а в

міжнародній практиці відображається в розділі «Необоротні активи» окремим рядком. Гудвілл називають різницю між справедливою вартістю, сплаченою при придбанні компанії, і сумою придбаних активів за вирахуванням придбаних зобов'язань [4]. Іншими словами, гудвілл – це один із різновидів нематеріальних активів, який утворюється в організації при купівлі у іншої компанії. Зазвичай вартість угоди перевищує справедливу вартість чистих активів, які за фактом будуть придбані організацією-покупцем. Величина вищезазначеного перевищення якраз і називається «гудвілл». В Україні гудвілл частіше називають діловою репутацією.

Крім того, не можна не відзначити таку суттєву різницю між міжнародними стандартами фінансової звітності та національними, як мета складання звітності. У міжнародній практиці фінансова звітність складається, як правило, для інвесторів і кредиторів, з метою прийняття ними певних рішень, тому ми бачимо більш детальне розшифрування показників, наприклад, у розрізі призначеності їх для продажу [4]. В національному обліку фінансова звітність складається насамперед для контролюючих органів, найважливішим у тому числі є податкова інспекція.

Крім того, ще одним суттєвим аспектом є консолідація звітності. Міжнародні стандарти припускають можливість формування консолідованої звітності, тобто звітності по всій групі підприємств, включаючи як материнську організацію, дочірні. Отже, всі статті звітності будуть враховуватися у консолідованій звітності як ціле. В національній обліковій практиці це поняття почалось застосовуватись з 2013 року з прийняттям Національного положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність» [46]. У цьому аспекті можемо виділити одну з найголовніших і явних суттєвих схожостей, що відображаються у звітності щодо міжнародних та національних стандартах.

Таким чином, розглянувши теоретичні аспекти складання бухгалтерського балансу та звіту про фінансове становище, і на прикладі розглянувши складання звіту про фінансове становище на підставі даних бухгалтерського балансу, ми можемо резюмувати таке: за зовнішнім виглядом та структурою дві вищезгадані форми звітності можуть не мати суттєвих відмінностей. Однак основна відмінність полягає в аспектах формування статей звітності та їх цільового призначення. Для того, щоб українська звітність була більш наближеною до міжнародної, необхідно закріпити низку понять у облікових стандартах, наприклад, гудвилла.

Крім того, на нашу думку, у звітності, складеній за національними стандартами, необхідно наголосити не лише на контролюючих органах, а й на інвесторах і кредиторах. Проте, національні форми звітності мають суворо уніфіковану форму, порушення яких спричинить для організації санкції. В той же час, у міжнародних стандартах фінансової звітності немає чітко встановленої форми, що робить звіт про фінансове становище, як і інші форми звітності, більш інформативними та менш перевантаженими, оскільки організації можуть прибирати порожні рядки та на свій розсуд деталізувати статті звітності, які можуть вплинути на ухвалення управлінських рішень.

Висновки до розділу 1

Бухгалтерський баланс – це узагальнення інформації про вартість майна та зобов'язання організації, поданий в уніфікованій державою формі. Баланс показує зацікавленим користувачам, як внутрішнім, і зовнішнім, чим володіє організація та який капітал перебуває під контролем власника. Узагальнене відображення економічних об'єктів у бухгалтерському балансі

передбачає особливі економічні угруповання – бухгалтерські рахунки. Існує розроблений МФУ план рахунків, на підставі якого організація самостійно розробляє та затверджує робочий план рахунків, що містить повний перелік синтетичних та аналітичних рахунків, необхідних для ведення бухгалтерського обліку з урахуванням специфіки діяльності.

Актив балансу складається з розділів необоротні та оборотні активи. Необоротні активи включають менш ліквідну частину майна організації, таку, наприклад, як основні засоби, матеріальні пошукові активи, нематеріальні активи. Оборотні активи включають найбільш ліквідну частину майна: запаси, дебіторська заборгованість, фінансові вкладення, кошти та грошові еквіваленти.

Пасив балансу складається з розділів: капітал та резерви, довгострокові зобов'язання і забезпечення та поточні зобов'язання і забезпечення. До капіталу та резервів організації входять такі статті, наприклад, такі як: статутний капітал, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток. Довгострокові зобов'язання і забезпечення включають: позикові кошти, відстрочені податкові зобов'язання, оціночні зобов'язання та інші зобов'язання. Поточні зобов'язання і забезпечення складаються із статей: позикові кошти, кредиторська заборгованість, оціночні зобов'язання, інші зобов'язання. Кожен рядок балансу має власний код.

Представлено методику аналізу фінансового стану підприємства за даними бухгалтерського балансу. Аналіз фінансового стану охоплює наступні блоки аналізу: майновий стан підприємства (вертикальний та горизонтальний аналіз активів та пасивів балансу); аналіз фінансової стійкості підприємства, аналіз ліквідності, платоспроможності та ділової активності підприємства.

Аналіз фінансового стану підприємства проводиться для визначення рівня фінансової стійкості, для оперативного виявлення загрози банкрутства і визначення результативності споживання джерел фінансування. Результати аналізу фінансового стану підприємства використовуються для виявлення труднощів, із якими стикається керівництво, для підбору вектора розвитку капітальних вкладень, і навіть для оцінки діяльності керівництва організації.

У міжнародній практиці зазначено, що організації мають право самостійно визначати деталізацію показників у звітності; деякі показники повинні наводитися у бухгалтерській звітності відокремлено, у разі їх суттєвості та, якщо без знання про них зацікавленими користувачами неможлива об'єктивна оцінка фінансового стану та фінансових результатів організації. Тобто якщо показник є суттєвим, а значить може вплинути на прийняття рішень зацікавленими користувачами, цей показник необхідно відображати у бухгалтерському балансі окремо, тобто виділяти з узагальноної групи.

В Україні у Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності (№433) закріплено єдиний порядок заповнення рядків балансу, частини того, які рахунки необхідно використовувати для заповнення даних по конкретних рядках та всього балансу загалом.

Вивчивши порядок складання бухгалтерського балансу, можна дійти висновку, що в Україні визначено установки та надано методичні рекомендації по грамотному і правильному складанні бухгалтерського балансу. Бухгалтерський баланс вважається правильно складеним, якщо не порушені існуючі вимоги складання бухгалтерського балансу.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА, ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРАКТИКА СКЛАДАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ ТА ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «РУШ»

2.1 Практичні питання порядку, методики і організації складання бухгалтерського балансу на підприємстві ТОВ «РУШ»

Практика складання бухгалтерського балансу на підприємстві ТОВ «РУШ» заснована на методиці, виробленої методичними рекомендаціями [21; 45; 49; 56] та відповідно до національних стандартів обліку щодо оцінки та визнання деяких об'єктів обліку, які відображаються у бухгалтерському балансі підприємства.

Складанню бухгалтерського балансу передують організація бухгалтерського обліку на всіх ділянках та за всіма об'єктами, прийнятими до обліку на підприємстві ТОВ «РУШ». Облік здійснюється бухгалтерією. Склад і структура бухгалтерії ТОВ «РУШ» показана на рис. 2.1.

Рисунок 2.1 – Структура бухгалтерської служби ТОВ «РУШ»

Джерело: згруповано за інформацією ТОВ «РУШ»

В табл. 2.1 представлено штатну кількість працівників бухгалтерії та функціонал за певними посадовими одиницями.

Таблиця 2.1 – Штатні одиниці бухгалтерської служби ТОВ «РУШ»

№ з/п	Посада	Ділянка обліку (коло посадових обов'язків)	Кількість штатних одиниць
1	Головний бухгалтер	Контроль за обліком активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємства	1 (одна)

2	Заступник головного бухгалтера	Облік виробництва	1 (одна)
3	Бухгалтер-матеріаліст	Облік товарно-матеріальних цінностей	1 (одна)
4	Бухгалтер по заробітній платі (з обов'язками касира)	Облік касових операцій, облік грошовий коштів	1 (одна)
5	Бухгалтер з необоротних активів	Облік операцій з необоротних активів, їх амортизації. Складання річної інвентаризації.	1 (одна)

Джерело: згруповано за інформацією ТОВ «РУШ»

Складання фінансової звітності вимагає діючого на підприємстві ТОВ «РУШ» Положення про організацію бухгалтерського обліку, в якому у відповідності до чинного законодавства прописано критерії визнання та оприлюднення в балансі всіх об'єктів обліку, прийнятих до облікового процесу на підприємстві. Положення про облікову політику ТОВ «РУШ» представлено в Додатку Ж. Метою Положення є визначення єдиних для підприємства організаційних та методичних підходів до бухгалтерського обліку активів, зобов'язань та власного капіталу, розподілу обов'язків та відповідальності щодо організації та ведення бухгалтерського обліку, формування первинної документації, складання та подання звітності.

В обліковій політиці підприємства відображено:

1) Загальні положення про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику, яке розроблено відповідно до Закону від 16.07.99 р. № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (далі – НП(С)БО), інструкцій та інших нормативних актів, які регулюють порядок ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності, з дотриманням вимог, передбачених Статутом підприємства.

2) Організаційно-технічні складові облікової політики. Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку на підприємстві ТОВ «РУШ» створено бухгалтерську службу на чолі з головним бухгалтером.

3) Методична складова облікової політики за об'єктами обліку: активами, зобов'язаннями, доходами і витратами та ін.

Організація складання активу бухгалтерського балансу ТОВ «РУШ» за необоротними активами (Розділ І) є наступною:

І. Необоротні активи:

1) Нематеріальні активи – код рядка 1000. Відображається вартість об'єктів, які віднесені до складу нематеріальних активів згідно з ПБО 8. Залишкова вартість нематеріальних активів: рядок 1000 = Рядок 1001 - Рядок 1002.

2) Первісна вартість – код рядка 1001 – сальдо Дт 12.

У рядку відображають первісну вартість (вартість придбання, собівартість розробки тощо) уведених в експлуатацію нематеріальних активів, визнаних такими за ПБО 8

3) Накопичена амортизація – код рядка 1002. Сальдо Кт 133. Рядок відображає суму амортизації нематеріальних активів, накопиченої за час їх експлуатації (наводиться в дужках)

4) Незавершені капітальні інвестиції 1– код рядка 1005 Сальдо Дт 15. У статті відображається вартість незавершених на дату балансу капітальних інвестицій в необоротні активи на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість необоротних активів), виготовлення, створення, придбання об'єктів основних засобів, нематеріальних активів, довгострокових біологічних активів (у т.ч. необоротних матеріальних активів, призначених для заміни діючих, і устаткування для монтажу).

5) Основні засоби – код рядка 1010 У статті наводиться вартість власних та отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів згідно з ПБО 7, а також вартість основних засобів, отриманих у довірче управління або на праві господарського відання чи праві оперативного управління. У цій статті також наводиться вартість інших необоротних матеріальних активів.

Рядок 1010 відображає залишкову вартість основних засобів та інших необоротних матеріальних активів. Показник рядка розраховується в такий спосіб:

$$\text{Рядок 1010} = \text{Рядок 1011} - \text{Рядок 1012}$$

6) Первісна вартість – код рядка 1011. Сальдо Дт 10, 11 (не враховується сальдо з Дт 100). Наводиться первісна (переоцінена) вартість основних засобів та інших необоротних матеріальних активів

7) Знос – код рядка 1012 Сальдо Кт 131, 132 (не враховується знос інвестиційної нерухомості, якщо її облік ведуть за первісною вартістю). Суму зносу основних засобів та інших необоротних матеріальних активів відображають за даними бухгалтерського обліку та наводять у дужках.

8) Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств – код рядка 1030. Сальдо Дт 141, 142, 143.

У рядках 1030 та 1035 наводять фінансові інвестиції, які підприємство має намір утримувати протягом періоду, що перевищує рік, а також усі інвестиції, які не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент. Окремо виділяють:

– інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств (в асоційовані, дочірні підприємства та в спільну діяльність);

– інші фінансові інвестиції, що обліковуються за справедливою вартістю чи собівартістю з урахуванням зменшення корисності інвестиції

9) Довгострокова дебіторська заборгованість – код рядка 1040 Сальдо Дт 181, 182, 183. У рядку відображають заборгованість фізичних і юридичних осіб, яка не виникає під час нормального операційного циклу та буде погашена після 12 місяців із дати балансу

10) Інші необоротні активи – код рядка 1090. У статті відносять вартість необоротних активів, для відображення яких за ознаками суттєвості не можна було виділити окрему статтю або які не можуть бути включені в наведені вище статті розділу «Необоротні активи»

11) Усього за розділом I – код рядка 1095. Сума рядків 1000, 1005, 1010, 1015, 1020, 1030, 1035, 1040, 1045, 1050, 1090.

Таким чином, до необоротних активів підприємства ТОВ «РУШ» відносяться нематеріальні активи, основні засоби, сума довгострокових фінансових інвестицій, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств, сума довгострокової дебіторської заборгованості та сума інших необоротних активів.

Організація складання активу бухгалтерського балансу ТОВ «РУШ» за оборотними активами (Розділ II) показана є наступною:

1) Запаси – код рядка 1100. Сальдо Дт 20, 22, 23, 25, 26 та 27, 28 (згорнуте сальдо без урахування субрахунку 286). У статті відображають загальну вартість активів, які визнаються запасами згідно з ПБО 9:

– які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності;

– які перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;

– які утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг, а також управління підприємством. Якщо підприємство наводить у Балансі додаткові рядки 1101-1104, то показник рядка 1100 повинен бути більшим або дорівнювати сумі рядків 1101, 1102, 1103, 1104.

Показник цього рядка стосовно запасів включають у підсумок балансу.

2) Виробничі запаси – код рядка 1101. Додаткова стаття Балансу. Сальдо Дт 20, 22. Вартість запасів, МШП, сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, купівельних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, запасних частин, тари, будівельних матеріалів та інших матеріалів, призначених для споживання під час нормального операційного циклу.

3) Товари – код рядка 1104. Додаткова стаття Балансу. Сальдо Дт 28 (за мінусом Дт 286 та Кт 285). Вартість (без суми торговельних націнок) залишків товарів, які придбані підприємствами для подальшого про-дажу

4) Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги – код рядка 1125. Сальдо Дт 36 мінус сальдо Кт 38 (у частині, що стосується заборгованості за продукцію, товари, ро-боти, послуги). У статті відображається заборгованість покупців або замовників за надані їм продукцію, товари, роботи чи по-слуги (крім заборгованості, яка забезпечена векселем, якщо така інформація наводиться в окремій статті), скоригована на резерв сумнівних боргів (нетто)

5) Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами – код рядка 1130. Сальдо Дт 371. Тут показують суму авансів, наданих іншим підприємствам у рахунок наступних платежів, а також сплачений авансовий внесок із податку на прибуток згідно з податковим законодавством Тут також відображаються дебетове сальдо 63 рахунка (Дт

63) за контрагентами й догово-рами, за якими перераховано аванси. Тобто сальдо по рахунку 63 відображається розгорнуто: за Дт 63 – у рядку 1130, за Кт 63 – у рядку 1615. Однак це лише у випадку, коли підприємство в бухобліку не викорис-товує авансового субрахунку 371, а напрямую відображає виданий аванс за Дт 63 Кт рахунка обліку грошових коштів (що трапляється доволі часто)

6) Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом – код рядка 1135 Сальдо Дт 641 і 642. У цій статті наводять дебіторську заборгованість фінансових і податкових органів, а також переплату за податками, зборами та іншими платежами до бюджету. Цей рядок повинен бути більшим або дорівнювати рядку 1136

7) у тому числі з податку на прибуток Дебіторська заборгованість за розрахунками 1136. Сальдо Дт 64 (субрахунок податку на прибуток). Окремий рядок відведено для відображення дебіторської заборгованості з податку на прибуток. Показник цього рядка не підлягає включенню в підсумок балансу, адже така сума вже повинна бути врахована в цифри по рядку 1135 Балансу

8) Інша поточна дебіторська заборгованість – код рядка 1155. Сальдо Дт372, 374, 375, 376, Дт377, 378, 65. У статті відображають заборгованість дебіторів, яка не відображена в окремих статтях щодо розкриття інфор-мації про дебіторську заборгованість або яка не може бути включена в інші статті дебіторської заборгованості та яка відображається в складі оборотних активів. Показники наводяться в Балансі за вартістю, яка визначається згідно з ПБО 10

9) Гроші та їх еквіваленти – код рядка 1165. Сальдо Дт 30, 31, 313, 333, 335, 351. У статті відображають готівку в касі підприємства, гроші на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути вільно використані

для поточних операцій, а також грошові кошти в дорозі, електронні гроші, еквіваленти грошей (у національній та іноземній валюті, яка перерахована в національну за правилами ПБО). Кошти, які внаслідок обмежень не можна використати для операцій протягом року, починаючи з дати балансу або протягом операційного циклу, виключають із цього рядка та відносять до необоротних активів. Якщо різні види грошей та їх еквівалентів розшифровують у додаткових рядках, то показник такого рядка 1165 повинен бути більшим або дорівнювати сумі рядків 1166, 1167.

10) Інші оборотні активи – код рядка 1190. Зазначають вартість оборотних активів, для відображення яких за ознаками суттєвості не можна було виділити окрему статтю або які не можуть бути включені в наведені вище статті розділу «Оборотні активи», у тому числі: вартість грошових документів підприємства в національній та іноземній валютах; Сальдо Дт 331, 332; дебетове сальдо рахунків обліку ПДВ Сальдо Дт 643, 644.

11) Усього за розділом II – код рядка 1195. Розрахунково рядок визначають як суму рядків 1100, 1125, 1130, 1135, 1155, 1165, 1190.

Отже, до оборотних активів підприємства ТОВ «РУШ» відносяться запаси, у тому числі виробничі запаси, товари. До оборотних активів також відноситься дебіторська заборгованість за товари (роботи, послуги), дебіторська заборгованість за такими видами розрахунків, як за виданими авансами, з бюджетом, у тому числі з податку на прибуток, інша поточна дебіторська заборгованість, грошові кошти та їх еквіваленти, інші оборотні активи.

Баланс за активом (рядок 1300) утворюється з суми рядків 1095 і 1195.

Організація складання пасиву бухгалтерського балансу ТОВ «РУШ» за власним капіталом (Розділ I) є наступною:

1) Зареєстрований (пайовий) капітал – код рядка 1400. Сальдо Кт 40. Наводиться зафіксована в установчих документах сума статутного капіталу, іншого зареєстрованого капіталу, а також пайовий капітал у сумі, яка формується відповідно до законодавства.

2) Капітал у дооцінках – код рядка 1405. Сальдо Кт 41. Сума дооцінки необоротних активів і фінансових інструментів

3) Нерозподілений прибуток – код рядка 1420. Сальдо Кт 441, Дт 442. Сума нерозподіленого прибутку.

4) Усього за розділом I – код рядка 1495. Сума рядків 1400, 1405, 1420 (прибуток).

Отже, власний капітал підприємства ТОВ «РУШ» сформовано за рахунок зареєстрованого (пайового) капіталу, капіталу у дооцінках і нерозподіленого прибутку.

Організація складання пасиву бухгалтерського балансу ТОВ «РУШ» за довгостроковими зобов'язаннями та забезпеченнями (Розділ II) є наступною:

1) Відстрочені податкові зобов'язання – код рядка 1500. Сальдо Кт 54. У статті наводиться сума податку на прибуток, що підлягає сплаті в майбутніх періодах і визначається за П(С)БО 17.

2) Довгострокові кредити банків – код рядка 1510. Сальдо Кт 501, 502, 503, 504. Заборгованість підприємства банкам за отриманими від них позиками, яка не є поточним зобов'язанням

3) Інші довгострокові зобов'язання – код рядка 1515. Сальдо Кт 51, 52, 53, 55 (505, 506 у частині відсоткових позик). Довгострокова заборгованість, що не включена до інших статей, у яких розкривається інформація про довгострокові зобов'язання, зокрема зобов'язання із

залучення позикових коштів (крім кредитів банків), на які нараховуються відсотки

4) Усього за розділом II – код рядка 1595. Сума рядків 1500, 1510, 1515.

Довгострокові зобов'язання та забезпечення підприємства ТОВ РУШ» сформовані трьома статтями (в аналізованому періоді), до яких відносяться: суми відстрочених податкових зобов'язань, суми довгострокових кредитів банку, сума інших довгострокових зобов'язань.

Організація складання пасиву бухгалтерського балансу ТОВ «РУШ» за поточними зобов'язаннями та забезпеченнями (Розділ III) показана далі:

1) Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями – код рядка 1610. Сальдо Кт 61. У статті відображається сума довгострокових зобов'язань, яка підлягає погашенню протягом 12 місяців із дати балансу

2) Поточна кредиторська заборгованість за товарами, роботами, послугами – код рядка 1615. Сальдо Кт 63. Заборгованість постачальникам і підрядникам за матеріальні цінності, виконані роботи й отримані послуги (крім заборгованості, забезпеченої векселями, якщо вона наводиться в статті рядка 1605). Якщо ж заборгованість, забезпечена векселями, не відображається в рядку 1605, то її слід наводити в такому рядку (сальдо Кт 62)

3) Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом – код рядка 1620. Сальдо Кт 641, 642. Заборгованість підприємства за всіма видами платежів до бюджету (включаючи податки з працівників підприємства). Оскільки в рядку 1621 додатково показують заборгованість за податком на прибуток, то показник такого рядка повинен бути більшим або дорівнювати йому.

у тому числі з податку на прибуток – код рядка 1621. Сальдо Кт 641 (субрахунок податку на прибуток).

4) Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування – код рядка 1625. Сальдо Кт 65. Заборгованості за відрахуваннями на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхування майна підприємства й індивідуальне страхування його працівників

5) Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками розрахунками з оплати праці – код рядка 1630. Сальдо Кт 66. Заборгованість підприємства з оплати праці, включаючи депоновану заробітну плат

6) Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами – код рядка 1635. Додаткова стаття Балансу. Сальдо Кт 681. Сума авансів, одержаних від інших осіб. Якщо підприємство не використовує авансового субрахунку 681 (а показує такі аванси напряму через рах. 361), то порядок відображення кредиторської заборгованості за одержаними авансами дещо зміниться. Тоді залишок на рахунку 361 відображатиметься розгорнуто: у такому рядку (1635) – сальдо Кт 361, а в рядку 1125 – сальдо Дт 361

7) Доходи майбутніх періодів – код рядка 1665. Сальдо Кт 69. Доходи, отримані протягом поточного чи попередніх звітних періодів, які належать до наступних звітних періодів

8) Інші поточні зобов'язання – код рядка 1690. Суми зобов'язань, для відображення яких за ознаками суттєвості не можна було виділити окрему статтю або які не можуть бути включеними в інші статті, наведені в розділі III.

9) Усього за розділом III – код рядка 1695. Показник розраховують як суму рядків 1610, 1615, 1620, 1625, 1630, 1635, 1665, 1690.

Поточні зобов'язання та забезпечення підприємства ТОВ «РУШ» сформовані восьма статтями (в аналізованому періоді), до яких відносяться: суми поточної кредиторської заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями, за товари (роботи, послуги), за розрахунками з бюджетом, зі страхування, з оплати праці, сума поточної кредиторської заборгованості за одержаними авансами, суми доходу майбутнього періоду, суми інших поточних зобов'язань підприємства за період.

Баланс за пасивом (рядок 1900) утворюється з суми рядків 1495, 1595 та 1695.

Таким чином, техніка складання бухгалтерського балансу на підприємстві ТОВ «РУШ» передбачає його заповнення з урахуванням рахункових записів, підтверджених виправдувальними документами чи прирівняними до них електронними носіями інформації. Формуванню балансу передують перевірка оборотів та сальдо за рахунками обліку з оборотами та сальдо за рахунками Журналу «Книга головна» книги. При цьому має бути досягнуто їх тотожність. У формі №1 Бухгалтерського балансу, дані розділів по кожному з рядків наводяться: на звітну дату періоду, протягом якого складається звітність, 31 грудня попереднього року; на 31 грудня року, що передуює попередньому.

При формуванні бухгалтерського балансу враховуються такі вимоги:

- звітною датою вважається останній календарний день звітний період;
- бухгалтерська звітність має бути складена державною мовою та у національній валюті;
- бухгалтерська звітність складається у тисячах гривнях, а за наявності значних оборотів – у мільйонах; бухгалтерська звітність підписується керівником та головним бухгалтером організації.

Бухгалтерський баланс складається з таблиці, де спочатку показані активи – майно, та потім пасиви – джерела формування цього майна.

Підприємство зобов'язано використовувати діючу форму Бухгалтерського балансу, затверджену НП(С)БО 1. Проте, затверджена форма бухгалтерського балансу має рекомендаційний характер. Підприємство ТОВ «РУШ» має право модифікувати бухгалтерський баланс щодо деталізації наявних даних.

2.2 Пропозиції та шляхи удосконалення методики та організації складання бухгалтерського балансу підприємства

Бухгалтерський баланс на всіх етапах ведення суб'єктами господарювання своєї діяльності є основним джерелом інформації з метою оцінки ефективності ведення бізнесу, його стану та ризиків підприємницької роботи. Порядок та правильність його заповнення визначається Національним стандартом бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затвердженого наказом Мінфіну України від 07.02.2013 р. № 73.

Незважаючи на кроки зближення бухгалтерської звітності України до міжнародних стандартів все ж таки є серйозні розбіжності з ними щодо змісту, що в свою чергу тягне за собою зниження прозорості звітності. Для прийняття ефективних управлінських рішень, побудови та управління бізнесом бухгалтерська та фінансова звітність має бути максимально наближена до міжнародних стандартів фінансової звітності. Як показує існуюча практика, фінансова звітність, складена за національними та міжнародними стандартами для одного і того ж суб'єкта господарювання на

ринку виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг може істотно відрізнятись.

Однією з найактуальніших проблем трансформації та надання необхідної інформації, що міститься та «прихована» у існуючій бухгалтерської звітності у є правильний вибір способу переходу до складання звітності відповідно до вимог МСФЗ. Відповідно до міжнародних стандартів розрізняють кілька методів складання бухгалтерської звітності. До них відносяться:

1) Паралельний – його суть полягає в одночасному ведення обліку за національними та зарубіжними стандартами. До нього гідності належить низький рівень ризику неточності (невірності) інформації, до недоліків – висока вартість, недосконалість засобів програмного забезпечення.

2) Комбінований – його суть полягає в періодичній трансформації даних з існуючого обліку до обліку МСФЗ із здійсненням наступних коригувань. До переваг належить достатня точність розкриття суті інформації в будь-які терміни, не чекаючи закінчення складання бухгалтерської звітності.

3) Трансформація звітності – формування показників звітності з МСФЗ здійснюється на підставі звітності за національними стандартами шляхом коригування. Достоїнствами даного способу є економічність, доступність, а недоліками – високі ризики суттєвого спотворення звітності, неможливість прогнозування даних звітності з МСФЗ [3].

Отже, виходячи із зазначеного, шляхами вдосконалення бухгалтерського балансу для українських підприємств є максимальне наближення статей балансу до МСФЗ. Бухгалтерський баланс має надавати повну картину про стан запасів підприємства, дебіторську та кредиторську заборгованість, фінансову стійкість підприємства, платоспроможність та

поточну ліквідність підприємства тощо. Так, бухгалтерський баланс та інші форми бухгалтерської звітності повинні складатися і представлятися з урахуванням вимог чинної законодавчо-нормативної документації в галузі бухгалтерського обліку щодо розкриття у фінансових звітах інформації про зміни облікової політики, які надали або здатних істотно вплинути на фінансове становище, рух коштів або фінансові результати діяльності організації. Крім інформації про майно, власний і позиковий капітал, доходи і витрати, прибутки та збитки в бухгалтерській звітності повинні знайти відображення відомості про валютні операції, суттєві події після звітної дати, умовні факти діяльності господарюючого суб'єкта, їх наслідки.

Запропонована форма бухгалтерського балансу ТОВ «РУШ», складеного з урахуванням вимог МСФЗ представлена далі: в табл. 2.2 – склад активів, у табл. 2.3 – склад пасивів.

Таблиця 2.2 – Пропонований склад активів бухгалтерського балансу ТОВ «РУШ», складеного з урахуванням вимог МСФЗ

Актив	
I. НЕОБОРОТНІ АКТИВИ	II. ОБОРОТНІ АКТИВИ
Нематеріальні активи: - залишкова вартість; - первісна вартість; - Знос Основні засоби: - залишкова вартість; - первісна вартість; - Знос Прибуткові вкладення матеріальних цінностей Невстановлене обладнання Аванси, видані на придбання необоротних активів Довгострокові фінансові інвестиції Довгострокова заборгованість за нарахованими доходами майбутніх періодів Довгострокова дебіторська заборгованість Витрати майбутніх періодів (довгострокові)	Передплачені витрати: - внесені задатки та аванси постачальникам; - передплачені поточні витрати. Запаси та витрати: Сировина і матеріали; - незакінчене виробництво; - готова продукція та товари для реалізації. Податки за придбаними цінностями Короткострокова дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги Резерв сумнівних боргів (мінус) Векселі отримані Інша поточна дебіторська заборгованість, у тому числі за розрахунками: - з бюджетом;

Відкладені податкові активи Інші необоротні активи Разом у розділі I	- усередині організації; - з дочірніми та залежними товариствами; - З іншими дебіторами. Поточні фінансові інвестиції Кошти та їх еквіваленти: - у національній валюті; - В іноземній валюті. Інші оборотні активи Разом у розділі II
--	---

Джерело: складено автором

Наведені статті активів є більш інформативними та можуть бути внесені в бухгалтерський баланс підприємства ТОВ «РУШ». В табл. 2.3 представлено склад пасивів бухгалтерського балансу ТОВ «РУШ». Бухгалтерський баланс є статичною моделлю, що відображає стан майна підприємства та майнових прав на нього з боку засновників та кредиторів на певний момент, тобто в застиглому стані.

Таблиця 2.3 – Пропонований склад пасивів бухгалтерського балансу ТОВ «РУШ», складеного з урахуванням вимог МСФЗ

Пасив	
I. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ	III. ДОВГОТЕРКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ
Статутний капітал, зокрема - вартість привілейованих акцій. Заборгованість засновників за вкладом до статутного фонду (мінус) Власні акції, викуплені в акціонерів (засновників) (мінус) Додатково внесений капітал Додатковий капітал Резервний капітал Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) звітного року Накопичений прибуток Разом за розділом I	Довгострокові кредити банків Довгострокові позики Довгострокові зобов'язання з оренди (лізингу) Довгострокові векселі для оплати Відстрочені податкові зобов'язання Інші довгострокові зобов'язання Разом у розділі V
II. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАЙБУТНІХ ВИТРАТ І ПЛАТЕЖІВ	IV. КОРОТКОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ
Резерви майбутніх витрат Доходи майбутніх періодів Цільове фінансування	Короткострокові кредити та позики Поточна заборгованість із довгострокових зобов'язань

Інше забезпечення Разом у розділі IV	Отримані авансові платежі Передплачені доходи майбутніх періодів Кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги Короткострокові векселі для оплати Поточні зобов'язання: - бюджету з податків та зборів; - з позабюджетних платежів; - зі страхування; - з оплати праці; - перед учасниками; - за внутрішніми розрахунками. Інші короткострокові зобов'язання Разом у розділі IV
---	--

Джерело: складено автором

У процесі вдосконалення методики складання, змісту та структури бухгалтерської звітності особлива увага приділяється проблемі правильної побудови бухгалтерського балансу, оскільки вона є її основною формою.

На практиці дедалі більше уваги приділяється питанням відповідності показників бухгалтерського балансу потребам користувачів, зацікавлених у взаєминах із суб'єктами господарювання. Оскільки в даний час бухгалтерський баланс виконує в нашій країні швидше обліково-контрольні функції, ніж аналітичні, то основним напрямом удосконалення його змісту та структури має стати науково обґрунтована класифікація розділів та елементів статей активу, власного капіталу та зобов'язань.

Слід мати на увазі, що кожна стаття повинна охоплювати певні категорії майна та зобов'язання, пов'язані із загальними економічними та юридичними ознаками. Чим менша кількість загальних ознак, які вважаються достатніми, щоб зв'язати між собою кілька окремих частин майнової маси, тим кількість статей балансу буде більше. Розглянемо деякі питання класифікації розділів та статей активу власного капіталу та зобов'язань балансу.

Методика подання активів та зобов'язань у бухгалтерському балансі ґрунтується на характері операцій підприємства. Поділ майна та зобов'язань підприємства на окремі категорії забезпечує можливість інтерпретації облікової інформації користувачами бухгалтерської звітності з метою ухвалення управлінських рішень. Класифікація інформація в балансі повинна відповідати певним цілям.

Таким чином, наведені шляхи сприятимуть зближенню вітчизняних та зарубіжних стандартів ведення бухгалтерського балансу.

Водночас у типовій формі бухгалтерського балансу інформація відображається у максимально стислому вигляді). Тому для ефективного управління ТОВ «РУШ» з боку внутрішніх користувачів, а також для подання вичерпної інформації зовнішнім користувачам підприємство може надавати додаткову інформацію, що супроводжує бухгалтерську звітність, якщо виконавчий орган вважає її корисною для зацікавлених користувачів при прийнятті економічних рішень. Ця інформація може відображати:

- результати аналізу динаміки та структури основних фінансово-економічних показників за низку попередніх періодів;
- прогноз показників діяльності підприємства на перспективу;
- план стратегічного розвитку;
- склад передбачуваних інвестиційних витрат та фінансових вкладень;
- зміст кредитної політики;
- зміст політики управління ризиками тощо.

Розшифровування тих чи інших статей балансу ТОВ «РУШ» може передбачити у самій формі або у відповідних поясненнях до нього, оформлених у вигляді тексту та/або таблиць.

Пояснення, оформлені у вигляді тексту, мають містити коротку економічну інформацію про ТОВ «РУШ», огляд основних показників

діяльності та фактори, які суттєво впливають на фінансовий результат та прийняття ефективних економічних рішень. Так, для оцінки фінансового стану підприємства ТОВ «РУШ» на найближчу (корткострокову) перспективу у поясненнях доільно відображати:

- показники фінансової стійкості;
- показники майнового стану;
- показники рентабельності;
- платоспроможності та ліквідності;
- залишки готівкових та безготівкових коштів;
- суми простроченої та сумнівної дебіторської та кредиторської заборгованості;
- суми кредитів погашених у строк, встановлений за договором;
- наявність штрафних санкцій до бюджету;
- інформація щодо участі ТОВ «РУШ» на ринку цінних паперів тощо.

При наданні інформації про фінансовий стан ТОВ «РУШ» на довгострокову перспективу в поясненнях слід відображати структуру власних та позикових джерел фінансування та їх характеристику, динаміку інвестицій у ретроспективній та перспективній оцінці та рівень їх ефективності, ступінь впливу з боку зовнішніх кредиторів та інвесторів на фінансову стійкість організації тощо.

У поясненнях до бухгалтерської звітності також можуть бути результати аналізу ділової активності, зокрема:

- місце компанії в галузі,
- основні покупці, постачальники,
- конкуренти і ступінь їх впливу на діяльність компанії,
- репутація на ринку,
- рівень виконання планових (прогнозних) показників,

- дані про ефективність використання ресурсів.

Інформація про фінансовий стан підприємства ТОВ «РУШ» цікава всім групам користувачів:

1) власників цікавить примноження вартості майна та власного капіталу та зростання доходів від участі в діяльності організації;

2) керівництво організації зацікавлене у прийнятті правильних управлінських рішень як на короткострокову, а й довгострокову перспективу;

3) працівників підприємства цікавлять перспективи збереження робочого місця цьому підприємстві, і навіть збільшення оплати праці, пакету соціальних пільг тощо.; це можливо, якщо фінансове становище підприємства дозволяє це реалізувати [2];

4) банки та інші кредитори оцінюють фінансовий стан потенційного позичальника щодо його кредитоспроможності;

5) постачальників та підрядників цікавить питання про своєчасність та повноту погашення заборгованості покупця за відвантажену йому продукцію, товари, інше майно, виконані роботи, надані послуги;

6) податкові та фінансові органи зацікавлені у формуванні доходної частини бюджетів усіх рівнів державного управління, значну частку в яких займають податкові надходження від юридичних та фізичних осіб-платників податків. Тому для держави особливо важливою є наявність домінуючого числа платоспроможних та фінансово стійких платників податків, здатних сплачувати податки та збори до бюджету своєчасно та в повному обсязі.

Отже, бухгалтерський баланс є найінформативнішою формою, яка дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення. Повне відображення в балансі майна підприємства та джерел його фінансування, а також правильне «читання» інформації з бухгалтерського балансу дозволяє оцінити майновий стан організації, судити про достатність власних коштів для

фінансування оборотних та необоротних активів, забезпеченості грошовими коштами для покриття позикових джерел.

Таким чином, на сьогоднішній момент національна система бухгалтерського обліку має свої особливості, які об'єктивно знижують цінність інформації, що подається у бухгалтерській звітності для зацікавлених осіб (інвесторів, кредиторів тощо). У зв'язку з цим, необхідність складання звітності з МСФЗ викликана об'єктивними причинами. Це дозволить ТОВ «РУШ» на конкурентній основі брати участь у конкурентній боротьбі за іноземні інвестиції, а також підвищити якість звітності для вітчизняних користувачів внаслідок її прозорості та сумісності.

Пропоновані напрями вдосконалення бухгалтерського балансу є лише суб'єктивним відображенням вимог сьогодення. Подальше збільшення організацій з різною організаційно-правовою формою господарської діяльності в сучасних умовах послужить головною причиною радикальних заходів щодо вдосконалення бухгалтерської звітності і, зокрема, бухгалтерського балансу.

Висновки до розділу 2

Досліджено методику та організацію складання бухгалтерського балансу та методику аналізу фінансового стану підприємства ТОВ «РУШ». Встановлено, що техніка складання бухгалтерського балансу на підприємстві ТОВ «РУШ» передбачає його заповнення з урахуванням рахункових записів, підтверджених виправдувальними документами чи прирівняними до них електронними носіями інформації. Формуванню балансу передують перевірка оборотів та сальдо за рахунками обліку з оборотами та сальдо за рахунками

Журналу «Книга головна» книги. При цьому має бути досягнуто їх тотожність. У формі 1 Бухгалтерського балансу, дані розділів по кожному з рядків наводяться: на звітну дату періоду, протягом якого складається звітність, 31 грудня попереднього року; на 31 грудня року, що передує попередньому.

При формуванні бухгалтерського балансу враховуються такі вимоги: звітною датою вважається останній календарний день звітний період; бухгалтерська звітність має бути складена державною мовою та у національній валюті; бухгалтерська звітність складається у тисячах гривнях, а за наявності значних оборотів – у мільйонах; бухгалтерська звітність підписується керівником та головним бухгалтером організації. Бухгалтерський баланс складається з таблиці, де спочатку показані активи – майно, та потім пасиви – джерела формування цього майна.

Підприємство зобов'язано використовувати діючу форму Бухгалтерського балансу, затверджену НП(С)БО 1. Проте, затверджена форма бухгалтерського балансу має рекомендаційний характер. Підприємство ТОВ «РУШ» має право модифікувати бухгалтерський баланс щодо деталізації наявних даних.

Розроблено пропозиція та шляхи удосконалення методики та організації складання бухгалтерського балансу підприємства, Зокрема рекомендовано: розширити статті активів та пасивів задля підвищення аналітичності бухгалтерського балансу.

Представлені рекомендації несуть практичну значимість та дозволяють збільшити аналітичність звітності підприємства ТОВ «РУШ».

РОЗДІЛ 3

МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЇ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «РУШ» ТА ШЛЯХИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ

3.1 Дослідження практики організації та методики аналізу бухгалтерського балансу на підприємстві ТОВ «РУШ»

У нинішніх нестабільних умовах розвитку економіки країни багатьох підприємств потрапляють до зони господарської невизначеності та підвищеного ризику. Одним із шляхів поліпшення цієї ситуації можна назвати стабільне майнове становище підприємства, оскільки саме майно дає гарантію незалежності та надійності підприємства. Як наслідок нині більшість підприємств зіштовхнулася з необхідністю об'єктивної оцінки своїх активів. Саме від грамотно проведеного аналізу залежить правильне управлінське рішення. Крім цього аналіз дозволяє виявити проблемні ділянки та розробити заходи щодо їх усунення. Майновий стан – це сума і структура коштів і джерел за їх видами.

Значимість аналізу майнового стану можна показати наочно з прикладу аналізу бухгалтерського балансу ТОВ «РУШ». Даний аналіз дозволить виявити позитивні та негативні моменти та дати рекомендації щодо поліпшення майнового стану. Таким чином необхідно проводити такий аналіз, щоб своєчасно виявити проблеми та усунути з їх найменшими втратами.

За даними бухгалтерського балансу ТОВ «РУШ», що здійснює комерційну діяльність через мережу підприємств роздрібної торгівлі

промисловими та побутовими товарами для населення, було проведено аналіз аналітичного балансу за 2018-2020 рр. за даними Додатку А і Б.

Вертикальний та горизонтальний аналіз активів бухгалтерського балансу підприємства за 2018-2020 рр. представлено в табл. И.1.

Підприємство створює майно для здійснення своєї діяльності. Воно є рухомим та нерухомими, оборотним та не оборотним.

Для забезпечення фінансової стійкості компанія повинна мати не тільки гнучку структуру капіталу, а й вміти організовувати його рух так, щоб мати постійне перевищення доходів над витратами, що дозволить зберігати платоспроможність та створювати умови для самостійного фінансування розвитку виробництва.

Вартість майна ТОВ «РУШ» на кінець періоду, що вивчається, склала 8810481 тис. грн. Зміна валюти балансу мала чітку тенденцію до зростання в даному часовому проміжку. Активи підприємства зросли на 1097532 тис. грн. або на 14,23% порівняно до 2019 року. Зросли як необоротні активи (на 587025 тис. грн. або на 16,82%) та оборотні активи (на 510507 тис. грн. або на 12,09%).

За даними табл. 3.1 проаналізовано склад та структуру активів у динаміці за останні три роки. У складі активів необоротні активи займають меншу частку порівняно до оборотних активів, що для наочності представлено на рис. 3.1.

Рисунок 3.1 – Динаміка структури активів ТОВ «РУШ» за даними бухгалтерського балансу

Джерело: згруповано за інформацією табл. 3.1

Структура активу бухгалтерського балансу має такий вигляд: 40% – необоротні активи та 50% оборотні активи, що свідчить про «легку» структуру майна, тобто його більшість є мобільним та перебуває у господарському обороту.

В складі необоротних активів зростають наступні статті:

- 1) нематеріальні активи – на 33029 тис. грн. або на 69,29%;
- 2) незавершені капітальні інвестиції – на 16808 тис. грн. або на 16,36%;
- 3) основні засоби – на 434543 тис. грн. або на 13,33%;
- 4) довгострокові фінансові інвестиції (за методом участі в капіталі інших підприємств) – на 39004 тис. грн. або на 50,15%;
- 5) довгострокова дебіторська заборгованість – на 63641 тис. грн. або на 100%.

У складі необоротних активів найбільшу частку мають основні засоби: 42,28% у 2018 р., 40,57% у 2019 р., 41,95% у 2020 р.

В складі оборотних активів зростають наступні статті:

- 1) запаси – на 635500 тис. грн. або на 25,21%;
- 2) виробничі запаси – на 7572 тис. грн. або на 33,85%;
- 3) товари – на 627928 тис. грн. або на 25,14%;
- 4) дебіторська заборгованість за розрахунком з бюджетом – на 1599 тис. грн. або на 100%;
- 5) грошові кошти та їх еквіваленти – на 400673 тис. грн. або на 100,08%;
- 6) інші оборотні активи – на 8396 тис. грн. або 74,59%.

Скоротилась величина дебіторської заборгованості за товари (роботи, послуги) на 517715 тис. грн. або на 46,96% порівняно до 2018 року. Що свідчить про покращену дисципліну по розрахунках з покупцями та замовниками.

У складі оборотних активів на 31.12.2020 найбільшу частку мають товарні запаси: 32,39% у 2018 р., 34,05% у 2019 р., 35,48% у 2020 р. Відмічена тенденція зростання частки товарів у складі оборотних активів. Зменшується частка дебіторської заборгованості за товари (роботи, послуги) на – з 14,29% до 6,64%.

В цілому структура активів підприємства є задовільною. На наступному етапі виконано вертикальний і горизонтальний аналіз пасиву балансу підприємства за 2018-2020 рр., який представлено в табл. И.2. Додатку И.

У складі пасивів залучений капітал займає більшу частку порівняно до власного капіталу (рис. 3.2).

Рисунок 3.2 – Динаміка структури пасивів ТОВ «РУШ» за даними бухгалтерського балансу

Джерело: згруповано за інформацією табл. 3.2

За даними табл. 2.3 проаналізовано склад та структуру пасивів у динаміці за останні три роки.

Зростання джерел фінансування майна підприємства відбулось переважно за рахунок власного капіталу (на 662933 тис. грн. або на 46,84%, зокрема за рахунок нерозподіленого прибутку на 558254 тис. грн. або на 57,9%). Зростає величина довгострокових зобов'язань та забезпечень на 298897 тис. грн. або на 14,48% за рахунок інших довгострокових зобов'язань (на 368006 тис. грн. або на 19,87%). Поточні зобов'язання та забезпечення зросли на 136002 тис. грн. або на 3,21% порівняно до 2018 року, що відбулось переважно за рахунок зростання поточної кредиторської

заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями – на 257246 тис. грн. або на 60,25%. Зросли також інші статті, окрім заборгованості за товари (роботи, послуги), величина яких зменшилась на 372424 тис. грн. або на 12,02%.

Найбільшу питому вагу у капіталі підприємства займають поточні зобов'язання та забезпечення – 54,88%, 53,12% і 49,59% % за роками аналізу.

Частка власного капіталу зростає з 18,35% до 23,59% за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку, частка якого у складі власного капіталу є найбільшою та за роками складає: 14,94%, 16,16% та 20,66%.

У складі довгострокових зобов'язань та забезпечень найбільшу частку мають інші довгострокові зобов'язання (24,01%, 24,86% і 25,20%).

У складі поточних зобов'язань та забезпечень на 31.12.2020 найбільшу частку має поточна кредиторська заборгованість за товари (роботи, послуги): на кінець 2018 року вона складала 40,18%, на кінець 2019 р. зменшилась до 39,55%, а на кінець скоротилась до 30,95%.

Отже, в структурі джерел фінансування переважає частка позикових та залучених коштів. Цю структуру пасивів можна охарактеризувати як не задовільну, що свідчить про залежність підприємства від позикових коштів.

Для оцінки ліквідності бухгалтерського балансу ТОВ «РУШ» за 2018-2020 рр. побудовано аналітичну табл. И.3 Додатку И.

Далі необхідно провести оцінку ліквідності бухгалтерського балансу, за допомогою порівняння раніше класифікованих активів за швидкістю їх реалізації та пасивів за швидкістю їх погашення. Зроблено висновок щодо дотримання виразу (1.1):

1) на 31.12.2018 р. баланс є неліквідним, умови ліквідності балансу за вираженням (1.1) не виконуються: $A1 < П1$; $A2 < П3$; $A3 \geq П3$; $A4 \geq П4$;

2) на 31.12.2019 р. баланс є неліквідним, умови ліквідності балансу за вираженням (1.1) не виконуються: $A1 < П1$; $A2 < П3$; $A3 \geq П3$; $A4 \geq П4$;

3) на 31.12.2020 р. баланс є неліквідним, умови ліквідності балансу за вираженням (1.1) не виконуються: $A1 \geq P1$; $A2 < P3$; $A3 \geq P3$; $A4 \geq P4$.

Отже, на кінець 2020 р. є надлишок найбільш ліквідних активів у розмірі 116841 тис. грн. В цілому, баланс покращив свою ліквідність на кінець 2020 року. Не виконується лише одна суттєва вимога: $A2$ менше за $P2$, проте є надлишок групи активів $A1$.

Ліквідність організації є здатністю організації погашати зобов'язання у стислі терміни. За даними табл. И.3 Додатку И розраховано основні показники ліквідності та платоспроможності підприємства ТОВ «РУШ» (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Коефіцієнти ліквідності ТОВ «РУШ» за 2019-2020 рр.

Показники	на 31.12.2018	на 31.12.2019	на 31.12.2020	Відхилення		
				2019 від 2018	2020 від 2019	2020 від 2018
Коефіцієнт поточної ліквідності (1-1,5)	1,00	1,07	1,08	0,07	0,02	0,09
Коефіцієнт швидкої ліквідності (0,7-0,8)	0,39	0,41	0,35	0,01	-0,06	-0,04
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (0,2-0,35)	0,09	0,10	0,18	0,002	0,09	0,09
Узагальнюючий показник (коефіцієнт) ліквідності	0,61	0,64	0,66	0,03	0,02	0,05

Джерело: розраховано за даними И.3 Додатку И

Динаміку показників ліквідності за 2019-2020 рр. представлено на рис.

3.4

Рисунок 3.3 – Динаміка коефіцієнтів ліквідності ТОВ «РУШ» за даними бухгалтерського балансу

Джерело: згруповано за інформацією табл. 3.1

Як бачимо, значення коефіцієнту поточної ліквідності перебуває у рекомендованих межах (1-1,5) та складає 1; 1,07 та 1,08. Має тенденцію до збільшення, що свідчить про збільшення можливості розрахуватись за терміновими зобов'язаннями за рахунок оборотних активів.

Значення коефіцієнту швидкої ліквідності не відповідає рекомендованим, це свідчить, що за рахунок найбільш ліквідних та швидко реалізованих активів підприємство може погасити тільки 35% у 2020 році. При знаходженні показників поза рекомендованими рамками можна дійти висновку про низьку забезпеченість підприємства оборотними коштами для ведення господарської діяльності і своєчасного погашення короткострокових зобов'язань.

Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності не відповідають рекомендованим значенням, проте мають тенденцію до зростання та складає у 2020 р. 0,18. Це свідчить, що коефіцієнт абсолютної ліквідності наближається до рекомендованої величини (0,2) і підприємство може майже всі зобов'язання погасити за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів. Отже, у підприємства достатньо грошових коштів на покриття невідкладних зобов'язань. Проте вірогідність того, що всі кредитори в один момент звернуться до підприємства з вимогою розрахуватися з ними дуже невелика.

Узагальнюючий показник ліквідності має тенденцію до зростання – до 0,66 з 0,61. Отже, ліквідність балансу підприємства ТОВ «РУШ» на кінець 2020 року збільшилась.

В динаміці коефіцієнти ліквідності показують стійку тенденцію до зростання (окрім коефіцієнт швидкої ліквідності). Отже, зроблено висновок, що підприємство ТОВ «РУШ» має не ліквідний баланс, за винятком на кінець 2020 року, коли підприємство має надлишок грошових коштів, але це не має значного негативного впливу на фінансовий стан.

Фінансова стійкість підприємства – це фінансовий стан, який забезпечується високою питомою вагою власного капіталу в загальній сумі фінансових ресурсів. Залежно від співвідношення величин показників запасів (З), власного обігового капіталу (ВОК) та інших джерел їх формування, можна з певним ступенем умовності виділити такі типи фінансової стійкості підприємства: абсолютна, нормальна, не стійкий фінансовий стан та кризовий фінансовий стан.

Важливим показником, який характеризує фінансову стійкість підприємства, є вид джерел фінансування матеріальних оборотних засобів. Зробимо відповідні розрахунки для ТОВ «РУШ» з метою встановлення типу фінансової стійкості. Показники забезпеченості запасів джерелами фінансування розраховано в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Визначення типу фінансового стану підприємства та показників джерел фінансування оборотних засобів ТОВ «РУШ» у 2018-2020 рр., тис. грн.

Показник	Ум. позн.	на 31.12.2018	на 31.12.2019	на 31.12.2020
• Загальна величина запасів (З)	З	2520366	2709389	3155866
• Власні оборотні засоби	Кс.об.	-2073802	-1886857	-1997894
• Функціонуючих капітал	Кс.дз.	-9192	272457	365613
• Величина основних джерел формування запасів	Ко	4223729	4460917	4734236
Показники забезпеченості запасів джерелами фінансування				
$\Phi^c = \text{Кс.об} - \text{З}$	ряд. 2 – ряд. 1	-4594168	-4596246	-5153760
$\Phi^r = \text{Кс.дз} - \text{З}$	ряд. 3 – ряд. 1	-2529558	-2436932	-2790253
$\Phi^o = \text{Ко} - \text{З}$	ряд. 4 – ряд. 1	1703363	1751528	1578370
Показник типу фінансової стійкості S		(1.1.1)	(0.0.1)	(0.0.1)

Джерело: розраховано за даними звітності підприємства (Додаток А, Б)

Як показують розраховані дані табл. 3.5, протягом 2018 р. підприємство ТОВ «РУШ» має абсолютно фінансову стійкість – показник типу фінансової стабільності має вигляд: $S = \{1,1,1\}$. Такий тип фінансової стійкості характеризується тим, що всі запаси підприємства покриваються власними оборотними коштами, тобто підприємство не залежить від зовнішніх кредиторів. Така ситуація зустрічається вкрай рідко. Більш того, вона навряд чи може розглядатися як ідеальна, оскільки означає, що керівництво компанії не вміє, не бажає або не має можливості використовувати зовнішні джерела коштів для основної діяльності.

У 2019-2020 рр. підприємство ТОВ «РУШ» має нестійке фінансове становище (показник типу фінансової стійкості має вигляд: $S = \{0,0,1\}$). Така ситуація характеризується недоліком підприємства власних оборотних коштів та довгострокових джерел для фінансування запасів. Власних та довгострокових позикових джерел формування капіталу не вистачає для забезпечення запасами організації, але отримання короткострокових позикових коштів дозволяє покращити ситуацію. У цій ситуації існує можливість відновлення рівноваги з допомогою поповнення джерел власні кошти, скорочення дебіторської заборгованості та прискорення оборотності запасів.

Аналіз показав, що протягом досліджуваного періоду підприємство має від’ємне значення власних оборотних засобів. Збільшення власного оборотного капіталу підприємства сприймається як позитивне явище, що свідчить підвищення її фінансової стійкості, тоді як зменшення власного оборотного капіталу свідчить про зниження фінансової стійкості. Рекомендованим значенням для власного оборотного капіталу його

позитивне значення. У такому разі власний капітал, що залишився, може брати участь у фінансуванні оборотних активів.

Капітал, або джерела фінансування, дає інформацію про фінансовий стан підприємства за допомогою аналізу взаємозв'язку між активом і пасивом балансу. Фінансова стійкість підприємства аналізується за допомогою системи відносних фінансових коефіцієнтів. Розглянемо наступні коефіцієнти, які можна використати для аналізу довгострокової платоспроможності підприємства ТОВ «РУШ». Вони розраховані за даними звітності за 2018-2020 рр. (Додаток А, Б) та представлені в табл. 3.3.

Знаходження зазначених вище коефіцієнтів поза рамками рекомендованих значень є показником зниження фінансової стійкості підприємства. Модифікація бухгалтерського балансу дозволяє більш детально поглянути на показники фінансової стійкості.

Таблиця 3.3 – Оцінка фінансової стійкості та стабільності підприємства ТОВ «РУШ» у 2018-2020 рр.

Показники	на 31.12.2018	на 31.12.2019	на 31.12.2020	Відхилення		
				2019 від 2018	2020 від 2019	2020 від 2018
Коефіцієнт фінансової автономії, $K_{авт}$	0,18	0,19	0,24	0,01	0,04	0,05
Коефіцієнт фінансової залежності, $K_{зал}$	5,45	5,13	4,24	-0,32	-0,89	-1,21
Коефіцієнт фінансового ризику, $K_{ф.р.}$	4,45	4,13	3,24	-0,32	-0,89	-1,21
Коефіцієнт маневрування власного капіталу, $K_{ман.}$	-1,47	-1,23	-0,96	0,24	0,27	0,50
Коефіцієнт	0,59	0,63	0,58	0,04	-0,05	-0,01

структури покриття довгострокових вкладень, Кп.д.в.						
---	--	--	--	--	--	--

Джерело: розраховано за даними звітності підприємства (Додаток А, Б)

Відповідно даної таблиці 3.6 можна зробити наступні висновки:

1) коефіцієнт автономії збільшується у 2020 р., але ще не відповідає нормативному значенню ($> 0,5$), що говорить про залежність підприємства від позикових коштів. У структурі капіталу власний капітал складає 18%, 19% та 24% відповідно за аналізованими роками;

2) коефіцієнт фінансової залежності має бути менше 2, але у випадку підприємства ТОВ «РУШ» він складає більше 4 у 2020 р. показує, та свідчить, що підприємство переважно фінансується за рахунок залучених та позикових коштів. Цей показник знижується, але для того, що фінансова стабільність покращилась, він має становити не більше 2. Проте, позитивною є наступна динаміка: перший показник має тенденцію до збільшення, а другий – до зменшення, що свідчить про покращення фінансового стану підприємства у 2020 р.

3) коефіцієнт фінансового ризику значно більший за рекомендоване значення (0,5), отже підприємство ТОВ «РУШ» підтверджено фінансовому ризику, оскільки на 1 грн. власних коштів зростає величина залучених коштів і складає 4,45 грн., 4,13 грн. та 3,24 грн. відповідно по рокам.

4) коефіцієнт маневрування власного капіталу показує, що підприємство ТОВ «РУШ» протягом аналізованого періоду не має власного обігового капіталу. Весь власний капітал підприємства капіталізований в необоротні активи;

5) коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень має тенденцію до скорочення. Проте він свідчить, що за рахунок довгострокових

позикових коштів профінансовано більшу частину необоротних активів. Фінансування капітальних вкладень з допомогою довгострокових джерел фінансування є ознакою добре розробленої стратегії підприємства. На такому рівні показник рентабельність власного капіталу відповідатиме визнаним оптимальним значенням. З позиції підприємства більш високе значення даного показника є ознакою нормального функціонування.

Відповідно до проведених розрахунків на рис. 3.4 показано зміну показників фінансової стійкості підприємства ТОВ РУШ».

Рисунок 3.4 – Динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості ТОВ «РУШ» за даними бухгалтерського балансу

Джерело: згруповано за інформацією табл. 3.3

З проведеним аналізом маємо зробити висновок, що підприємство на протязі аналізованих років є фінансово не стійким.

Оцінка ділової активності одна із найважливіших елементів управління підприємством. Ділова активність (або «оборотність») – спектр дій, спрямованих на просування підприємства: на ринку збуту продукції, у фінансовій діяльності, ринку праці. Для оцінки рівня ефективності використання ресурсів підприємства, розраховано показники ділової активності та оборотності (табл. 3.4).

Таблиця 3.4 – Показники аналізу ділової активності підприємства ТОВ «РУШ» у 2018-2020 рр.

Показники	на 31.12.2018	на 31.12.2019	на 31.12.2020	Відхилення		
				2019 від 2018	2020 від 2019	2020 від 2018
Коефіцієнт обертання активів (коефіцієнт трансформації - ефективність	1,56	1,61	1,61	0,05	0,00	0,05

використання всіх ресурсів)						
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	10,93	11,25	15,63	0,32	4,37	4,69
Тривалість обороту дебіторської заборгованості	33,38	32,43	23,35	-0,95	-9,08	-10,03
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	3,04	3,13	3,52	0,09	0,39	0,48
Тривалість обороту кредиторської заборгованості	120,02	116,67	103,59	-3,35	-13,08	-16,43
Коефіцієнт оборотності запасів	3,74	3,72	3,51	-0,02	-0,21	-0,23
Тривалість обороту запасів	97,61	98,14	103,96	0,53	5,82	6,35
Тривалість операційного циклу	130,99	130,57	127,31	-0,42	-3,26	-3,68
Тривалість фінансового циклу	10,97	13,90	23,72	2,94	9,81	12,75

Джерело: розраховано за даними звітності підприємства (Додаток А, Б)

Дані табл. 3.4 показують, що коефіцієнт трансформації (ефективності використання всіх ресурсів не залежно від джерела) зростає, що позитивно характеризує діяльність підприємства та управління оборотними активами. Така тенденція свідчить про зростання прибутку підприємства.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зростає, що є позитивною тенденцією. Відповідно період її погашення скоротився до 23 днів. Складно сформулювати однозначний висновок про вплив дебіторської заборгованості на фінансовий стан компанії. З одного боку, дебітори відволікають фінансові ресурси підприємства. Це може привести до збільшення фінансових витрат у зв'язку з необхідністю додаткового залучення кредитних коштів. Однак з іншого боку, збільшення товарного

кредитування покупців дозволяє підвищити рівень збуту, адже в багатьох сферах можливість отримати товар і оплатити його пізніше є важливою.

Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості зростає, що обумовлює скорочення терміни погашення заборгованості перед постачальниками до 103 дні. Значення коефіцієнта вказує на період, протягом якого підприємство використовує кошти своїх постачальників і підрядників. Цей термін є коротшим, ніж той, на який підприємство кредитує своїх покупців та замовників, тому у даному випадку у підприємства є необхідність у додаткових коштах в господарському обороті.

Період обертання запасів збільшився. Збільшення значення протягом періоду дослідження є негативною тенденцією. Воно говорить про те, що більше коштів вовлікається у формування запасів.

Позитивним є скорочення тривалості операційного циклу на 3 днів у 2020 році порівняно до 2019 року. Це означає, що підприємство скоротило період часу, протягом якого воно придбаває товарні запаси, зберігає їх на складі до моменту реалізації та отримання коштів за продані товари. Звичайно, чим менше тривалість операційного циклу, тим ефективніше діяльність підприємства, тим вище його ділова активність.

Негативним є збільшення тривалості фінансового циклу на 12 днів у 2020 році порівняно до 2019 року. Чим вище значення фінансового циклу, тим вище у підприємства потреба у грошових коштах для придбання оборотних засобів. Оптимальне значення даного показника рівне нулю або від'ємному значенню, що свідчить про наявність у підприємства грошових засобів для фінансування поточної діяльності. Відсутність необхідної кількості грошових засобів спонукає до необхідності залучення позикових грошових коштів у вигляді банківських кредитів, що зумовлює виникнення додаткових витрат у вигляді процентних платежів.

Основними факторами, які впливають на тривалість фінансового циклу є зменшення періоду обороту запасів, дебіторської заборгованості та збільшення – кредиторської заборгованості.

Узагальненими індикаторами, які свідчать про небажану тривалість фінансового циклу може бути низька рентабельність, що було виявлено під час аналізу. На низьку рентабельність та негативний її тренд впливають наступні фактори:

- низькі обсяги продажів (небажаний вплив «лікується» оптимізацією асортименту, маркетинговими заходами);
- ціна товару (необхідним є застосування маркетингових заходів, оптимальної політики ціноутворення);
- високі виробничі та невиробничі витрати (необхідним є застосування заходів з управлінням витратами).

В цілому підприємство ТОВ «РУШ» є фінансово не стійким, дещо знижується рентабельність діяльності, але підприємство залишається прибутковим враховуючи теперішній стан економіки країни. Незадовільними є показник ділової активності. Для покращення фінансового стану необхідно розробити напрями прискорення обертання запасів та дебіторської заборгованості.

3.2 Розробка пропозиції щодо шляхів удосконалення методики та організації аналізу бухгалтерського балансу

Для ефективного управління підприємством керівництву ТОВ «РУШ» необхідно знати, які види господарських коштів вона має у своєму розпорядженні, за якими напрямами ці кошти розміщені, які джерела їх

фінансування (формування). Така інформація надається у грошовій оцінці на певну дату у вигляді балансового узагальнення.

Бухгалтерський баланс є основним джерелом отримання у вартісній оцінці наявності господарських коштів організації зацікавленими користувачами. Дані балансу характеризують майновий стан будь-якої організації, дають інформацію про достатність та наявність її майна та джерела утворення цього майна. У бухгалтерському балансі містяться дані, що характеризують систему фінансово-розрахункових взаємовідносин компанії, які входять в основу судження про можливість своєчасного та повного погашення зобов'язань або майбутніх фінансових проблем. На основі даних балансу будується оперативне фінансове планування будь-якої організації, здійснюється контроль за рухом коштів відповідно до отриманого прибутку [78, с. 166].

Таким чином, інформація з бухгалтерського балансу є основою для аналізу фінансового стану організації, за результатами якого зацікавлений користувач може судити про динаміку, склад і структуру господарських засобів, їх формування та використання, платоспроможності, ліквідності, кредитоспроможності та фінансової стійкості організації.

Застосовуючи ті чи інші аналітичні методи, можна як поліпшити стан організації, а й змінити ступінь впливу певних чинників фінансовий стан. За наслідками аналізу фінансового стану можна контролювати всю роботу організації, приймати своєчасні заходи щодо усунення недоліків у виробничій та господарській діяльності.

Разом з тим даних лише бухгалтерського балансу, складеного за типовою формою недостатньо для прийняття правильних управлінських рішень і розуміння господарсько-економічних процесів і умов, в яких функціонує дана організація. Вкрай необхідною є інформація з інших форм

бухгалтерської звітності, пояснень до них, з облікової політики організації тощо. Так, під час проведення комплексного аналізу бухгалтерської звітності виявляються причини зниження рентабельності та прибутковості компанії.

Проведення ретроспективного аналізу, тобто аналізу за ряд минулих періодів, дозволяє з'ясувати тенденції, що склалися, і динаміку зміни окремих показників бухгалтерської звітності, «за рахунок якихось статей витрат, видів продукції, центрів відповідальності відбулися встановлені негативні зміни, та передбачити можливий комплекс заходів» [81, с. 209]. Так, у бухгалтерському балансі має бути інформація, корисна всім групам зацікавлених користувачів.

Разом з тим, в управлінні підприємство ТОВ «РУШ» не можна обмежуватися проведенням лише ретроспективного аналізу балансу та інших форм бухгалтерської звітності. На нашу думку, необхідне впровадження системи прогнозування (планування, бюджетування) у тих організаціях та суб'єктах малого бізнесу, які планують здійснювати свою діяльність протягом тривалого періоду часу, оскільки «прогнозний аналіз дозволяє оцінити вплив як минулих подій і тенденцій, що склалися, так і знову прийнятих рішень, які можуть спричинити здатність підприємства зберігати фінансову стійкість.

Незалежно від того, який вид аналізу – ретроспективний чи перспективний – необхідно проводити ні підприємстві ТОВ «РУШ». Правильність та обґрунтованість прийнятих управлінських рішень в основному залежать від якості, достовірності інформації з бухгалтерської звітності та ступеня дотримання вимог до її заповнення та подання, встановлених чинним законодавством. Таким чином, для проведення аналізу фінансового стану та оцінки ймовірності банкрутства показників одного бухгалтерського балансу підприємства ТОВ «РУШ» недостатньо. Інформація має бути доповнена даними звіту про фінансові результати та пояснення до

звітності. Можливо, знадобиться інформація зі статистичної звітності, облікових регістрів, первинних документів для розробки правильних управлінських рішень з боку керівництва організації.

Постійний моніторинг фінансового стану компанії є невід’ємною частиною підприємницької діяльності. Раннє виявлення будь-яких тривожних змін і тенденцій дозволяє вносити зміни та виправлення до того, як компанія матиме шанс серйозно постраждати. З метою розробки пропозиції щодо шляхів удосконалення методики та організації аналізу бухгалтерського балансу на підприємстві ТОВ «РУШ» визначено наступні етапи його проведення (рис. 3.5).

Рисунок 3.5 – Пропозиції щодо етапності організації аналізу бухгалтерського балансу ТОВ «РУШ»

Джерело: складено автором

Як показав аналіз, результати якого представлені в п. 3.1, підприємство ТОВ «РУШ» обмежується першими п’ятьма етапами. Тобто, пропонується додати ще етапи з аналізу рентабельності (рентабельність капіталу (інвестицій), рентабельність продаж, факторний аналіз рентабельності підприємства) та проведення діагностики ймовірності банкрутства підприємства. Рентабельність компанії – один з найважливіших аспектів, на який обов’язково варто звернути увагу. Методика здійснення цих етапів показана далі.

1) Методика проведення аналізу рентабельності. Існує безліч коефіцієнтів рентабельності, використання кожного з яких залежить від характеру оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства. Від цього в першу чергу залежить вибір оцінного показника (прибутку), що у розрахунках. Найчастіше використовується чотири різних

показники: валовий прибуток (ряд. 2090 форми № 2), операційний прибуток (ряд. 2190 форми № 2), прибуток до оподаткування (ряд. 2290 форми № 2), чистий прибуток (ряд. 2350 форми № 2).

Залежно від цього, з чим порівнюється обраний показник прибутку, виділяють три групи коефіцієнтів рентабельності: рентабельність інвестицій (капіталу); рентабельність продажів; рентабельність виробництва.

1.1) Рентабельність інвестицій (капіталу). У цій групі коефіцієнтів рентабельності розраховується два основні коефіцієнти: рентабельність сукупного капіталу та рентабельність власного капіталу.

1.1.1) Рентабельність сукупного капіталу (ROA). Цей коефіцієнт розраховується так:

Показник ROA становить інтерес, насамперед, для інвесторів.

1.1.2) Рентабельність власного капіталу (ROE) розраховується за формулою:

Показник ROE становить інтерес для наявних та потенційних власників та акціонерів. Рентабельність власного капіталу показує, який прибуток приносить кожна інвестована власниками капіталу грошова одиниця.

Він є основним показником, який використовується для характеристики ефективності вкладень у діяльність того чи іншого виду.

1.2.) Рентабельність продажів. Оцінюючи рентабельності продажів на основі показників прибутку і виручки від реалізації розраховуються коефіцієнти рентабельності по всій продукції в цілому або за окремими її видами. Найчастіше використовується валовий, операційний чи чистий

прибуток. Відповідно розраховуються наступні показники рентабельності продажів.

1.2.1) Валова рентабельність реалізованої продукції:

Коефіцієнт валового прибутку показує ефективність виробничої діяльності підприємства, і навіть ефективність політики ціноутворення.

1.2.2.) Операційна рентабельність реалізованої продукції:

Операційний прибуток – це прибуток, що залишається після вирахування з валового прибутку адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат. Цей коефіцієнт показує рентабельність підприємства після відрахування витрат за виробництво і збут товарів.

Показник операційної рентабельності є одним із найкращих інструментів визначення операційної ефективності та показує здатність керівництва підприємства отримувати прибуток від діяльності до відрахування витрат, які не належать до операційної ефективності. При розгляді цього показника разом із показником валової рентабельності можна отримати уявлення про те, чим викликані зміни рентабельності. Якщо, наприклад, протягом ряду років валова рентабельність суттєво не змінювалася, а показник операційної рентабельності поступово знижувався, то причина криється, швидше за все, у збільшенні витрат за статтями адміністративних та збутових витрат

1.2.3) Чиста рентабельність реалізованої продукції:

У вітчизняній практиці найчастіше використовується показник чистої рентабельності реалізованої продукції. Незмінність протягом якогось періоду показника операційної рентабельності з одночасним зниженням показника

чистої рентабельності може свідчити або про збільшення фінансових витрат та отримання збитків від участі в капіталі інших підприємств, або про підвищення суми податкових платежів, що сплачуються. Цей коефіцієнт показує повний вплив структури капіталу та фінансування підприємства на її рентабельність.

1.3) Рентабельність виробничої діяльності. Тут можна виділити два основні показники – чиста рентабельність виробництва та валова рентабельність виробництва. Дані показники показують, що підприємство має прибутку з кожної гривні, витраченої на виробництво продукції. Вони розраховуються так.

1.3.1) Валова рентабельність виробництва:

Валова рентабельність виробництва є відношенням валового прибутку до собівартості продукції і показує, скільки гривень валового прибутку припадає на гривню витрат, що формують собівартість реалізованої продукції.

1.3.2) Чиста рентабельність виробництва:

Показник чистої рентабельності виробництва показує, скільки гривень чистого прибутку припадає на гривню реалізованої продукції.

Рентабельність компанії стосується того, наскільки ефективно нею керують і з якими ефектами вона працює – чи приносить вона прибуток або ж, навпаки, збитки, і який зв'язок між ними. Завдяки точному визначенню прибутковості компанії ми можемо отримати повне уявлення про її фінансове становище.

За представленою методикою розраховано показники рентабельності для досліджуваного підприємства, що представлено в табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Показники аналізу рентабельності діяльності підприємства ТОВ «РУШ» у 2018-2020 рр.

Показники	на 31.12.2018	на 31.12.2019	на 31.12.2020	Відхилення		
				2019 від 2018	2020 від 2019	2020 від 2018
Показники з балансу (форма 1)						
Активи	7712949	7884779	8810481	171830	925702	1097532
Власний капітал	1415418	1537005	2078351	121587	541346	662933
Показники зі звіту про фінансові результати (форма 2)						
Чистий дохід від реалізації	12054852	12594542	13445408	539690	850866	1390556
Собівартість реалізації	9424704	9725232	10296727	300528	571495	872023
Валовий прибуток	2630148	2869310	3148681	239162	279371	518533
Операційний прибуток	592536	810564	1094874	218028	284310	502338
Прибуток до оподаткування	181618	392840	658523	211222	265683	476905
Чистий прибуток	148927	318944	540192	170017	221248	391265
Рентабельність капіталу						
Рентабельність сукупного капіталу (ROA)	2,35	4,98	7,47	2,63	2,49	5,12
Рентабельність власного капіталу (ROE)	10,52	20,75	25,99	10,23	5,24	15,47
Рентабельність продаж						
Валова рентабельність реалізованої продукції	21,82	22,78	23,42	0,96	0,64	1,60
Операційна рентабельність реалізованої продукції	4,92	6,44	8,14	1,52	1,71	3,23
Чиста рентабельність реалізованої продукції	1,24	2,53	4,02	1,30	1,49	2,78
Рентабельність виробничої діяльності						
Валова рентабельність виробництва	27,91	29,50	30,58	1,60	1,08	2,67

Чиста рентабельність виробництва	1,58	3,28	5,25	1,70	1,97	3,67
----------------------------------	------	------	------	------	------	------

Джерело: розраховано за даними звітності підприємства (Додаток А, Б)

За проведеним аналізом встановлено, що рентабельність капіталу досліджуваного підприємства ТОВ «РУШ» за підсумками 2020 року мала позитивний тренд і зросла до 7,47%. Показник рентабельності власного капіталу також зростає – до 25,99%. Дані представлено на рис. 3.6.

Рисунок 3.6 – Показники рентабельності капіталу (інвестицій) ТОВ «РУШ», у 2018-2020 рр., %

Джерело: складено за розрахунками за даними звітності (Додаток А, Б)

Зростання показників рентабельності свідчить про зростання віддачі коштів, що вкладено власниками в майно підприємства.

Зміна показників рентабельності продаж представлено на рис. 3.7.

Рисунок 3.7 – Показники рентабельності продаж ТОВ «РУШ», у 2018-2020 рр., %

Джерело: складено за розрахунками за даними звітності (Додаток А, Б)

Зростання рентабельності продаж за валовим прибутком є свідченням ефективної цінової політики підприємства. Зріст рентабельності за операційним прибутком є свідченням ефективності формування фінансового результату після відрахування витрат за виробництво і збут товарів. Одночасне зростання чистої рентабельності реалізованої продукції є

свідченням ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства, які спрямовуються в основну діяльність.

Показники рентабельності виробничої діяльності показані на рис. 3.8.

Рисунок 3.8 – Показники рентабельності виробничої діяльності ТОВ «РУШ», у 2018-2020 рр., %

Джерело: складено за розрахунками за даними звітності (Додаток А, Б)

Отже, у підприємства зростає прибуток з кожної гривні, витраченої на організацію продажу продукції через мережу магазинів. Зростає чистий прибуток на 1 грн. реалізації, що свідчить про ефективність організованої основної діяльності підприємства.

В табл. 3.8 містяться графи, які показують зміни розрахованих показників у порівнянні з попереднім звітним роком. Отже, щорічно проаналізовані показники зростають. Зростаючий тренд показників рентабельності свідчить про ефективну діяльність підприємства.

Запропоновано використовувати факторний аналіз рентабельності. При аналізі коефіцієнтів рентабельності найбільшого поширення набула факторна модель фірми «DuPont». Призначення моделі – визначити чинники, що впливають на ефективність роботи підприємства та оцінити цей вплив. Оскільки існує безліч показників рентабельності, аналітиками цієї фірми обраний один, на їхню думку, найбільш значущий – рентабельність власного капіталу. В основу факторної моделі фірми «DuPont» закладено таку детерміновану модель [41, с. 140]:

3.8)

де – чиста рентабельність реалізованої продукції;

Рвід. – ресурсовіддача;

– коефіцієнт залежності підприємства від залучених та запозичених коштів.

Ресурсовіддача (Рвід) розраховується відношенням чистого доходу (виручки) від реалізованої до активів:

3.9)

Коефіцієнт залежності підприємства від залучених та запозичених коштів () розраховується за формулою:

3.10)

З представленої моделі видно, що рентабельність власного капіталу підприємства залежить від трьох факторів першого порядку: чистої рентабельності продажів, ресурсовіддачі та структури джерел коштів, інвестованих у підприємство. Значимість даних показників пояснюється тим, що вони у певному сенсі узагальнюють усі сторони фінансово-господарської діяльності підприємства: перший фактор узагальнює звіт про фінансові результати, другий – актив балансу, третій – пасив балансу.

Для проведення факторного аналізу рентабельності підприємства можна використовувати різні прийоми елімінування. В даному випадку використовуємо один із найпростіших – метод абсолютних різниць. Для зручності розрахунку впливу факторів на коефіцієнт рентабельності власного капіталу скористаємось допоміжною табл. 3.6.

Таблиця 3.6 – Факторний аналіз рентабельності ТОВ «РУШ» за моделлю фірми «DuPont»

Показники	Попередній період	Звітний період	Відхилення
Чиста рентабельність продажу	0,0253	0,0402	0,0149
Ресурсовіддача	1,5973	1,5261	-0,0713
Коефіцієнт фінансової залежності	5,1300	4,2392	-0,8908
Рентабельність власного капіталу	0,2075	0,2599	0,0524

Джерело: складено за розрахунками за даними звітності (Додаток А, Б)

Загальна зміна рентабельності власного капіталу склала 0,0524 пунктів (значення рядка 4 графі 4 табл. 3.9).

Визначено вплив трьох факторів на зміну показника рентабельності власного капіталу:

1) Вплив на зміну коефіцієнта рентабельності власного капіталу зміни показника чистої рентабельності продажів:

$$R_{ROE}(1) = \Delta R_{NPM} * P^0_{відд.} * k^0_{зал} = 0,0149 * 1,5973 * 5,13 = 0,1217.$$

2) Зміна коефіцієнта рентабельності власного капіталу за рахунок зміни показника ресурсовіддачі:

$$R_{ROE}(2) = R^1_{NPM} * \Delta P^0_{відд.} * k^0_{зал} = 0,0402 * (-0,0713) * 5,13 = -0,0147.$$

3) Зміна коефіцієнта рентабельності власного капіталу за рахунок зміни коефіцієнта фінансової залежності:

$$R_{ROE}(3) = R^1_{NPM} * P^1_{відд.} * \Delta k_{зал} = 0,0402 * 1,5261 * (-0,8908) = -0,0546.$$

Склавши значення зміни показника рентабельності власного капіталу за рахунок кожного фактора отримаємо загальну зміну значення коефіцієнта:

$$R_{ROE} = R_{ROE}(1) + R_{ROE}(2) + R_{ROE}(3) = 0,1217 + (-0,0147) + (-0,0546) = 0,0524.$$

Узагальнено в табл. 3.7 вплив чинників, які впливають зміну показника рентабельності власного капіталу.

Таблиця 3.7 – Зведення впливу факторів на рентабельність власного капіталу ТОВ «РУШ»

Показники	Вплив
Чиста рентабельність продажу	0,1217
Ресурсовіддача	-0,0147
Коефіцієнт фінансової залежності	-0,0546
Разом (зміна коефіцієнта рентабельності власного капіталу)	0,0524

Джерело: складено за розрахунками за даними звітності (Додаток А, Б)

Таким чином, за рахунок зростання коефіцієнта чистої рентабельності продаж показник рентабельності власного капіталу зріс на 0,1217 пункту. Зміна показника ресурсовіддачі та коефіцієнта фінансової залежності призвели до зниження коефіцієнта рентабельності власного капіталу. У цих розрахунках вкотре простежується зворотний пропорційний зв'язок між коефіцієнтом фінансової залежності підприємства та зміною рентабельності власного капіталу: збільшення ступеня фінансової залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування призводить до зростання рентабельності власного капіталу.

Результат економічної кризи, яка пережила останні роки на ринках є підвищення ризику ведення бізнесу. Безпосереднім результатом цього ризику є банкрутство підприємств, і через серйозність ризику банкрутства розроблено численні моделі та методи прогнозування та визначення рівня ризику банкрутства. Між явищами кризи та банкрутства підприємств існує тісний взаємозв'язок. Криза вважається неминучим етапом розвитку підприємства, який передує його банкрутству або реорганізації. Однак шанси компанії на ринковий та фінансовий успіх збільшуються, якщо компанія виходить із фази економічних негаразд. Раннє реагування на труднощі може, крім подолання кризи, призвести до початку процвітання компанії. Однак існує також загроза, що криза охопить суб'єкт господарювання настільки, що не буде жодного шансу його врятувати – тоді відбувається банкрутство, яке закінчує життя підприємства.

Здійснено оцінку ймовірності банкрутства підприємства, для чого було використано методику Е. Альтмана (1968 р.), яка є більш адаптованою до підприємств, що ведуть господарську за ринкових умов в Україні. Модель має наступний вигляд [73, с. 247]:

$$Z = X_1 * 1,2 + X_2 * 1,4 + X_3 * 3,3 + X_4 * 0,6 + X_5 * 1,0, \quad (3.11)$$

де X_1 – відношення оборотного капіталу до валюти балансу;

X_2 – відношення нерозподіленого прибутку до валюти балансу;

X_3 – відношення валового прибутку до валюти балансу;

X_4 – відношення вартості власного капіталу до вартості всіх зобов'язань;

X_5 – відношення доходу від реалізації до валюти балансу.

Отримані результати після обрахунків можна інтерпретувати так:

якщо значення $Z < 1,8$ – тоді ймовірність банкрутства дуже висока (понад 80%);

$1,81 < Z < 2,7$ – ймовірність банкрутства висока (від 40% до 50%);

$2,71 < Z < 2,99$ – ймовірність банкрутства можлива (від 15% до 20%);

$Z > 3$ – ймовірність банкрутства дуже низька.

Оцінка ймовірності банкрутства ТОВ «РУШ» показана в табл. 3.8.

Таблиця 3.8 – Прогнозування банкрутства ТОВ «РУШ» у 2018-2020

рр. по моделі Е. Альтмана

Окремі показники	Алгоритм розрахунку	2018 рік	2019 рік	2020 рік
X_1	Оборотний капітал	-0,27	-0,24	-0,23
	Валюта балансу			
X_2	Нерозподілений прибуток	0,15	0,16	0,21
	Валюта балансу			
X_3	Валовий прибуток	0,34	0,36	0,36
	Валюта балансу			
X_4	Власний капітал	0,18	0,19	0,24
	Зобов'язання			
X_5	Чистий дохід (виручка) від реалізації	1,56	1,6	1,53
	Валюта балансу			
Z	$Z = X_1*1,2 + X_2*1,4 + X_3*3,3 + X_4*0,6 + X_5*1,0$	2,68	2,85	2,86
$Z < 1,8$ – ймовірність банкрутства дуже висока (понад 80%); $1,81 < Z < 2,7$ – ймовірність банкрутства висока (від 40% до 50%); $2,71 < Z < 2,99$ – ймовірність банкрутства можлива (від 15% до 20%); $Z > 3$ – ймовірність банкрутства дуже низька.				

Джерело: складено за розрахунками за даними звітності (Додаток А, Б)

Отже, за результатами оцінки видно, що у 2019 рр. підприємству не загрожує банкрутство, за отриманими значеннями її ймовірність складає 15-20 відсотків. Але фінансова рівновага є порушеною у 2018 р. та 2020 р. Адже аналіз фінансового стану показав, що у 2020 р. підприємство ТОВ «РУШ» дещо погіршило результати своєї діяльності: зменшилася сума грошових коштів та зросла величина позикового капіталу. Проте показники імовірності банкрутства вказують на її низьку можливість. В аналітичній діяльності підприємство ТОВ «РУШ» може використовувати інші моделі дискримінантного аналізу і порівнювати отримані результати.

Проведення аналізу у сфері корпоративного банкрутства чітко вказує на серйозність потенційних загроз. Це важливий напрямок через економічну реальність останніх років – велику кількість економічних криз і збоїв, які змушують компанії стежити за своїм фінансовим становищем.

Висновки до розділу 3

Аналіз фінансового стану за даними бухгалтерського балансу підприємства ТОВ «РУШ» показав, що підприємства має незадовільний фінансовий стан, що обумовлено незадовільною структурою пасивів бухгалтерського балансу підприємства в частині співвідношення питомої ваги власного капіталу та позикових та залучених коштів. Встановлено, що власний капітал підприємства ТОВ «РУШ» за аналізований період не перевищував межу 20% (за рекомендованим значенням не менше 50%). Така структура джерел формування майна викликає незадовільний фінансовий стан, показує його залежність від позикових та залучених коштів, свідчить про значний фінансовий ризик підприємства.

Аналіз показників ділової активності показав, що фінансовий цикл підприємства зростає та становить 23 дні, що є свідченням нестачі грошових коштів для формування оборотних засобів, необхідних для поточної діяльності, що спонукає до необхідності залучення позикових грошових коштів у вигляді банківських кредитів, що зумовлює виникнення додаткових витрат у вигляді процентних платежів.

Розроблено пропозиції щодо шляхів удосконалення методики та організації аналізу бухгалтерського балансу: розширено етапі проведення аналізу балансу за рахунок додавання етапів аналізу рентабельності (рентабельність капіталу (інвестицій), рентабельність продаж, факторний аналіз рентабельності підприємства) та проведення діагностики ймовірності банкрутства підприємства.

За проведеним аналізом рентабельності підприємства встановлено, що підприємство ТОВ «РУШ» покращило свою діяльність, зростає рентабельність капіталу (інвестицій), рентабельність продаж та виробничої діяльності, що є свідченням ефективного управління витратами підприємства, які входять до собівартості реалізованої продукції, а також витрат, які відносяться до операційних (адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати).

За проведеною діагностикою ймовірності банкрутства підприємства встановлено, що підприємство має низьку ймовірність банкрутства, але фінансовий стан дещо був порушений у 2018 р. та 2020 р. за рахунок зростання позикового капіталу.

ВИСНОВКИ

За підсумками проведеного дослідження зроблено основні висновки. Узагальнене відображення економічних об'єктів у бухгалтерському балансі передбачає особливі економічні угруповання – бухгалтерські рахунки. Існує розроблений МФУ план рахунків, на підставі якого організація самостійно розробляє та затверджує робочий план рахунків, що містить повний перелік синтетичних та аналітичних рахунків, необхідних для ведення бухгалтерського обліку з урахуванням специфіки діяльності.

Актив балансу складається з розділів необоротні та оборотні активи.

Представлено методику аналізу фінансового стану підприємства за даними бухгалтерського балансу. Аналіз фінансового стану охоплює наступні блоки аналізу: майновий стан підприємства (вертикальний та горизонтальний аналіз активів та пасивів балансу); аналіз фінансової стійкості підприємства, аналіз ліквідності, платоспроможності та ділової активності підприємства.

Аналіз фінансового стану підприємства проводиться для визначення рівня фінансової стійкості, для оперативного виявлення загрози банкрутства і визначення результативності споживання джерел фінансування. Результати аналізу фінансового стану підприємства використовуються для виявлення труднощів, із якими стикається керівництво, для підбору вектора розвитку капітальних вкладень, і навіть для оцінки діяльності керівництва організації.

У міжнародній практиці зазначено, що організації мають право самостійно визначати деталізацію показників у звітності; деякі показники повинні наводитися у бухгалтерській звітності відокремлено, у разі їх суттєвості та, якщо без знання про них зацікавленими користувачами неможлива об'єктивна оцінка фінансового стану та фінансових результатів

організації. Тобто якщо показник є суттєвим, а значить може вплинути на прийняття рішень зацікавленими користувачами, цей показник необхідно відображати у бухгалтерському балансі окремо, тобто виділяти з узагальненої групи.

У другому розділі досліджено методику та організацію складання бухгалтерського балансу та методику аналізу фінансового стану підприємства ТОВ «РУШ». Встановлено, що техніка складання бухгалтерського балансу на підприємстві ТОВ «РУШ» передбачає його заповнення з урахуванням рахункових записів, підтверджених виправдувальними документами чи прирівняними до них електронними носіями інформації. Формуванню балансу передують перевірка оборотів та сальдо за рахунками обліку з оборотами та сальдо за рахунками Журналу «Книга головна» книги. При цьому має бути досягнуто їх тотожність. У формі 1 Бухгалтерського балансу, дані розділів по кожному з рядків наводяться: на звітну дату періоду, протягом якого складається звітність, 31 грудня попереднього року; на 31 грудня року, що передуює попередньому.

Розроблено пропозиції та шляхи удосконалення методики та організації складання бухгалтерського балансу підприємства, Зокрема рекомендовано: розширити статті активів та пасивів задля підвищення аналітичності бухгалтерського балансу.

У третьому розділі проведено аналіз фінансового стану за даними бухгалтерського балансу підприємства ТОВ «РУШ» показав, що підприємства має незадовільний фінансовий стан, що обумовлено незадовільною структурою пасивів бухгалтерського балансу підприємства в частині співвідношення питомої ваги власного капіталу та позикових та залучених коштів. Встановлено, що власний капітал підприємства ТОВ «РУШ» за аналізований період не перевищував межу 20% (за

рекомендованим значенням не менше 50%). Така структура джерел формування майна викликає незадовільний фінансовий стан, показує його залежність від позикових та залучених коштів, свідчить про значний фінансовий ризик підприємства.

Аналіз показників ділової активності показав, що фінансовий цикл підприємства зростає та становить 23 дні, що є свідченням нестачі грошових коштів для формування оборотних засобів, необхідних для поточної діяльності, що спонукає до необхідності залучення позикових грошових коштів у вигляді банківських кредитів, що зумовлює виникнення додаткових витрат у вигляді процентних платежів.

Розроблено пропозиції щодо шляхів удосконалення методики та організації аналізу бухгалтерського балансу: розширено етапі проведення аналізу балансу за рахунок додавання етапів аналізу рентабельності (рентабельність капіталу (інвестицій), рентабельність продаж, факторний аналіз рентабельності підприємства) та проведення діагностики ймовірності банкрутства підприємства.

Встановлено за проведенням аналізом рентабельності підприємства встановлено, що підприємство ТОВ «РУШ» покращило свою діяльність, зростає рентабельність капіталу (інвестицій), рентабельність продаж та виробничої діяльності, що є свідченням ефективного управління витратами підприємства, які входять до собівартості реалізованої продукції, а також витрат, які відносяться до операційних (адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати).

Визначено за проведеною діагностикою ймовірності банкрутства підприємства встановлено, що підприємство має низьку ймовірність банкрутства, але фінансовий стан дещо був порушений у 2018 р. та 2020 р. за рахунок зростання позикового капіталу.

Представлені рекомендації несуть практичну значимість та дозволяють збільшити аналітичність звітності підприємства ТОВ «РУШ».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень: Навчальний посібник за редакцією к.е.н. доцента Волчека Р.М., к.е.н., викладача Коляда А.Л. Одеса, 2018. 236 с.
- Андрієнко В. Поняття та склад фінансової звітності в умовах гармонізації бухгалтерського обліку. *Наука молода. Збірник наукових праць молодих вчених ТНЕУ*. 2018. №9. С. 153-157.
- Банера Н.П., Гелей Л.О. Фінансова звітність суб'єктів малого підприємництва: оцінка та шляхи підвищення інформативності показників. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2021. №1 (71). С. 55–61.
- Берест М.М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 164 с.
- Білик М.Д., Бабіч В.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовими результатами діяльності підприємств. *Бізнес Інформ*. 2015. № 4. С. 207– 211.
- Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. Житомир : ЖІТІ, 2010. 618 с.

- Бухгалтерський облік: навч.-метод. посіб. / Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Подмешальська Ю.В., Чакалова Н.С. Запоріжжя : ЗДІА, 2018. 602 с.
- Варічева Р. Система обліку як складова інформаційного забезпечення економічного механізму виробничого управління: етапи розвитку, цілі та показники. *Економіст*. 2010. №6. С. 61–64.
- Ващенко Л.О. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємств в сучасних умовах. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/2456/1/13.pdf>
- Внутрішній аудит: від теорії до практики : практичний посібник для розпорядників бюджетних коштів місцевих бюджетів. LOGICA, 2020. URL : <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/557/30.03.2020.pdf>
- Вороная Н., Свіріденко А. Річна фінансова звітність. *Податки та бухгалтерський облік. Спецвипуск*. 2020. №12. С. 4–13.
- Гадзевич О. І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств. Київ : Кондор, 2017. 180 с.
- Герасимович А.М. Нові інструменти обліково-аналітичного забезпечення управління сучасним підприємством. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 7. С. 13–16.
- Гнатенко Є. Методичні підходи до проведення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. *Науковий вісник МНУ імені в. О. Сухомлинського. Економічні науки*. 2016. № 1. С. 42–46.
- Головка В. І. Фінансово-економічна діяльність підприємства: контроль, аналіз та безпека. Київ : Центр навчальної літератури, 2016. 446 с.

- Голуб Н. М. Вдосконалення обліку доходів відповідно до вимог міжнародних стандартів. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. Економічні науки*. Київ, 2015. № 2. С. 82–83.
- Губарик О. М. Облік фінансового результату діяльності підприємства та шляхи його вдосконалення. *Глобальні та національні проблеми економіки. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. Миколаїв, 2016. Вип. 14. С. 932-936.
- Гуменюк О. О. Удосконалення бухгалтерської фінансової звітності відповідно до потреб економічного аналізу. *Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал*. URL: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/inek/2010_4/113.pdf
- Економічний аналіз за видами діяльності: Навчальний посібник за редакцією к.е.н., доцента Волкової Н.А., к.е.н., доцента Р.М.Волчека, к.е.н., доцента О.М.Гайдаєнко. Одеса, ОНЕУ, 2018. 421 с.
- Івахненко В. М. Курс економічного аналізу: навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни. Київ: КНЕУ, 2016. 302 с.
- Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. Дата оновлення 12.12.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 10.10.2022).
- Ковалевська А. В. Критичний аналіз методів фінансового. *Економіка підприємства*. 2020. № 3. С. 163–169.
- Кондратенко Н. О. Фінансовий аналіз : конспект лекцій для студентів бакалавріату усіх форм навчання спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування / Н. О. Кондратенко, К. О. Великих; Харків.

нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. Бекетова, 2020. 166 с.

- Костецький В.В. Особливості здійснення фінансового оздоровлення підприємства. *Економічний аналіз*. 2016. Т. 26. № 1. С. 50–57.
- Коцеруба Н.В., Гилюк Л.О. Фінансовий контроль формування, розподілу та використання прибутку суб'єкта господарювання. *Причорноморські економічні студії. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2020. Вип. 50-2. С. 155–161.
- Кулик В.А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: монографія. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2014. 373 с. URL: <http://dspace.puet.edu.ua> (дата звернення 25.10.2022).
- Ле Х. Ф. Методичні підходи до аналізу фінансових результатів підприємства. *Науковий журнал ХНЕУ*. 2017. С. 127–129.
- Лесюк А. С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств в Україні. *Агросвіт*. 2020. № 15. С. 67–72.
- Лисенко А.М. Складові елементи методики аналізу фінансової звітності малого підприємства. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. Том 31 (70). № 4. С. 119–124.
- Лучко М.Р., Бенько І.Д., Яцишин С.Р., Мельник Н.Г. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 390 с.
- Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ. 2016 304 с.
- Марцин В. С. Надійність, платоспроможність та фінансова стійкість – основні складові оцінки фінансового стану підприємств. *Економіка, фінанси, право*. 2019. № 7. С. 26–29.

- Методичні рекомендації про застосування регістрів бухгалтерського обліку: затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356. Дата оновлення 21.07.2021.
- Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затв. наказом Мінфіну України від 28.03.2013 р. № 433.
- Міжнародний стандарт фінансової звітності (IAS) 1 «Подання фінансової звітності». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_004#Text (дата звернення 25.10.2022).
- Міжнародні стандарти фінансової звітності МСФЗ, МСФЗ для МСП, включаючи МСБО та тлумачення КТМФЗ, ПКТ) ред. від 12.03.2013 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text (дата звернення 25.10.2022).
- Мішура В. Б., Спіцин В. Є. Економічна сутність, аналіз та оцінка фінансового стану підприємства. *Научный вестник ДГМА*. 2017. № 3(24Е) С. 122–128.
- Мних Є.В. Фінансовий аналіз: підручник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 536 с.
- Мочаліна З. М. Методичний інструментарій та сучасні проблеми аналізу фінансових результатів URL: <http://eprints.kname.edu.ua> (дата звернення 25.10.2022).
- Мощенський С.Г. Аналіз балансу підприємства з метою забезпечення інформацією кредиторів. *Фінанси, облік і аудит*. 2018. Вип. 2 (32). С. 329–346.
- Нагайчук В.В. Фінансове оздоровлення підприємств у контексті зміцнення їхнього фінансового стану. *Науковий вісник Херсонського*

державного університету. Серія: «Економічні науки». 2015. Вип. 14 (3). С. 138–141.

- Нагорна І. В., Бондаренко В. О. Облік і аналіз фінансового результату в системі управління підприємством. Ефективна економіка. 2021. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2021/105.pdf

- Назаренко О. В., Горшкова Ю. А. Місія фінансового аналізу в процесі оцінки балансу підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 20. С. 25–29.

- Назаренко О. В., Лукаш Р. В. Фінансові результати: сутність та особливості організації бухгалтерського обліку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 22. С. 19–25.

- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затв. наказом Мінфіну України від 07.02.2013 р. № 73.

- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність», затв. наказом Мінфіну України від 27.06.2013 р. № 628.

- Ніколаєва С. П. Сутність, прийоми та методи аналізу фінансового стану підприємств

URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/553/1/49.pdf>.

- Ніпіаліді О.Ю. Практика управління прибутком підприємств в умовах проциклічності економіки. *Вісник Інституту бухгалтерського обліку, контролю та аналізу в умовах глобалізації*. 2016. № 3. С. 19–30.

- Озеран А.В. Теорія та методологія формування фінансової звітності підприємств : монографія. Київ : КНЕУ, 2015. 471 с

- Отенко І. П. , Азаренков Г. Ф., Іващенко Г. А. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.
- Павелко О. В. Інвентаризація, рахунки та подвійний запис як важелі впливу на облік фінансових результатів будівельних підприємств. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. 2019. № 2(86). С. 55-71.
- План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. Дата оновлення 18.03.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 10.10.2022).
- Положення «Про інвентаризацію активів та зобов'язань», затв. наказом Мінфіну України від 02.09.2014 р. № 879
- Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення 18.09.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 07.10.2022).
- Рета М. В. Сучасні проблеми обліку фінансових результатів діяльності підприємств. *Вісник Національного технічного університету «ХПИ»*. Харків, 2015. № 25 (1134). С. 25–34.
- Романькова О.М., Сидоренко І.В. Організація обліку: посібник для усіх форм навчання. Краматорськ : ДДМА, 2016. 116 с.
- Романькова О.М., Скрипник Д.Е. Гармонізація з міжнародними стандартами фінансової звітності бухгалтерського та податкового обліку України. *Економіка і менеджмент*. 2018. Вип. 33. С. 145–149.

- Рузакова О. В. Аналіз сучасних методик оцінювання фінансового стану підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 2. Том 1. С. 7–12.
- Синькевич Н. І. Аналіз існуючих прийомів і методів фінансового аналізу діяльності суб'єктів господарювання. *Бізнес Інформ*. 2014. № 4. С. 313-317.
- Скрипник С. В., Франчук І.Б., Шепель І.В. Особливості автоматизації обліку підприємств у сучасних умовах. *Економіка та держава*. 2020. № 10. С. 39-45.
- Сотник Н.С. Облік фінансових результатів діяльності підприємств відповідно для потреб управління. *Облік, аналіз і контроль в умовах сучасних концепцій управління економічним потенціалом і ринковою вартістю підприємства: зб. наук. пр. ЖНАЕУ*. Т. IV. Ч. II. 2017. С. 108–111.
- Стаднюк Т.С. Особливості методики аналізу фінансових результатів діяльності підприємств. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2016. № 1. С. 127- 132.
- Стельмащук А. М. Методичне забезпечення аналізу і прогнозування показників бухгалтерської фінансової звітності. *Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал*. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/inek/2011_2/86.pdf
- Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 р., затв. Каб. Міністрів України від 20.06.2018 № 437-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення 22.10.2022).

- Сусіденко Ю. В. Облік та аналіз фінансових результатів діяльності підприємства. *Східна Європа. Економіка, бізнес та управління*. Вінниця, 2017. Вип. 2. С. 297–301.

- Тетерук І.В. Фінансова звітність підприємства як об'єкт економічного аналізу. *Матеріали сьомої всеукраїнської науково-практичної конференції «Інноваційний потенціал української науки - XXI сторіччя» Интеллект-портал*. 2012. №1. С. 82–89.

- Тинська І., Спільник І. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу і проблеми його вдосконалення. *Економічний аналіз*. 2019. Випуск 8. Частина 2. С. 422–425.

- Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: підручник: 5-е вид., допов. і перероб. Київ: А.С.К., 2014. 784 с.

- Торшин Є.О. Інформаційна база аналізу показників фінансового стану підприємств за національними та міжнародними стандартами фінансової звітності. *Причорноморські студії*. 2017. Випуск 20. С. 65-70.

- Туз О.К., Бурковська А.В. Організація системи внутрішнього контролю фінансових результатів діяльності підприємства. *Вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*. 2015. № 8. С. 644–646.

- Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава: ПДАА, 2016. 430 с.

Фальченко О.О. Методологічні аспекти формування фінансової звітності. *Матеріали наук.-практ.ї конф. «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит»*. м. Вінниця, 27-28 травня 2022 р. URL:

<http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI->

[Press/57344/1/Falchenko_Metodolohichni_aspekty_2022.pdf](https://www.falchenko.com.ua/press/57344/1/Falchenko_Metodolohichni_aspekty_2022.pdf) (дата звернення 23.10.2022).

- Феценко О.П. Розрахунок показників фінансового стану господарських товариств з урахуванням нових форм фінансової звітності. *Бізнес Інформ*. 2015. № 2. С. 229–236.

- Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с.

- Фінансовий менеджмент : підручник. За заг. ред. Поддєрьогіна А.М. Київ : КНЕУ, 2017. 534 с.

- Фінансовий облік: підручник: в 2 ч. / за заг. ред. М.І. Бондаря, Л.Г. Ловінської. Київ : КНЕУ, 2012. Ч.1. 553 с.

- Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: підручник / за ред. М.Ф. Огійчука. Київ : Алерта, 2016. 1040 с.

- Худяков А., Васільєва Л. Етапи розвитку методики обчислення та обліку фінансового результату господарюючого суб'єкта. Облікова, фінансова та управлінська діяльність підприємств в умовах нестійкої економіки: кол. моногр. / за заг. ред. І. П. Приходька. Дніпро : Пороги, 2020. С. 59-68.

- Черниш С.С. Економічний аналіз : навч.посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 312 с.

- Шеверя Я.В. Облік, аналіз, аудит, звітність та оподаткування в умовах глобалізації економіки : монографія. Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 300 с.

- Шматковська, Т. О. До проблематики організації системи внутрішнього контролю фінансових результатів діяльності підприємства. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»* : збірник наукових праць, 2018. Вип. 25. С. 200–205.

- Шубіна С. В. Теоретико-методичні підходи до аналізу фінансових результатів у системі управління промисловим підприємством. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2017. № 1 (19). С. 208–213.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю «РУШ»	за ЄДРПОУ	32007740
Територія		за КОАТУУ	1210137500
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240
Вид економічної діяльності	Інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах	за КВЕД	47.19
Середня кількість працівників 5414			
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака			
Адреса: проспект Кірова, будинок 104 А, місто Дніпро, Дніпропетровська область, 49055			

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2019 р.

Форма № 1	Код за ДКУД	1801001
-----------	-------------	---------

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	47668	44653
первісна вартість	1001	61220	59193
накопичена амортизація	1002	13552	14540
Незавершені капітальні інвестиції	1005	102714	102714
Основні засоби	1010	3261068	3198725
первісна вартість	1011	4223215	4169835
знос	1012	962147	971110
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	77770	77770
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Усього за розділом I	1095	3489220	3423862
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	2520366	2709389
Виробничі запаси	1101	22366	24380

Товари	1104	2498000	2685009
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1102533	1135820
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	185221	194263
з бюджетом	1135	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3987	4296
Гроші та їх еквіваленти	1165	400366	404314
Інші оборотні активи	1190	11256	12835
Усього за розділом II	1195	4223729	4460917
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	7712949	7884779

Продовження Додатку А

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	10000	10000
Капітал у дооцінках	1405	253152	253152
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1152266	1273853
Усього за розділом I	1495	1415418	1537005
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	37852	40201
Довгострокові кредити банків	1510	174522	159139
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1852236	1959974
Усього за розділом II	1595	2064610	2159314
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	454236	441096
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	426952	411072
товари, роботи, послуги	1615	3099146	3118107
розрахунками з бюджетом	1620	41632	44636
у тому числі з податку на прибуток	1621	14221	15033
розрахунками зі страхування	1625	13206	14601
розрахунками з оплати праці	1630	58963	61882
за одержаними авансами	1635	41236	38439
Доходи майбутніх періодів	1665	36021	35436
Інші поточні зобов'язання	1690	61529	23191
Усього за розділом III	1695	4232921	4188460
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Баланс	1900	7712949	7884779

Керівник _____
Головний бухгалтер _____

м.п.

Продовження Додатку А

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 р.

Форма № 2	Код за ДКУД	1801003
-----------	-------------	---------

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	12594542	12054852
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	9725232	9424704
Валовий: прибуток	2090	2869310	2630148
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	87498	79369
Адміністративні витрати	2130	228321	214122
Витрати на збут	2150	1764369	1751623
Інші операційні витрати	2180	153554	151236
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	810564	592536
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	814	719
Інші доходи	2240	6077	6259
Фінансові витрати	2250	424615	417896
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	392840	181618
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	73896	32691
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	318944	148927
збиток	2355		

Керівник _____

Головний бухгалтер _____
м.п.

ДОДАТОК Б

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю «РУШ»	за ЄДРПОУ	32007740
Територія		за КОАТУУ	1210137500
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240
Вид економічної діяльності	Інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах	за КВЕД	47.19
Середня кількість працівників <u>5414</u>			
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака			
Адреса: проспект Кірова, будинок 104 А, місто Дніпро, Дніпропетровська область, 49055			

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2020 р.

Форма № 1	Код за ДКУД	1801001
-----------	-------------	---------

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	44653	80697
первісна вартість	1001	59193	106666
накопичена амортизація	1002	14540	25969
Незавершені капітальні інвестиції	1005	102714	119522
Основні засоби	1010	3198725	3695611
первісна вартість	1011	4169835	5044769
знос	1012	971110	1349158
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	77770	116774
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	63641
Усього за розділом I	1095	3423862	4076245
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	2709389	3155866
Виробничі запаси	1101	24380	29938
Товари	1104	2685009	3125928
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1135820	584818

Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	194263	167294
з бюджетом	1135	0	1599
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4296	3968
Гроші та їх еквіваленти	1165	404314	801039
Інші оборотні активи	1190	12835	19652
Усього за розділом II	1195	4460917	4734236
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	7884779	8810481

Продовження Додатку Б

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал		10000	10000
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400		
Капітал у дооцінках	1405	253152	247831
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1273853	1820520
Усього за розділом I	1495	1537005	2078351
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	40201	39690
Довгострокові кредити банків	1510	159139	103575
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1959974	2220242
Усього за розділом II	1595	2159314	2363507
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	441096	439409
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	411072	684198
товари, роботи, послуги	1615	3118107	2726722
розрахунками з бюджетом	1620	44636	106301
у тому числі з податку на прибуток	1621	15033	29083
розрахунками зі страхування	1625	14601	21354
розрахунками з оплати праці	1630	61882	89718
за одержаними авансами	1635	38439	51548
Доходи майбутніх періодів	1665	35436	61381
Інші поточні зобов'язання	1690	23191	187992
Усього за розділом III	1695	4188460	4368623
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Баланс	1900	7884779	8810481

Керівник _____
Головний бухгалтер _____

м.п.

Продовження Додатку Б

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2020 р.

		Форма № 2	Код за ДКУД	1801003
I. Фінансові результати				
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року	
1	2	3	4	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	13445408	12594542	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	10296727	9725232	
Валовий:			2869310	
прибуток	2090	3148679		
збиток	2095			
Інші операційні доходи	2120	146478	87498	
Адміністративні витрати	2130	229843	228321	
Витрати на збут	2150	1929290	1764369	
Інші операційні витрати	2180	41150	153554	
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
прибуток	2190	1094874	810564	
збиток	2195			
Дохід від участі в капіталі	2200			
Інші фінансові доходи	2220	900	814	
Інші доходи	2240	2262	6077	
Фінансові витрати	2250	439513	424615	
Втрати від участі в капіталі	2255			
Інші витрати	2270			
Фінансовий результат до оподаткування:				
прибуток	2290	658523	392840	
збиток	2295			
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	118331	73896	
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305			
Чистий фінансовий результат:				
прибуток	2350	540192	318944	
збиток	2355			

Керівник _____

Головний бухгалтер _____
м.п.

ДОДАТОК В

Таблиця В.1 – Показники аналізу ділової активності підприємства

Найменування	Формула та рекомендоване значення (тенденція змін)	Економічний зміст та інтерпретація
Коефіцієнт обертання активів (коефіцієнт трансформації - ефективність використання всіх ресурсів)	Коб.а - зростання	Скільки разів відбувається повний цикл виробництва та обігу, що приносить відповідний ефект у вигляді прибутку. Скільки гр. од. реалізованої продукції принесла кожна гр. од активів
Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості	Коб.д.з. - зростання	Скільки разів ДЗ перетворюється на кошти, тобто погашається
Тривалість обороту дебіторської заборгованості	Тоб.д.з. - скорочення	Розрахункова кількість днів на погашення кредиту, взятого дебіторами.
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	Коб.к.з. - зростання	Скільки оборотів необхідно на оплату наявної заборгованості
Тривалість обороту кредиторської заборгованості	Тоб.к.з. - скорочення	Кількість днів на погашення кредиту, отриманого від постачальників
Коефіцієнт обертання запасів	Коб.з. - зростання	Скільки оборотів запасів, скільки разів вони перенесли свою вартість готові вироби
Тривалість		Період часу, протягом

обороту запасів	Тоб.з. - скорочення	якого запаси перетворюються на реалізовані товари
Тривалість операційного циклу	$\text{Топ.ц.} = \text{Тоб.д.з.} + \text{Тоб.з.}$ Топ.ц. - скорочення	Скільки днів потрібно для виробництва, продажу та оплати продукції; протягом якого періоду кошти пов'язані у запасах
Тривалість фінансового циклу	$\text{Тф.ц.} = \text{Тоб.д.з.} + \text{Тоб.з.} - \text{Тоб.к.з.}$ Тф.ц. - скорочення	Тривалість періоду руху грошових коштів від оплати постачальникам до реалізації продукції

Джерело: згруповано за інформацією [62; 67]

ДОДАТОК Д

Таблиця Д.1 – Звіт про фінансовий стан підприємства за МСФЗ

	Примітка
1	2
Активи	
Необоротні активи	
Основні засоби	1
Нематеріальні активи, окрім гудвілу	2
Інші необоротні фінансові активи	-
Інші необоротні нефінансові активи	-
Разом необоротні активи	-
Оборотні активи	
Оборотні запаси	4
Короткострокова дебіторська заборгованість	3
Інші оборотні фінансові активи	-
Інші короткострокові нефінансові активи	-
Кошти та еквіваленти грошових коштів	3
Разом оборотні активи, крім активів або груп вибуття, призначених для продажу чи передачі власникам	-
Разом оборотні активи	3
Разом активи	3
Пасиви	
Капітал	
Акціонерний (статутний) капітал	-
Нерозподілений прибуток	-

Інший резервний капітал	5
Разом капітал власників компанії	-
Разом капітал	—
Зобов'язання	
Довгострокові зобов'язання	
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	-
Разом довгострокові зобов'язання	
Короткострокові зобов'язання	
Короткострокові резерви	
Інші короткострокові резерви	6
Разом короткострокові резерви	-
Короткострокова кредиторська заборгованість	3
Інші короткострокові фінансові зобов'язання	-
Разом короткострокові зобов'язання,	-
крім призначених для продажу	3
Разом короткострокові зобов'язання	3
Разом зобов'язання	-

Джерело: згруповано за інформацією [34; 35; 36]

ДОДАТОК Ж

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОБЛІКОВУ ПОЛІТИКУ ТОВ «РУШ»

1. Загальні положення

1.1. Положення про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику (далі – Положення) ТОВ «РУШ» (далі – підприємство) розроблено відповідно до Закону від 16.07.99 р. № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі – Закон № 996), національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (далі – НП(С)БО), інструкцій та інших нормативних актів, які регулюють порядок ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності, з дотриманням вимог, передбачених Статутом підприємства.

1.2. Метою Положення є визначення єдиних для підприємства організаційних та методичних підходів до бухгалтерського обліку активів, зобов'язань та власного капіталу, розподілу обов'язків та відповідальності щодо організації та ведення бухгалтерського обліку, формування первинної документації, складання та подання звітності.

2. Організаційно-технічні складові облікової політики

2.1. Організаційні основи бухгалтерського обліку. Створення організаційної основи бухгалтерського обліку на підприємстві відноситься до компетенції його власників і передбачає встановлення відповідних зобов'язань його керівника (директора) та працівників бухгалтерії.

2.1.1. Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку на підприємстві створити бухгалтерську службу на чолі з головним бухгалтером. Його права, обов'язки та відповідальність визначаються посадовими інструкціями, розробленими згідно з чинним законодавством та затвердженими керівником (директором) підприємства. Склад і структура бухгалтерської служби наведені в додатку 1 до Положення та підтверджуються штатним розписом підприємства.

2.1.2. Головний бухгалтер підприємства: забезпечує застосування на підприємстві встановлених єдиних методологічних принципів бухгалтерського обліку під час складання та подання в установлені законодавством строки фінансової звітності; організовує контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій, що здійснює підприємство; бере участь в оформленні матеріалів (документів), пов'язаних із нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства; видає розпорядження, що стосуються ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, які є обов'язковими для виконання всіма структурними підрозділами і працівниками підприємства; перевіряє стан бухгалтерського обліку в підрозділах підприємства; наділяється правом другого підпису, який він ставить на первинних документах та регістрах бухгалтерського обліку і відповідних звітах; несе особисту відповідальність перед керівником.

2.1.3. За відсутності головного бухгалтера вищезазначені обов'язки та відповідальність (див. пп. 2.1.2 Положення) покладаються на заступника

Продовження Додатку Ж

головного бухгалтера, а в разі його відсутності з поважної причини – на іншого працівника бухгалтерії згідно з окремим письмовим розпорядженням керівника підприємства.

2.1.4. Із матеріально відповідальними та підзвітними особами, що придбавають матеріальні цінності, укладаються договори про повну матеріальну відповідальність.

2.2. Організація документообігу підприємства.

2.2.1. Для оформлення господарських операцій застосовувати типові та спеціалізовані форми первинної документації, а для цілей аналітичного обліку – самостійно розроблені форми. При цьому первинні документи,

створені підприємством, повинні містити обов'язкові реквізити, передбачені ч. 2 ст. 9 Закону № 996.

2.2.2. Перелік посадових осіб, які наділені правом розпорядчого підпису, представлено в Додатку 2). Указані особи несуть відповідальність за достовірність підписаних ними документів, своєчасне їх складання і передання для оброблення в установлені строки.

2.2.3. Документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку підприємства організовувати відповідно до наказу Мінфіну від 24.05.95 р. № 88. Скласти та подавати первинні документи до бухгалтерії за прийнятим графіком документообігу (наведений у додатку 3 до Положення).

2.2.4. У строки, передбачені графіком документообігу, первинні документи та облікові реєстри бухгалтерського обліку, виготовлені на паперових носіях інформації, передаються до постійного архіву підприємства. Строки зберігання таких документів визначено наказом Мін'юсту від 12.04.12 р. № 578/5, в якому наведено перелік типових документів, що створюються під час діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів.

2.2.5. Відповідальність за приймання бухгалтерської документації на тимчасове зберігання до архіву підприємства, строки зберігання документації в архіві та порядок передання відповідної документації до держархіву покласти на постійно діючу експертну комісію.

2.2.6. Видавати документи із бухгалтерії або архіву підприємства в тимчасове користування: посадовим особам підприємства – на підставі письмового дозволу головного бухгалтера, а стороннім особам – за письмовим дозволом директора підприємства.

2.3. План рахунків бухгалтерського обліку.

2.3.1. Для відображення активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій бухгалтерській службі на чолі з головним бухгалтером використовувати робочий план рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємства. У разі необхідності за рішенням головного бухгалтера на підприємстві можуть вводитися додаткові рахунки другого, третього та четвертого порядків.

Продовження Додатку Ж

2.3.2. Аналітичний облік руху товарно-матеріальних цінностей організувати: в бухгалтерії – у кількісно-сумарному вимірі; на складах та структурних підрозділах – у кількісному вимірі.

2.4. Організація інвентаризаційної роботи.

2.4.1. Інвентаризація активів і зобов'язань, під час якої перевіряються їх наявність, документальне підтвердження і стан та здійснюється оцінка, визначається ефективність застосування окремих принципів, методів і процедур бухгалтерського обліку і розробляються пропозиції щодо зміни окремих параметрів облікової політики на наступний звітний період (рік), проводиться перед складанням річної фінансової звітності підприємства, орієнтовно з 1 жовтня по 31 грудня, в обов'язковому порядку. Точний час і порядок її проведення визначаються керівником підприємства окремим письмовим наказом (розпорядженням).

2.4.2. Інвентаризацію ТМЦ проводити щоразу: у разі зміни матеріально відповідальної особи; установлення фактів нестач готової продукції, товарів, інших матеріальних цінностей, пов'язаних з їх крадіжкою або псуванням; реорганізації або ліквідації підприємства.

2.4.3. Інвентаризацію каси проводити не рідше одного разу на квартал, раптову інвентаризацію каси – не рідше одного разу на рік.

2.4.4. Інвентаризацію будівель і споруд здійснювати раз на два роки, біологічних активів тваринництва – двічі на рік.

2.4.5. У всіх інших випадках об'єкти та періодичність проведення інвентаризації визначаються керівником чи власниками підприємства на підставі чинного законодавства, а також виходячи із плану-графіка інвентаризації.

2.4.6. Для проведення інвентаризаційної роботи (річної, планової та позапланової інвентаризацій) затвердити постійно діючу інвентаризаційну комісію.

2.4.7. Права, обов'язки та завдання, які покладаються на членів постійно діючої інвентаризаційної комісії, визначаються згідно з Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженим наказом Мініфіну від 02.09.14 р. № 879 (далі – Положення № 879), та Методичними рекомендаціями з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, розрахунків та незавершеного виробництва.

2.5. Форма ведення бухгалтерського обліку.

2.5.1. Бухгалтерський облік на підприємстві вести із застосуванням комп'ютерної програми «1С:Бухгалтерія».

2.5.2. Бухгалтерія забезпечує друкування оборотно-сальдових відомостей, журналів-ордерів, інших облікових регістрів за кожний звітний місяць. Оборотно-сальдові відомості за рахунками обліку ТМЦ завіряються підписами відповідальних осіб.

2.6. Контроль за дотриманням облікової політики та порядком ведення обліку.

2.6.1. Поточний контроль за дотриманням облікової політики підприємства та порядком ведення бухгалтерського обліку покладається на головного бухгалтера підприємства.

2.6.2. Для підтвердження достовірності фінансової звітності щорічно проводити аудиторську перевірку незалежною аудиторською фірмою.

2.6.3. Розпорядження головного бухгалтера щодо ведення бухгалтерського обліку вважати обов'язковими для виконання всіма працівниками підприємства.

2.7. Фінансова звітність.

2.7.1. Підприємство подає пакет звітності, передбачений НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затвердженим наказом Мінфіну від 07.02.13 р. № 73.

2.7.2. Звіт про рух грошових коштів складається за прямим методом із застосуванням відповідної форми звіту (форма № 3).

2.7.3. Кількісні критерії та якісні ознаки суттєвості інформації про господарські операції, події та статті фінансової звітності визначаються в такому розмірі: щодо інформації про господарські операції та події, пов'язані зі змінами у складі (рухом) активів, зобов'язань, власного капіталу – до 3 % вартості всіх активів, зобов'язань і власного капіталу відповідно; для проведення переоцінки або зменшення корисності об'єктів необоротних активів застосовується відхилення залишкової вартості від їх справедливої вартості в розмірі 10 %; щодо інформації про господарські операції та події стосовно доходів і витрат – до 2 % чистого прибутку (збитку) підприємства; для статей балансу – 3 % підсумку балансу; статей звіту про фінансові результати – 3 % чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); статей звіту про рух грошових коштів – 4 % чистого руху грошових коштів від операційної діяльності; статей звіту про зміни у власному капіталі – 3 % розміру власного капіталу.

2.7.4. Відстрочені податкові активи і відстрочені податкові зобов'язання (у тих звітних періодах, коли підприємство зобов'язане їх застосовувати в бухгалтерському обліку) наводяться в балансі в сумі, що визначається щоквартально на дату проміжної фінансової звітності.

3. Методична складова облікової політики

Метою облікової політики ТОВ «РУШ» є складання фінансової звітності відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), прийнятих Радою з МСФЗ.

3.1. Основоположні припущення, які використовуються при складанні фінансової звітності ТОВ «РУШ» здійснює облікову політику на основі Закону від 16.07.1999 № 996-XIV "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні", та Міжнародних стандартів фінансової звітності.

Функціональна валюта і валюта подання звітності. Національною валютою України є гривня, яка є функціональною валютою і валютою, в якій представлена фінансова звітність ТОВ «РУШ». Вся фінансова інформація, представлена в гривнях, була заокруглена до тисяч.

Продовження Додатку Ж

При веденні бухгалтерського обліку та складанні фінансової звітності використовуються ті професіональні судження та положення систем обліку, котрі дозволяють однозначно тлумачити інформацію фінансової звітності.

Фінансова звітність складається з урахуванням таких двох основоположних припущень:

– метод нарахування. Відповідно до цього методу, результати операцій та інших подій визнаються при їх настанні (а не при отриманні чи виплаті грошових коштів або їх еквівалентів) і враховуються в тому звітному періоді і відображаються у фінансових звітах тих звітних періодів, в яких вони відбулися.

– безперервність діяльності. При підготовці фінансової звітності керівництво ТОВ «РУШ» оцінює спроможність підприємства продовжувати свою діяльність. Фінансова звітність складається на основі припущення безперервності діяльності. У разі ж, якщо фінансова звітність складається не на основі припущення безперервності діяльності, цей факт розкривається у звітності разом з основою, використаною при підготовці фінансової звітності, а також причиною, по якій підприємство вважається нездатним безперервно продовжувати свою діяльність.

3.2. Якісні характеристики фінансової звітності

Фінансова звітність ТОВ «РУШ» складається з урахуванням таких якісних характеристик:

- Доречність. Інформація є доречною, коли вона впливає на економічні рішення користувачів фінансової звітності, допомагаючи їм оцінювати минулі, поточні і майбутні події, підтверджувати або коригувати їх минулі оцінки.

- Суттєвість. Виконання підприємством конкретної вимоги будь-якого МСФЗ щодо розкриття інформації не вимагається, якщо відповідна інформація не є суттєвою. Інформація вважається суттєвою, якщо її пропуск

або викривлення могли б вплинути на економічні рішення користувачів, прийняті на основі фінансових звітів.

- Правдиве представлення. Інформація правдиво представляє операції та інші події.
- Повнота. Інформація є повною, оскільки пропуск може зробити її помилковою або дезорієнтуючою.
- Нейтральність. При складанні звітності ТОВ «РУШ» відсутня упередженість у підборі або подачі інформації.
- Свобода від помилок. Не повинно бути помилок або пропусків в описі явища, процесу, використанні інформації, що подається у звітності.
- Порівнянність фінансової звітності підприємства за різні періоди, а також порівнянність фінансової звітності різних підприємств.
- Можливість перевірки.
- Своєчасність. У разі невинновданої затримки в наданні інформації вона може втратити свою доречність.
- Зрозумілість. Інформація повинна бути доступна певним користувачам.

Продовження Додатку Ж

- Баланс між вигодами і витратами. Вигоди, які надає інформація, повинні перевищувати витрати на її отримання.

3.3. Елементи фінансової звітності

Елементами фінансової звітності є активи, зобов'язання і капітал.

Актив - це ресурс, контрольований ТОВ «РУШ» в результаті минулих подій, від якого очікуються надходження майбутніх економічних вигод.

Якщо актив не приносить економічної вигоди, то витрати на його придбання списуються на витрати звітного періоду.

Майбутня економічна вигода, яка міститься в активі, - це можливість прямо або опосередковано сприяти надходженню на підприємство грошових коштів та їх еквівалентів або скорочення відтоку грошових коштів. Економічні вигоди можуть бути отримані в результаті того, що актив:

використовується окремо або у поєднанні з іншими активами у виробництві товарів і послуг, що реалізуються ТОВ «РУШ» ;

обмінюється на інші активи;

використовується в якості засобу погашення зобов'язання;

розподіляється серед власників ТОВ «РУШ» .

Зобов'язання - це заборгованість ТОВ «РУШ» , що виникла в результаті подій минулих періодів, врегулювання якої призведе до відтоку ресурсів, що містять економічні вигоди.

Власний капітал - це частка в активах ТОВ «РУШ» , що залишається після вирахування всіх його зобов'язань.

3.4. Справедлива вартість

Справедлива вартість – це сума, за якою можна обміняти актив або погасити заборгованість в операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами.

4. Принципи облікової політики.

4.1. Функціональна валюта звітності

Статті, які представлені у фінансовій звітності ТОВ «РУШ» , оцінюються з використанням валюти первинного економічного середовища, в якому здійснює діяльність підприємство (функціональної валюти). Функціональною валютою ТОВ «РУШ» і валютою представлення є гривня.

4.2. Короткострокова і довгострокова класифікація

Актив (зобов'язання) класифікується як короткостроковий, якщо планується його реалізація (погашення), або якщо планується його продаж або використання протягом 12 місяців після звітної дати. Інші активи (зобов'язання) класифікуються як довгострокові. Фінансові інструменти класифікуються виходячи з очікуваного строку їх корисного використання.

4.3. Операції в іноземній валюті

Продовження Додатку Ж

Операцією в іноземній валюті визнається операція, яка виражена в іноземній валюті або припускає розрахунок в іноземній валюті, у тому числі операції, які підприємство проводить при:

придбанні чи продажі продукції, ціни на яку встановлені в іноземній валюті;

отриманні позики або наданні коштів, якщо суми, які підлягають виплаті або отриманню, встановлені в іноземній валюті.

При первісному визнанні операція в іноземній валюті враховується у функціональній валюті із застосуванням до суми в іноземній валюті поточного обмінного курсу за станом на дату операції.

На кожну звітну дату:

монетарні статті в іноземній валюті відображаються з використанням валютного курсу на кінець дня дати балансу;

немонетарні статті, які відображені за історичною собівартістю і зарахування яких до балансу пов'язано з операцією в іноземній валюті, відображаються за валютним курсом на початок дня дати здійснення операції;

Монетарними вважаються статті:
грошові кошти в касі та на розрахункових рахунках;
активи та зобов'язання до отримання або виплати у валюті - дебіторська і кредиторська заборгованість в іноземній валюті;
кредити і позики отримані і видані.
Немонетарними вважаються такі статті:
основні засоби;
нематеріальні активи;
запаси;
авансові платежі за товари і послуги.

Визначення курсових різниць за монетарними статтями в іноземній валюті проводиться на дату балансу, а також на дату здійснення господарської операції в її межах або за всією статтею. Для визначення курсових різниць на дату балансу застосовується валютний курс на кінець дня дати балансу. При визначенні курсових різниць на дату здійснення господарської операції застосовується валютний курс на початок дня дати здійснення операції.

Прибутки або збитки від курсових різниць, що виникають в результаті розрахунку по операціях і перерахунку монетарних активів і зобов'язань, деномінованих в іноземній валюті, у функціональну валюту ТОВ «РУШ», включаються до складу фінансового результату.

4.4. Події після звітної дати

Події після звітної дати, які надають додаткову інформацію про фінансовий стан ТОВ «РУШ» на звітну дату (коригуючи події), відображаються у фінансовій звітності. Події, які відбулися після звітної дати, які не є коригуючими подіями, відображаються в примітках до фінансової звітності, якщо вони є суттєвими.

4.5. Умовні активи і зобов'язання

Продовження Додатку Ж

Для забезпечення повноти інформації про фінансове становище підприємства у користувачів фінансової звітності, ТОВ «РУШ» розкриває у фінансовій звітності умовні активи і умовні зобов'язання.

Умовне зобов'язання - це:

можливе зобов'язання, яке виникає внаслідок минулих подій і існування якого підтвердиться лише після того, як відбудеться або не

відбудеться одна чи кілька невизначених майбутніх подій, не повністю контрольованих ТОВ «РУШ» або

існуюче зобов'язання, яке виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки:

а) немає ймовірності, що вибуття ресурсів, котрі втілюють у собі економічні вигоди, буде необхідним для погашення зобов'язання, або

б) суму зобов'язання не можна оцінити достатньо достовірно.

Отже, умовне зобов'язання - це зобов'язання, яке не відповідає або визначенню зобов'язання, або критеріям його визнання.

Умовні зобов'язання не визнаються у звітності. Інформація про умовні зобов'язання на кінець звітного періоду розкривається в примітках до фінансової звітності у наступному вигляді:

короткий опис характеру умовного зобов'язання;

розрахункова оцінка його впливу на фінансові показники;

ознака невизначеності у відношенні величини і сум можливого вибуття ресурсів;

можливість будь-якого відшкодування.

ТОВ «РУШ» постійно переглядає умовні зобов'язання з метою визначення, чи не стало вірогідним вибуття ресурсів, що містять економічні вигоди. Якщо стає ймовірним, що для статті, раніше визнаної як умовне зобов'язання, знадобиться вибуття майбутніх економічних вигод, резерв визнається у фінансовій звітності того періоду, в якому відбулася зміна ступеня ймовірності.

Умовний актив - можливий актив, який виникає внаслідок минулих подій і існування якого підтвердиться лише після того, як відбудеться або не відбудеться одна чи кілька невизначених майбутніх подій, не повністю контрольованих ТОВ «РУШ».

Умовні активи не визнаються у фінансовій звітності, оскільки це призводить до визнання доходу, який може бути ніколи не отримано, і викривляє фінансову звітність. Якщо ж отримання доходу представляється очевидним, то цей актив не є умовним і його слід визнати.

При розкритті інформації щодо умовних активів підприємством у примітках до фінансової звітності наводиться:

короткий опис природи умовних активів;

оцінка їх фінансового ефекту (якщо можливо).

Продовження Додатку Ж

ТОВ «РУШ» проводить постійну оцінку умовних активів і в разі, якщо надходження економічних вигід стає практично безперечним, даний актив і відповідний дохід визнаються у фінансовій звітності за той період, в якому відбулася ця зміна.

4.6. Відображення змін в обліковій політиці

Зміни в облікову політику ТОВ «РУШ» можуть бути внесені в наступних випадках:

змінені вимоги МСФЗ або їх інтерпретацій;

зміни в обліковій політиці дозволять відображати фінансовий стан підприємства, результати його діяльності та рух грошових коштів більш достовірно.

Зміни в облікову політику вносяться наказом Генерального директора ТОВ «РУШ».

Зміни в обліковій політиці застосовуються ретроспективно, тобто при зміні в обліковій політиці необхідно скорегувати вхідне сальдо кожного компонента власного капіталу, якого стосуються зміни, за найбільш ранній представлений період та інші відповідні суми, розкриті за кожний поданий у звітності попередній період.

Виключення з ретроспективного застосування:

- Переоцінка основних засобів та нематеріальних активів.
- Якщо зміни в обліковій політиці викликані першим застосуванням стандарту, то необхідно керуватися положеннями перехідного періоду (якщо вони є).
- Якщо неможливо визначити вплив змін на конкретний період, або на всю звітність.

Не є змінами облікової політики:

застосування облікової політики до таких операцій, інших подій або умов, які відрізняються по суті від тих, що раніше відбувалися;

застосування облікової політики до таких операцій, інших подій або умов, які не відбувалися раніше або були несуттєвими.

5. Облік активів

5.1. Нематеріальні активи

Визнання та оцінка нематеріальних активів. Нематеріальний актив - немонетарний актив, який не має фізичної субстанції та може бути ідентифікований.

Нематеріальні активи придбані або створені зараховуються на баланс за собівартістю.

Нематеріальний актив визнається у випадках якщо:

його використання дозволить в майбутньому отримати економічні вигоди (додатко-вий прибуток, знизити витрати, збільшити обсяг продажів). Наприклад, використання інтелектуальної власності в процесі виробництва може сприяти скороченню майбутніх виробничих витрат;

Продовження Додатку Ж

собівартість активу можна достовірно оцінити.

Нематеріальні активи ТОВ «РУШ» представлені:

правами на знаки для товарів і послуг;

правами на об'єкти промислової власності;

авторськими та суміжними з ними правами;

іншими нематеріальними активами.

Придбані нематеріальні активи первісно визнаються за собівартістю.

Собівартість окремо придбаного нематеріального активу складається з:

ціни покупки нематеріального активу, включаючи імпорتنі мита та невідшкодовувані податки на купівлю;

будь-яких витрат, безпосередньо пов'язаних з підготовкою активу до використання за призначенням.

У собівартість самостійно створеного нематеріального активу включаються всі прямі витрати, необхідні для створення, виробництва, і підготовки цього активу до використання:

витрати на матеріали і послуги, використані при створенні нематеріального активу:

витрати на винагороди працівникам, які виникають у зв'язку зі створенням нематеріального активу;

виплати, необхідні для реєстрації юридичного права, амортизація патентів і ліцензій.

Поточні витрати на підтримку нематеріальних активів в придатному для використання стані та не пов'язані з поліпшенням їх якісних характеристик визнаються витратами періоду, в якому вони були понесені.

Переоцінка або зменшення терміну корисного використання нематеріальних активів не здійснюється.

Амортизація нематеріальних активів. ТОВ «РУШ» застосовує прямолінійний метод амортизації нематеріальних активів.

Амортизація нараховується з того моменту, коли цей актив стає доступним для використання, тобто коли його місце розташування і стан забезпечують можливість його використання.

При розрахунку вартості, яка амортизується залишкова вартість нематеріального активу з визначеним строком корисного використання дорівнює нулю.

Метод нарахування амортизації нематеріального активу з визначеним строком корисного використання може переглядатися в кінці кожного фінансового року.

Амортизація повинна припинятися на більш ранню з двох дат: на дату класифікації даного активу як призначеного для продажу або на дату припинення його визнання.

Продовження Додатку Ж

Доходи або збитки, що виникають при припиненні визнання нематеріального активу, розраховуються як різниця між сумою надходжень від вибуття активу та балансовою вартістю відповідного активу.

5.2. Основні засоби

Оцінка та визнання основних засобів. Основними засобами визнаються матеріальні активи:

утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей;

використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду;

вартість яких перевищує 6000,00 грн.(до 01.06.2020) після цієї дати вартість яких перевищує 20 000 грн.

Основні засоби на ТОВ «РУШ» відображаються за собівартістю (первісною вартістю) за вирахуванням накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення корисності. ТОВ «РУШ» встановлює ліквідаційну вартість основних засобів в сумі 1% від собівартості основного засобу.

Собівартість основних засобів складається з:

ціни його придбання, включаючи імпортні мита та невідшкодовувані податки на придбання після вирахування торговельних знижок та цінових знижок;

будь-яких витрат, які безпосередньо пов'язані з доставкою активу до місця розташування та приведення його в стан, необхідний для експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом ТОВ «РУШ» ;

первісної попередньої оцінки витрат на демонтаж, переміщення об'єкта та відновлення території, на якій він розташований, зобов'язання за якими суб'єкт господарювання бере або коли купує цей об'єкт, або коли

використовує його протягом певного періоду з метою, яка відрізняється від виробництва запасів протягом цього періоду.

Прикладами прямих витрат є:

а) витрати на виплати працівникам, які виникають безпосередньо від спорудження або придбання об'єкта основних засобів;

б) витрати на впорядкування території;

в) первісні витрати на доставку та розвантаження;

г) витрати на встановлення та монтаж;

г) витрати на перевірку відповідного функціонування активу після вирахування чистих надходжень від продажу будь-яких об'єктів під час доставки активу до теперішнього місця розташування та приведення в теперішній стан (наприклад, зразків, вироблених під час перевірки обладнання);

г) гонорари спеціалістам.

Витрати, що сприяють збільшенню майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта, та пов'язані з поліпшенням виробничих

Продовження Додатку Ж

якостей об'єкта основних засобів, підлягають капіталізації (наприклад, капітальний ремонт, модернізація, реконструкція об'єкта).

ТОВ «РУШ» не визнає в балансовій вартості об'єкта основних засобів витрати на щоденне обслуговування об'єкта і поточний ремонт. Ці витрати визнаються в міру їх виникнення. Витрати на щоденне обслуговування і поточний ремонт складаються, в основному, з витрат на:

оплату праці робітників, які обслуговують об'єкт;

придбання витратних матеріалів;

незначні деталі;

придбання послуг сторонніх підприємств.

Також передбачається включення до первісної вартості витрат на виплату відсотків за кредит, у разі якщо об'єкт будується (створюється) за допомогою залучення кредитів.

При обміні об'єкт основних засобів оцінюється за справедливою вартістю переданого активу.

Справедливою вартістю землі, будівель і споруд є їх ринкова вартість, за якою вони можуть бути продані.

Справедливою вартістю машин, устаткування й інших основних засобів є їх ринкова вартість, за якою вони можуть бути продані, а якщо немає таких даних - то поточна собівартість придбання за вирахуванням суми амортизації на дату оцінки даного основного засобу.

Запасні частини та допоміжне обладнання відображаються як запаси та визнаються в прибутку або збитку в процесі їхнього споживання. Однак основні запасні частини та резервне обладнання розглядаються як основні засоби, якщо ТОВ «РУШ» очікує, що буде використовувати їх протягом більше одного періоду.

Основні засоби ТОВ «РУШ» представлені в основному наступними класами:

- земельні ділянки;
- будинки і споруди;
- машини та обладнання;
- транспортні засоби;
- інструменти, прилади та інвентар.

Припинення визнання основних засобів. Припинення визнання основних засобів відбувається після їх вибуття або в тих випадках, коли подальше використання активу, як очікується, не принесе економічних вигод.

Доходи або витрати, що виникають у зв'язку з вибуттям об'єкта основних засобів, визначаються як різниця між чистими надходженнями від вибуття, якщо такі є, і балансовою вартістю об'єкта.

Амортизація основних засобів. Амортизація - це систематичний розподіл суми активу, що амортизується, протягом строку його корисної експлуатації.

Продовження Додатку Ж

Строк корисного використання активу визначається з точки зору передбачуваної корисності активу для ТОВ «РУШ». Таким чином, строк корисного використання активу може бути меншим, ніж фізичний термін його служби.

Залишкова вартість та строк корисного використання активу можуть переглядатися в кінці кожного звітного року, якщо первісна оцінка виявилася неточною. При цьому будь-які зміни будуть відображатися як зміни в обліковій оцінці.

ТОВ «РУШ» застосовує метод прямолінійної амортизації основних засобів. Величина активу, що амортизується, визначається після вирахування його залишкової вартості.

Амортизацію активу починають, коли він стає придатним для використання, тобто коли він доставлений до місця розташування та приведений у стан, в якому він придатний до експлуатації.

Під час ремонту і технічного обслуговування активу нарахування амортизації не припиняється.

Амортизацію не припиняють, коли актив не використовують або він вибуває з активного використання, за винятком випадків, коли актив повністю амортизований.

Метод амортизації, застосований до активу, може переглядатися в кінці кожного звітного року і, в разі значної зміни очікуваного способу отримання майбутніх економічних вигод, утілених в активі, метод може бути змінений з метою відображення такої зміни.

Амортизацію активу припиняють на одну з двох дат, яка відбувається раніше: на дату, на яку актив класифікують як утримуваний для продажу, або на дату, на яку припиняють визнання активу.

Незавершене будівництво. Об'єкти, що знаходяться в процесі незавершеного будівництва, капіталізуються як окремий елемент основних засобів. По завершенні будівництва вартість об'єкта переноситься у відповідну категорії основних засобів. Амортизація на об'єкти незавершеного будівництва не нараховується.

5.3. Довгострокові фінансові інвестиції

Довгострокові фінансові інвестиції ТОВ «РУШ» представлені корпоратив-ними правами.

Довгострокові фінансові інвестиції ТОВ «РУШ» включають інвестиції пов'язаним сторонам, які підприємство має намір утримувати протягом невизначеного періоду і які можуть бути продані в залежності від вимог ліквідності або цін на акції.

Довгострокові фінансові інвестиції ТОВ «РУШ» спочатку визнаються за справедливою вартістю плюс витрати на проведення операції. Справедливою вартістю при первісному визнанні є, як правило, ціна операції.

Після первісного визнання довгострокові фінансові інвестиції ТОВ «РУШ» обліковуються за методом участі в капіталі.

Продовження Додатку Ж

Дивіденди, відсотки та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій, враховуються у складі фінансових доходів.

5.4. Фінансові активи

Фінансові активи ТОВ «РУШ» представлені грошовими коштами та їх еквівалентами, депозитами, дебіторською заборгованістю з торгових операцій.

Первісне визнання. Фінансові активи визнаються тільки коли ТОВ «РУШ» стає стороною за договором щодо даного фінансового активу. Фінансові активи первісно визнаються за справедливою вартістю плюс витрати на проведення операції. Справедливою вартістю при первісному визнанні є, як правило, ціна операції. Прибуток або збиток при початковому визнанні враховується тільки при виникненні різниці між справедливою вартістю та ціною операції, яку можуть підтвердити поточні ринкові операції з такими ж інструментами або методи оцінки, при застосуванні яких використовуються тільки наявні доступні ринкові дані.

Справедлива вартість фінансового активу, який відповідає ринковим умовам (наприклад, довгострокова безвідсоткова дебіторська заборгованість або за ставкою, суттєво нижче ринкової) визначається шляхом дисконтування. Різниця між номінальною та справедливою (дисконтованою) вартістю такого активу є додатково позиченою сумою і визнається витратами, якщо не кваліфікується як деякий інший тип активу.

Фінансові активи дисконтуються, якщо різниця між номінальною сумою боргу та його дисконтованою вартістю суттєва (більше 5% номінальної суми).

Подальша оцінка. Після первісного визнання фінансові активи ТОВ «РУШ» оцінюються за амортизованою вартістю.

Амортизована вартість фінансового активу - сума, за якою фінансові активи вимірюються при первісному визнанні, за вирахуванням виплат у погашення основної суми боргу, зменшена на суму накопиченої з використанням методу ефективної ставки відсотка амортизації різниці між первісною вартістю і сумою погашення, а також за вирахуванням суми зменшення (прямо або шляхом використання рахунку резервів) на знецінення або безнадійну заборгованість.

Якщо фінансовий актив при первісному визнанні було дисконтовано, то для визначення амортизованої вартості використовується та ж процентна ставка, що і при дисконтуванні.

Амортизація з використанням методу ефективної процентної ставки відображається у звіті про фінансові результати у складі фінансових доходів і витрат.

Знецінення. В кінці кожного звітного періоду ТОВ «РУШ» оцінює, чи існує об'єктивне свідчення того, що корисність фінансового активу зменшилася.

Припинення визнання фінансових активів. ТОВ «РУШ» припиняє визнання фінансових активів, коли:

Продовження Додатку Ж

- Активи вибули, або права на грошові потоки від них закінчилися іншим чином.
- ТОВ «РУШ» передало, в основному, всі ризики та вигоди володіння.
- ТОВ «РУШ» не передавало і не зберігало в значній мірі всі ризики та вигоди володіння, але не зберегло контроль. Контроль зберігається, коли покупець не має практичної можливості повністю продати актив не пов'язаній стороні, не накладаючи при цьому додаткові обмеження на продаж.

Різниця між балансовою вартістю фінансового активу та сумою компенсації визнається в прибутку або збитку.

5.4.1. Дебіторська заборгованість

Визнання дебіторської заборгованості. Дебіторська заборгованість - сума заборгованості дебіторів у вигляді грошових коштів, їх еквівалентів та інших активів на певну дату.

Дебіторська заборгованість ТОВ «РУШ» представлена:
дебіторською заборгованістю з торговельних операцій;
дебіторська заборгованість бюджету;
іншою дебіторської заборгованістю;
дебіторською заборгованістю за виданими авансами (передплати).

За строками погашення дебіторська заборгованість класифікується на:
поточну, яка виникає в ході нормального операційного циклу або стосовно якої є впевненість, що вона буде погашена протягом року від дати балансу;

довгострокову, тобто заборгованість, відмінну від поточної, щодо якої є впевненість, що вона не буде погашена протягом року від дати балансу.

Дебіторська заборгованість первісно визнається за справедливою вартістю плюс витрати на проведення операції.

Дебіторська заборгованість за торговими операціями. Дебіторська заборгованість за торговими операціями - сума заборгованості дебіторів у вигляді грошових коштів, їх еквівалентів за продукцію, товари, роботи, послуги на певну дату.

Визнання дебіторської заборгованості за торговими операціями відбувається одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг .

Інша дебіторська заборгованість. Інша дебіторська заборгованість ТОВ «РУШ» представлена дебіторською заборгованістю, що виникла внаслідок: нарахування дивідендів, відсотків та інших доходів; платежів за договорами комісії, агентськими угодами та іншими аналогічними договорами на користь комітента, принципала тощо; видачі позик;

Продовження Додатку Ж

інших операцій, не пов'язаних з реалізацією продукції, товарів, робіт, послуг

Знецінення дебіторської заборгованості. В кінці кожного звітного періоду

ТОВ «РУШ» оцінює, чи існують об'єктивні свідчення знецінення найбільш суттєвих сум дебіторської заборгованості в розрізі контрагентів, потім проводить оцінку на предмет знецінення загальної суми дебіторської заборгованості, яка залишилася, з урахуванням даних про терміни її погашення (простроченої дебіторської заборгованості).

Об'єктивними свідченнями знецінення дебіторської заборгованості є:

- а) значні фінансові труднощі емітента або боржника;
- б) порушення договору, наприклад, несплата або порушення строків платежу процентів або основної суми боргу;
- в) надання ТОВ «РУШ» боржнику поступок, економічно або юридично пов'язаних з фінансовими труднощами позичальника, які не були б надані в іншому випадку;
- г) можливість банкрутства або іншого роду фінансової реорганізації позичальника.

Резерв під знецінення дебіторської заборгованості. У випадках, коли існує об'єктивне свідчення того, що ТОВ «РУШ» не зможе отримати повну суму заборгованості відповідно до початкових умов, створюється резерв під знецінення дебіторської заборгованості (резерв сумнівних боргів). Сума резерву являє собою різницю між балансовою вартістю активу та теперішньою вартістю майбутніх грошових потоків. Поточна вартість очікуваних майбутніх грошових потоків дисконтується за первісною ефективною процентною ставкою за фінансовим активом.

Коли дебіторська заборгованість стає безнадійною, вона списується за рахунок резерву під дебіторську заборгованість.

Повернення раніше списаних сум кредитується на фінансовий результат.

5.5. Передплата

Передплата враховується за первісною вартістю за мінусом резерву на знецінення. Резерв на знецінення створюється в разі сумнівів у поверненні грошей, якщо передплачена поставка не буде здійснена. Передплата відноситься до категорії довгострокової, коли товари або послуги, за які здійснена передплата, будуть отримані через один рік або пізніше, або коли передплата відноситься до активу, який після первісного визнання буде віднесений до категорії необоротних активів. Передплата за придбання активів переноситься на балансову вартість активу, коли ТОВ «РУШ» отримує контроль над ним і ймовірно надходження підприємству майбутніх економічних вигод, пов'язаних з цим активом. Інша передплата списується на фінансовий результат при отриманні товарів і послуг, до яких відноситься передплата. Якщо є свідчення того, що активи, товари або послуги, до яких відноситься передплата, не будуть отримані, балансова вартість передплати зменшується, а відповідний збиток від знецінення відноситься на фінансовий результат.

Продовження Додатку Ж

5.6. Інвестиційна нерухомість

Інвестиційним майном визнається нерухомість (земля чи будівля, або частина будівлі, або і те й інше), що знаходиться у володінні власника, але:

не для використання у виробництві або постачанні товарів, наданні послуг, в адміністративних цілях; а також

не для продажу в ході звичайної господарської діяльності.

Інвестиційне майно призначене для отримання орендної плати або приросту вартості капіталу, або того й іншого. Тому, інвестиційне майно генерує грошові потоки в значній мірі незалежно від інших активів, якими володіє ТОВ «РУШ» .

Дохід від оренди (платежі, одержувані в рамках операційної оренди (за вирахуванням будь-яких отриманих від орендодавця пільг)), відносяться на фінансовий результат рівномірно протягом терміну оренди.

Первісні прямі витрати, понесені ТОВ «РУШ» при підготовці і укладенні договору операційної оренди, додаються до балансової вартості активу, що є предметом оренди, визнаються як витрати протягом строку оренди з використанням тих же принципів, які застосовуються до доходів від оренди.

Витрати, включаючи витрати на амортизацію, понесені при отриманні доходу від оренди, визнаються як витрати.

5.7. Запаси.

Визнання та оцінка запасів. Запасами визнаються активи, які призначені для продажу протягом звичайного операційного циклу або для виробництва з метою виготовлення та реалізації продукції.

Запаси ТОВ «РУШ» підрозділяються на наступні групи:

- готова продукція, вироблена ТОВ «РУШ» з метою продажу;
- незавершене виробництво - запаси, що знаходяться на різних стадіях виробництва, але ще не пройшли повного виробничого циклу;
- сировину і матеріали, необхідні для виробництва;
- товари, придбані ТОВ «РУШ» з метою перепродажу.

Активи, що не відносяться до основних засобів, визнаються або в якості товарно-матеріальних запасів, або в якості витрат того періоду, в якому вони були придбані.

Запасні частини та допоміжне обладнання відображаються як запаси та визнаються в прибутку або збитку в процесі їхнього використання. Однак основні запасні частини та резервне обладнання розглядаються як основні засоби, якщо ТОВ «РУШ» очікує, що буде використовувати їх протягом більше одного періоду.

Оцінка виробничих запасів на звітну дату здійснюється за меншою з таких величин: собівартості і чистої вартості реалізації.

Продовження Додатку Ж

Собівартість запасів включає в себе:

- витрати на придбання, що складаються з: ціни придбання, імпорتنих мит, інших податків (крім тих, що підлягають відшкодуванню податковими органами);

- витрат на транспортування, транспортно-заготівельні витрати.

Витрати, які не включаються до собівартості запасів і визнаються як витрати в період виникнення:

- наднормативні втрати сировини, праці або інших виробничих витрат;
- витрати на зберігання, якщо тільки вони не потрібні в процесі виробництва для переходу до наступної стадії виробництва;
- адміністративні витрати;
- витрати на збут.

Оцінка вибуття:

- матеріалів, сировини визначається з використанням методу ФІФО;
- готової продукції за методом середньозваженої собівартості.

Метод розрахунку собівартості - нормативний.

ТОВ «РУШ» використовує один і той же спосіб розрахунку собівартості для всіх запасів, що мають однаковий характер і спосіб використання підприємством.

При продажу запасів їх балансова вартість визнається як витрати в тому періоді, в якому визнається відповідний дохід від реалізації.

5.8. Грошові кошти та їх еквіваленти

Грошові кошти та їх еквіваленти включають гроші в касі, грошові кошти на банківських рахунках до запитання та інші короткострокові депозити з початковим строком розміщення до трьох місяців.

Суми, використання яких обмежено, виключаються зі складу грошових коштів та їх еквівалентів. Суми, обмеження щодо яких не дозволяють обміняти їх або використати для розрахунку за зобов'язаннями протягом, щонайменше, дванадцяти місяців після звітної дати, включаються до складу інших необоротних активів.

5.9. Знецінення нефінансових активів

На кожному звітну дату ТОВ «РУШ» визначає, чи є ознаки можливого зменшення корисності активу. Якщо такі ознаки існують, або якщо необхідно виконати щорічне тестування активу на зменшення корисності, ТОВ «РУШ» здійснює оцінку вартості відшкодування активу. Вартість відшкодування активу - це найбільша з таких величин: справедлива вартість активу за вирахуванням витрат на продаж, і цінність від використання активу.

Вартість відшкодування визначається для окремого активу, за вирахуванням випадків, коли актив не генерує надходження коштів, які здебільшого є незалежними від надходжень генерованих іншими активами або групами активів. Якщо балансова вартість активу перевищує його вартість відшкодування, вважається, що корисність активу зменшилася, і він списується до вартості відшкодування.

Продовження Додатку Ж

При оцінці цінності від використання, майбутні грошові потоки дисконтуються за ставкою дисконтування, яка відображає поточну ринкову вартість грошей і ризики, властиві активу. При визначенні справедливої вартості за вирахуванням витрат на реалізацію враховуються останні операції на ринку, за їх наявності. У разі неможливості визначення таких операцій використовується відповідна модель оцінки. Такі розрахунки підтверджуються оціночними коефіцієнтами чи іншими доступними

показниками справедливої вартості. Збитки від зменшення корисності визнаються в прибутках і збитках.

Одиниця, яка генерує грошові кошти, представляє собою найменшу ідентифіковану групу активів, яка генерує грошові надходження, здебільшого незалежні від грошових надходжень від інших активів або груп активів.

На кожну звітну дату визначається, чи є ознаки того, що раніше визнані збитки від зменшення корисності активу більше не існують або зменшилися.

Якщо такі ознаки є, проводяться розрахунки вартості відшкодування. Раніше визнані збитки від зменшення корисності сторнуються тільки в тому випадку, якщо мала місце зміна в оцінці, яка використовувалася для визначення вартості відшкодування активу з часу останнього визнання збитку від зменшення корисності. Якщо це так, балансова вартість активу збільшується до вартості відшкодування активу. Ця збільшена вартість не може перевищувати балансову вартість, яка була б визначена за вирахуванням амортизації, якби в попередні роки не був визнаний збиток від зменшення корисності активу. Таке сторнування вартості визнається у складі прибутків і збитків. Після сторнування знос корегується в майбутніх періодах з метою розподілення переоціненої балансової вартості активу за вирахуванням його ліквідаційної вартості на систематичній основі протягом строку його корисного використання.

Активи, термін експлуатації яких не обмежений, не амортизуються, але розглядаються щорічно на предмет знецінення.

6. Облік зобов'язань

6.1 Фінансові зобов'язання

Фінансові зобов'язання ТОВ «РУШ» представлені кредиторською заборгованістю по торговельних операціях, векселями до оплати, кредитами, позиками, іншою заборгованістю.

Кредиторська заборгованість за торговими операціями - сума заборгованості (у вигляді грошових коштів та їх еквівалентів) ТОВ «РУШ» на певну дату.

Первісне визнання. Фінансові зобов'язання визнаються тільки коли ТОВ «РУШ» стає стороною за договором щодо даного фінансового інструменту. Фінансові зобов'язання первісно визнаються за справедливою вартістю мінус витрати на проведення операції. Справедливою вартістю при первісному визнанні є, як правило, ціна операції.

Припинення визнання фінансових зобов'язань. ТОВ «РУШ» припиняє визнавати фінансове зобов'язання коли воно погашене,

Продовження Додатку Ж

анульоване або строк його дії закінчився. Різниця між балансовою вартістю фінансового зобов'язання та сумою компенсації визнається в прибутку або збитку.

Взаємозалік фінансових інструментів. Фінансові активи та фінансові зобов'язання підлягають взаємозаліку, а чиста сума - відображенню в звітності тоді і тільки тоді, коли існує юридичне право на взаємозалік визнаних сум, а також намір здійснити розрахунки на нетто-основі, або реалізувати активи і одночасно з цим погасити зобов'язання.

6.2. Передплати отримані

Передплати отримані визнаються за первісно отриманими сумами.

6.3. Виплати працівникам

До цієї категорії відносяться будь-які виплати персоналу.

До таких виплат, зокрема, відносяться:

основна і додаткова зарплата;

оплата відпусток (у т. ч. і відпусток за хворобою в частині, оплачуваної за рахунок роботодавця);

заохочувальні виплати (премії за результатами праці);

негрошові виплати (наприклад: надання працівникам різного роду безкоштовних послуг, оплата транспортних витрат, оплата витрат на житло і т. п.).

Всі ці виплати вважаються короткостроковими, якщо вони виплачуються на регулярній основі або плануються до виплати не пізніше 12 місяців від дати балансу. Зобов'язання за короткостроковими виплатами не дисконтуються, тобто їх оцінка (крім випадків індексації з причини затримки) не переглядається. У балансі відображаються поточні зобов'язання за всіма видами поточних виплат, що не підлягають накопиченню.

6.4 Забезпечення за зобов'язаннями та платежами

Забезпечення (резерв) - це зобов'язання з невизначеним терміном виконання або зобов'язання невизначеної величини (зобов'язання з визначеним строком виконання і визначеної величини представляються в звітності у вигляді кредиторської заборгованості).

В якості резервів визнаються тільки зобов'язання, що виникають внаслідок минулих подій, які існують незалежно від майбутніх дій суб'єкта господарювання (тобто спрямованості діяльності підприємства в майбутньому).

Резерв визнається у випадках, коли:

- у підприємства є існуюче зобов'язання (юридичне або конклюдентне), що виникло в результаті минулої події;

- представляється вірогідним, що для врегулювання зобов'язання здійснюватиметься вибуття ресурсів, що містять економічні вигоди;
- та можливо привести надійну розрахункову оцінку величини зобов'язання.

Резерв використовується тільки на покриття тих витрат, щодо яких цей резерв був спочатку визнаний.

Продовження Додатку Ж

У випадках, коли це призведе до забезпечення достовірності звітності ТОВ «РУШ» може визнавати відповідні види резервів. Наприклад:

- ☐ резерв під збитки по обтяжливих контрактах на всю суму можливих збитків;
- ☐ резерв по гарантіям / гарантійному ремонту. Сума резерву створюється на підставі історичних даних про вартість гарантійного обслуговування підприємства;
- ☐ резерв по поверненню проданої продукції. За аналогією з резервом по гарантіях;
- ☐ резерв за судовим позовом. Створюється у разі ймовірності негативного результату судового позову стосовно підприємства;
- ☐ резерв на оплату відпусток співробітників. Створюється виходячи з даних про невикористані відпустки співробітників і середньої заробітної плати кожного співробітника.

Резерви переглядаються на кінець кожного звітного періоду і при необхідності корегуються.

7. Облік власного капіталу

Прості іменні акції акціонерного товариства, з яких сформовано статутний капітал, класифікуються як складова власного капіталу.

ТОВ «РУШ» може нести різні витрати під час випуску або викупу своїх власних акцій. Такі витрати можуть включати плату за реєстрацію та інші збори на здійснення розпорядчих функцій, суми, сплачені професійним консультантам, витрати на тиражування та ін. Витрати на операції з власним капіталом (за вирахуванням податків) враховуються як зменшення власного капіталу.

Дивіденди. Дивіденди визнаються як зобов'язання і вираховуються з власного капіталу ТОВ «РУШ».

8. Облік доходів

8.1. Визнання доходів

Підприємство застосовує МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» до обліку доходу. Підприємство обліковує договір з клієнтом тільки тоді, коли виконуються всі перелічені далі критерії:

- сторони договору схвалили договір (письмово, усно чи у відповідності з іншою звичною практикою ведення бізнесу) і готові виконувати свої зобов'язання;

- Підприємство може визначити права кожної сторони відносно товарів або послуг, які будуть передаватися;

- Підприємство може визначити умови оплати за товари або послуги, які будуть передаватися;

- договір має комерційну сутність (тобто очікується, що ризик, час або сума майбутніх грошових потоків Підприємства зміняться внаслідок договору); та - цілком імовірно, що Підприємство отримає компенсацію, на яку воно матиме право в обмін на товари або послуги, які будуть передані клієнту.

Продовження Додатку Ж

Модифікація договору – це зміна обсягу або ціни (чи обох) договору, затверджена сторонами договору. Модифікація договору існує, коли сторони договору затвердили модифікацію, яка або створює нові, або змінює існуючі юридично обов'язкові права та обов'язки сторін договору.

На момент укладення договору Підприємство оцінює товари або послуги, обіцяні в договорі з клієнтом, та визначає як зобов'язання щодо виконання кожну обіцянку:

- передати клієнтові або товар чи послугу (або сукупність товарів чи послуг), які є відокремленими;

- або серію відокремлених товарів або послуг, які по суті є однаковими та передаються клієнтові за однією і тією самою схемою.

Щоб визначити ціну операції, Підприємство розглядає умови договору та свою звичну практику бізнесу. Ціна операції – це сума компенсації, яку Підприємство очікує отримати право в обмін на передачу клієнтові обіцяних товарів або послуг за винятком сум, зібраних від імені третіх осіб (наприклад, деяких податків на продаж). Компенсація, обіцяна в договорі з клієнтом, може включати фіксовані суми, змінні суми або і ті й ті суми.

Розподіл ціни операції на зобов'язання щодо виконання здійснюється для того, щоб Підприємство розподілило ціну операції на

кожне зобов'язання щодо виконання (або відокремлений товар або послугу) у сумі, яка відображає суму компенсації, на яку воно сподівається отримати право в обмін на передачу обіцяних товарів або послуг клієнтові. Для досягнення поставленої мети розподілу ціни операції Підприємство розподіляє ціну операції на кожне зобов'язання щодо виконання, визначене у договорі, виходячи з відносної окремо взятої ціни продажу.

Виручка визнається Підприємством в момент, коли кожне зобов'язання за договором виконано. Підприємство може визнавати виручку протягом певного періоду або миттєво. Виручка визнається миттєво, крім випадків, коли одночасно виконуються такі умови:

- клієнт отримує і споживає вигоди від результатів роботи виконавця відповідно до виконаних робіт;
- результати роботи виконавця створюють або покращують актив, контрольований замовником;
- актив, створюваний в процесі виконання робіт, не може бути використаний виконавцем з іншою метою;
- виконавець має право на оплату виконаної на поточну дату частки робіт.

До складу доходів ТОВ «РУШ» входять:

- Доходи від реалізації продукції, товарів.
- Доходи від реалізації робіт (надання послуг).
- Фінансові доходи.
- Інші операційні доходи
- Інші доходи.

Продовження Додатку Ж

Доходами не визнаються надходження у вигляді:
надходження, що належать третім особам;
податків та обов'язкових платежів;
надходжень за договором комісії, агентським договором на користь комітента, прінципіала;
проміжні платежі і аванси.

Доходи оцінюються за справедливою вартістю отриманих коштів або коштів, які повинні бути отримані, без урахування податку на додану вартість та знижок.

У разі виникнення невизначеності щодо можливості отримати суму, вже включену в дохід, недоотримана сума, або сума, ймовірність отримання якої стала малоімовірною, визнається як витрати, а не як коригування суми первісно визнаного доходу.

8.2. Дохід від реалізації продукції і товарів

Дохід від реалізації продукції і товарів ТОВ «РУШ» визнається, якщо задовольняються всі перераховані нижче умови:

покупцеві передані суттєві ризики та винагороди, пов'язані з правом власності на продукцію і товари;

підприємство більше не контролює продані продукцію і товари;

суму доходу можна достовірно оцінити;

існує ймовірність того, що економічні вигоди, пов'язані з операцією, надійдуть на підприємство;

понесені або очікувані витрати, пов'язані з операцією, можна достовірно оцінити.

Дохід від реалізації продукції і товарів ТОВ «РУШ», головним чином, являє собою виконання будівельних робіт. Дохід від виконаних робіт визнається в момент передачі ризиків і вигод від володіння товарами. У більшості випадків передача ризиків і вигод від володіння збігається з передачею юридичного права власності.

Однак якщо момент переходу права власності і момент переходу ризиків і вигод не збігається і якщо ризики і вигоди значні, визнання доходу не відбувається, до тих пір, поки не відбудеться перехід цих ризиків і вигод. Наприклад, якщо контрактом передбачається монтаж обладнання після його поставки або підприємство зберігає відповідальність, яка не покривається стандартними гарантійними зобов'язаннями.

Коли товар доставляється до певного місця, дохід визнається в момент передачі продукції, товарів покупцю в обумовленому місці.

Доходи не визнаються якщо:

отримання доходу від конкретного продажу можливо лише після перепродажу товарів покупцем;

продані продукція, товари підлягають встановленню, а вона становить значну частину вартості контракту, який ще не виконаний компанією. Дохід за цією угодою не визнається до завершення установки;

Продовження Додатку Ж

надходження належать третім особам.

8.3. Доходи від реалізації робіт (надання послуг)

Дохід від надання послуг визнається в разі задоволення всіх наведених далі умов:

можна достовірно оцінити суму доходу;

є ймовірність надходження до підприємства економічних вигід, пов'язаних з операцією;

можна достовірно оцінити ступінь завершеності операції на кінець звітного періоду;

можна достовірно оцінити витрати, понесені у зв'язку з операцією, та витрати, необхідні для її завершення.

Ступінь завершеності операції визначається методом огляду виконаної роботи.

8.4. Фінансові доходи

Фінансові доходи включають в себе дивіденди та відсотковий дохід від вкладених коштів, інші доходи, отримані від фінансових інвестицій, дохід від виникнення фінансових інструментів

Процентні доходи визнаються по мірі нарахування з урахуванням ефективної прибутковості активу.

Дивіденди визнаються, коли виникає право ТОВ «РУШ» на отримання виплати.

8.5. Інші операційні доходи

До складу інших операційних доходів включаються:

- а) прибуток від реалізації іноземної валюти;
- б) дохід від реалізації інших оборотних активів (крім фінансових інвестицій);
- в) дохід від реалізації необоротних активів;
- г) дохід від операційної оренди активів;
- д) прибуток від курсових різниць;
- е) відшкодування раніше списаних активів;
- ж) дохід від списання кредиторської заборгованості;
- з) дохід від безоплатно отриманих активів;

8.6. Інші доходи

Інші доходи включають в т. ч.:

- а) дохід від ліквідації необоротних активів;
- б) дохід від реалізації фінансових інвестицій ;
- в) інші доходи.

9. Облік витрат

9.1. Визнання витрат

Витрати на виконання договору - якщо витрати, понесені при виконанні договору з клієнтом, не належать до сфери дії іншого Стандарту (наприклад, МСБО 2 “Запаси”, МСБО 16 “Основні засоби” або МСБО 38 “Нематеріальні

Продовження Додатку Ж

активи”), Підприємство визнає актив внаслідок витрат, понесених з метою виконання договору, тільки якщо ці витрати відповідають усім таким критеріям:

- витрати відносяться безпосередньо до договору або очікуваного договору, який Підприємство може чітко окреслити (наприклад, витрати, пов'язані з послугами, що надаватимуться в рамках оновлення існуючого договору, або витрати на розробку активу, який буде переданий за конкретним договором, який наразі ще не затверджений);
- витрати генерують або покращують ресурси Підприємства, які будуть використовуватися при задоволенні (або у процесі задоволення) зобов'язань щодо виконання у майбутньому; та
- очікується, що витрати будуть відшкодовані.

До витрат, пов'язаних безпосередньо з договором (або конкретним очікуваним договором), належать:

- прямі трудові витрати (наприклад, заробітна плата працівників, які надають обіцяні послуги безпосередньо клієнту);
- прямі витрати на матеріали (наприклад, сировина та матеріали, що використовуються у наданні обіцяних послуг клієнту);
- розподіл витрат, безпосередньо пов'язаних з договором або з діяльністю за договором (наприклад, витрати на здійснення управління договором та контролю за його виконанням,
- страхування та амортизацію інструментів і обладнання, що використовуються при виконанні договору);
- витрати, які, відповідно до договору, явно оплачує клієнт; та
- інші витрати, понесені тільки тому, що суб'єкт господарювання уклали договір (наприклад, платежі субпідрядникам)

Підприємство визнає як витрати у момент їх виникнення:

- загальні та адміністративні витрати (якщо ці витрати не є такими, що їх явно оплачує клієнт відповідно до договору);
- вартість відходів, праці або інших ресурсів для виконання договору, які не були відображені в ціні договору;
- витрати, що відносяться до задоволених зобов'язань щодо виконання (або частково задоволених зобов'язань щодо виконання) в договорі (тобто витрати, які відносяться до минулої діяльності); і
- витрати, щодо яких Підприємство не може відокремити, чи відносяться витрати до незадоволених зобов'язань щодо виконання, чи до задоволених зобов'язань щодо виконання (або частково задоволених зобов'язань щодо виконання).

До складу витрат ТОВ «РУШ» входять:

- Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг).
- Витрати, які не включаються до собівартості запасів і визнаються

як витрати в період виникнення:

- а) наднормативні витрати сировини, праці або інших виробничих витрат;
- б) постійні загальновиробничі нерозподілені витрати;
- в) адміністративні витрати;

- г) витрати на збут.

- Фінансові витрати: відсотки за кредит.
- Інші операційні витрати
- Інші витрати.

9.2. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)

Собівартість реалізованої продукції ТОВ «РУШ» включає:

- Прямі матеріальні витрати:
- Прямі витрати на оплату праці.
- Інші прямі витрати. До складу інших прямих витрат включаються

всі інші виробничі витрати, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат.

- Змінні загальновиробничі. До змінних загальновиробничих витрат належать витрати на обслуговування і управління виробництвом (цехів, дільниць), що змінюються прямо (або майже прямо) пропорційно до зміни обсягу діяльності. Змінні витрати відносяться на кожну одиницю продукції на основі фактичного використання виробничих потужностей.

- Постійні розподілені загальновиробничі витрати. До постійних загальновиробничих витрат відносяться витрати на обслуговування і управління виробництвом, що залишаються незмінними (або майже незмінними) при зміні обсягу діяльності. Сума постійних витрат, що відноситься на кожну одиницю продукції, не збільшується в результаті низького рівня виробництва або простоїв.

9.3. Понаднормативні витрати

До наднормативним витрат відносяться:

- Наднормативні витрати на оплату іншого невідпрацьованого робочого часу працівників, безпосередньо зайнятих у виробництві продукції, виконанні робіт або наданні послуг, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретних об'єктів витрат.

- Соціальні нарахування на наднормативні витрати на оплату іншого невідпрацьованого робочого часу.
- Інші наднормативні витрати.

Наднормативні витрати не включаються до собівартості і визнаються витратами того періоду, в якому вони понесені.

Продовження Додатку Ж

9.4. Адміністративні витрати

До адміністративних витрат відносяться такі загальногосподарські витрати, спрямовані на обслуговування та управління підприємством.

9.5. Витрати на збут.

Витрати на збут включають витрати, які пов'язані з реалізацією (збутом) продукції (товарів, робіт, послуг):

9.6. Фінансові витрати

Фінансові витрати включають в себе процентні витрати за позиковими коштами, збитки від дострокового погашення кредитів (штрафні санкції). Фінансові витрати визнаються витратами того звітного періоду, в якому вони нараховані, за винятком частини фінансових витрат, які капіталізуються. Не включаються у склад фінансових витрат збитки від курсових різниць, які виникають унаслідок отримання позик в іноземній валюті, якщо вони розглядаються як коригування витрат на відсотки.

Капіталізуються фінансові витрати у випадках створення кваліфікаційного активу. Капіталізовані фінансові витрати включаються до вартості кваліфікаційного активу.

Кваліфікаційний актив - це актив, який потребує суттєвого часу для його створення. Суттєвим вважається час, який становить більше, ніж 3 місяці.

9.7. Інші операційні витрати

До складу інших операційних витрат включаються витрати, що виникають під час звичайної діяльності (крім фінансових витрат), але не пов'язані безпосередньо з виробництвом та / або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг). До таких витрат належать:

- збиток від операційної курсової різниці;
- визнані штрафи, пені, неустойки;
- собівартість реалізованих виробничих запасів (у тому числі собівартість реалізованих необоротних активів);

- витрати по оренді ;
 - інші втрати від операційної діяльності ;
 - уцінка необоротних активів;
 - сума безнадійної дебіторської заборгованості та відрахування до резерву сумнівних боргів;
 - інші витрати;
- 9.8. Інші витрати
- витрати на ліквідацію необоротних активів (демонтаж тощо);
 - залишкова вартість ліквідованих (списаних) необоротних активів;
 - собівартість фінансових інвестицій.

Таблиця II.1 – Аналіз активу бухгалтерського балансу ТОВ «РУШ» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Стаття балансу	на 31.12.2018		на 31.12.2019		на 31.12.2020		Відхилення 2020 р. від 2018 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	у структурі, %	темпи приросту, %
А	1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Необоротні активи усього	3489220	45,24	3423862	43,42	4076245	46,27	587025	1,03	16,82
Нематеріальні активи	47668	0,62	44653	0,57	80697	0,92	33029	0,30	69,29
Незавершені капітальні інвестиції	102714	1,33	102714	1,30	119522	1,36	16808	0,02	16,36
Основні засоби	3261068	42,28	3198725	40,57	3695611	41,95	434543	-0,33	13,33
Довгострокові фінансові інвестиції (за методом участі в капіталі інших підприємств)	77770	1,01	77770	0,99	116774	1,33	39004	0,32	50,15
Довгострокова дебіторська заборгованість					63641	0,72	63641	0,72	100

ть									
II. Оборотні активи усього	4223729	54,76	4460917	56,58	4734236	53,73	510507	-1,03	12,09
Запаси	2520366	32,68	2709389	34,36	3155866	35,82	635500	3,14	25,21
Виробничі запаси	22366	0,29	24380	0,31	29938	0,34	7572	0,05	33,85
Товари	2498000	32,39	2685009	34,05	3125928	35,48	627928	3,09	25,14
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1102533	14,29	1135820	14,41	584818	6,64	-517715	-7,66	-46,96
дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	185221	2,40	194263	2,46	167294	1,90	-17927	-0,50	-9,68
з бюджетом					1599	0,02	1599	0,02	100
Інша поточна дебіторська заборгованість	3987	0,05	4296	0,05	3968	0,05	-19	-0,01	-0,48
Гроші та їх еквіваленти	400366	5,19	404314	5,13	801039	9,09	400673	3,90	100,08
Інші оборотні активи	11256	0,15	12835	0,16	19652	0,22	8396	0,08	74,59
Баланс	7712949	100,00	7884779	100,00	8810481	100,00	1097532	0,00	14,23

133

ДОДАТОК И

Джерело: розраховано за даними звітності підприємства (Додаток А, Б)

Таблиця И.2 – Аналіз пасиву бухгалтерського балансу ТОВ «РУШ» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Стаття балансу	на 31.12.2018		на 31.12.2019		на 31.12.2020		Відхилення 2020 р. від 2018 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	у структурі, %	темп приросту, %
I. Власний капітал усього	1415418	18,35	1537005	19,49	2078351	23,59	662933	5,24	46,84
Зареєстрований капітал	10000	0,13	10000	0,13	10000	0,11	0	-0,02	0,00
Капітал у дооцінках	253152	3,28	253152	3,21	247831	2,81	-5321	-0,47	-2,10
Нерозподілений прибуток	1152266	14,94	1273853	16,16	1820520	20,66	668254	5,72	57,99
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення усього	2064610	26,77	2159314	27,39	2363507	26,83	298897	0,06	14,48
Відстрочені податкові зобов'язання	37852	0,49	40201	0,51	39690	0,45	1838	-0,04	4,86
Довгострокові кредити банків	174522	2,26	159139	2,02	103575	1,18	-70947	-1,09	-40,65
Інші довгострокові зобов'язання	1852236	24,01	1959974	24,86	2220242	25,20	368006	1,19	19,87
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	4232921	54,88	4188460	53,12	4368923	49,59	136002	-5,29	3,21
Короткострокові кредити банків	454236	5,89	441096	5,59	439709	4,99	-14527	-0,90	-3,20
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	426952	5,54	411072	5,21	684198	7,77	257246	2,23	60,25
за товари, роботи, послуги	3099146	40,18	3118107	39,55	2726722	30,95	-372424	-9,23	-12,02
за розрахунками з бюджетом	41632	0,54	44636	0,57	106301	1,21	64669	0,67	155,33
за	13206	0,17	14601	0,19	21354	0,24	8148	0,07	61,70

розрахунками зі страхування									
за розрахунками з оплати праці	58963	0,76	61882	0,78	89718	1,02	30755	0,25	52,16
за одержаними авансами	41236	0,53	38439	0,49	51548	0,59	10312	0,05	25,01
Доходи майбутніх періодів	36021	0,47	35436	0,45	61381	0,70	25360	0,23	70,40
Інші поточні зобов'язання	61529	0,80	23191	0,29	187992	2,13	126463	1,34	205,53
Баланс	771294 9	100,0 0	788477 9	100, 0	881078 1	100, 0	109783 2	0,00	14,23

Джерело: розраховано автором за даними звітності підприємства (Додаток А, Б)

134

Продовження додатку И

Таблиця И.3 – Аналіз ліквідності бухгалтерського балансу ТОВ «РУШ» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Актив	на 31.12. 2018	на 31.12. 2019	на 31.12. 2020	Пасив	на 31.12. 2018	на 31.12. 2019	на 31.12. 2020	Недолік (-), надлишки (+) активи - пасиви		
								на 31.12. 2018	на 31.12. 2019	на 31.12. 2020
A1	40036 6	40431 4	80103 9	П1	42695 2	41107 2	68419 8	- 26586	-6758	11684 1
A2	12693 75	13099 99	72774 1	П2	38059 69	37773 88	36844 25	- 25365 94	- 24673 89	- 29566 84
A3	25539	27466	32054	П3	20646	21593	23635	48937	58729	84194

	88	04	56		10	14	07	8	0	9
А4	34892 20	34238 62	40762 45	П4	14154 18	15370 05	20783 51	20738 02	18868 57	19978 94
Бал анс	77129 49	78847 79	88104 81	Бал анс	77129 49	78847 79	88104 81	0	0	0

Джерело: розраховано за даними звітності підприємства (Додаток А, Б)

Продовження додатку И